

Emil Hakl

O RODIČÍCH A DĚTECH

Slyším trepky z jakési absurdní chodby vedoucí k mému srdci.

Fernando Pessoa

*Wida slzy v jeho očích nikdo tam neffel,
takže samotén dvě léta v té pouffti bydlel;
a když třikrát za den zazněl z kapličky zvonec,
řikávali: Ach, to zvoní smutny mládenec!*

text starého dřevorytu

Pavilon tučňáků

„Za kým že?“ natáhl ucho dědek ve vrátnici, ale nepodíval se na mě, protože něco pečlivě krájel a rovnal v umaštěném papíru.

„Za panem Benešem,“ zopakoval jsem.

„A kdo to je?“

„To je váš zaměstnanec.“

„Tak si mu zavolejte,“ přišoupl ke mně telefon, ale ani teď se na mě nepodíval.

„Nazdar, tati,“ řekl jsem do smradlavého sluchátka.

„No ahoj, prosimtebe, počkal bys tam na mě, já mám teď výpravu a budu tam za slabou hodinku, běž se zatím podívat třebaš na hady.“

„Tak jo,“ řekl jsem.

Dědek si strčil do huby kus nazelenalé tlačanky a začal prudce žvýkat.

Došel jsem k pavilonu tučňáků a vstoupil dovnitř. Černobílí ptáci pochodovali v řadě za sebou po betonovém okraji bazénu. Pak jeden dostal nápad a vrhl se bokem do vody. Ostatní se okamžitě skáceli za tím prvním a chvíli se proháněli pod vodou jako pokažená samonaváděcí torpéda, potom jednoho napadlo vystřelit z vody ven, ostatní vyskákali za ním, stoupli si pěkně do řady a začali zase od začátku. Jednoho to vždycky napadlo o zlomek vteřiny dřív a hop, ještě než se dotkl hladiny, už tam padali všichni. Opakovali to pořád dokola celou tu hodinu, co jsem tam vydržel stát. Vydržel bych je pozorovat klidně i další hodinu, ale byl čas jít zpátky.

Otec stál nehybně před vrátnicí, a ačkoliv bylo pořád ještě léto, měl na sobě bílý baloňák a ošuntělou čepici s kšiltem, které říkal „prinz Heinrich“. Byl už pár let v důchodu a v zoologické si přivydělával jako průvodce; doprovázel školní výpravy, zájezdy z Ústí nad Labem a tematicky zaměřené skupiny holandských důchodců, trpělivě jim za těch pár šestáků vykládal o lachtanech a pakoních a čekal, až se vydovádějí u opic. Lekl jsem se, jak za těch pár týdnů zase zešedivěl.

„Nazdar,“ řekl jsem.

„No ahoj,“ odpověděl a díval se přitom někam nad koruny stromů.

„Tak co nového?“ zeptal jsem se.

„Novýho není na světě nic už dvě miliardy let, všechno jsou to jenom variace na téma uhlík, vodík, kyslík a dusík,“ odpověděl mi otec.

A vydali jsme se na procházku, to jest obešli jsme Trojský zámek, přešli po lávce, ze které jsem plivl do husté, zvolna se valící vltavské vody, vzali to napříč přes Císařský ostrov a došli k další lávce, ze které otec upustil táhlou bílou slinu do husté, zvolna se valící vody plavebního kanálu. Potom jsme vstoupili do Stromovky.

Proč nemohla posádka Kurska sama opustit ponorku

„Prosimtebe, co ty se vždycky ptáš, co je novýho,“ povídá do kroku otec, „to je přece tak těžká otázka, že neexistuje těžší! Kdyby ses zeptal, jak se mám, to bych věděl...“

„A jak se teda máš?“

„Blbě... Ale novýho přece jenom něco je, nedávno se nám ztratil orangutan, my tam teď máme na výpomoc studentky a některá z nich nejspíš při krmení nedovřela klec, no zkrátka orangutan zmizel. Tak jsme zahájili pátrání, prohledali jsme celou zahradu, každé kout, každý křoví, nikde nic, ředitel dokonce volal policii, jenomže policie ho poslala do háje, tak jsme hledali dál. A teprv až začátkem třetího dne, to už byli všichni úplně zoufalí, si nákej Tonda Siňor, co u vopíc připravuje žrádlo, uvědomil, že když si předevírem vodskočil, že měl stát na stole votevřenou litrovku vína, a teď že tam ta flaška stojí furt, ale že je prázdná a von že jí nevypil; tak pro jistotu ještě jednou důkladně prohlídli sklep pod přípravnou a tam ho našli. Milej orangutan byl zalezle pod hromadou dřevitý vlny a spokojeně spal, tak ho vzbudili, vzali mu krev a zjistili, že to víno vypil von... Hergot, snad nebude pršet...“

Procházeli jsme Stromovkou. Mezi trávníky kroužili podezřele opálení, nakrátko ostříhaní vychrtlí padesátníci na kolečkových bruslích. Po trávě se honili psi. Ačkoliv byly teprve čtyři odpoledne, okna místodržitelského letohrádku na kopci plála rozsvícenými lustry.

„Když se dáme po támhlejší pěšině, projdem tím tunýlkem a vylezem nahoru, tak dojdem akorát ke Královský oboře,“ řekl jsem.

„A co tam budem dělat?“

„To je hospoda.“

„Nojo, tak pod', tam to neznám, tak to tam aspoň poznám,“ řekl otec. „To tenkrát taky, jak se nám zaběh šimpanz, tak jsme ho za žádnou cenu nemohli najít a policie? Ta s tím nechtěla nic mít, zato když jim zavolala náká bába, co bydlí v Troji, že na střeše protějščího baráku tančí a skáče úplně vožralej chlap, ať s tím něco dělaj, než se zabije, tak to tam byli hned a co zjistili? Nebyl to žádněj chlap, byl to ten náš šimpanz, bába už špatně viděla. To taky bylo, než ho chytli a dali zpátky do klece, chudáka! Sekýrovat lidi, to policie dovede, ale když maj něco udělat pro chudáka zvíře... *Papoušci* se prosimtě kradou! A policie co dělá? I když je pravda, že toho mravence nám tenkrát vrátili...“

„Jakýho mravence?“

„Ale to znáš, tu historii.“

„Neznám, povidej.“

„To jsem ti přece vykládal, nevykládal? Jak zmizel ten velkej železnej mravenec, co stojí na trávníku, když deš nahoru k medvědům. Zmizel a nebyl, no. A až po roce nám ho najednou přivezli, poněvadž ho našli v jakýmsi feťáckým doupěti, ne že by ho snad hledali, ale že ho náhodou vobjevili během zátahu na ty mladý. Prej ho měli schovanýho někde v tý svý kůlně, kde fetovali, a k tomu mravenci se údajně nák

modlili nebo co... Na každé pád byl celej pomalovanej barvama, museli jsme na něj vzít ředidlo a drátěnej kartáč.“

Otec se zastavil a dlouho hleděl na jakousi rákosinu, vyrůstající z břehu bahnitého jezírka.

„No vidiš...“ poznamenal.

Rákosina se lehce kymácela. Po straně z ní trčela tuhá hnědozelená šištice. Po nehybné hladině jezírka těkaly vodoměrky. V dálce zahoukal vlak.

„Víš, co to je?“ zeptal se otec.

„Nákej rákos,“ řekl jsem.

„Rákos, to je *puškvorec!*“

„Je to možný.“

„To není možný, to je jistý, puškvorec čili akorum neboli prskořen, původem z jižní Číny, dneska u nás běžnej, ale to jenom proto, že ho sem zavlekli Tataři.“

„Aha.“

„Voni totiž právě pomocí puškvorce zkoušeli, jestli je voda pitná.“

„Aha. A jak?“

„No jak, napřed přijely hlídky, vyzvědači, žejo, ty naházeli do vody puškvorcovej kořen, pár dní počkali, tenkrát se tolik nespěchalo, a když puškvorec vyhnal kořeny, tak to pro ně byl důkaz, že je voda zdravá. A pak teprv přitáhly horďy a mohly klidně pokračovat v pálení a vraždění, proto se taky říkávalo puškvorcovi *tatarská tráva*. Za Čingischána měl každé správnej Tatar u sebe kumys, sušený maso a puškvorec!“

„Já před časem s jedním známým vyráběl absint a kromě pelyňku, mařinky vonný a jinejch bylin jsme tam dávali taky sušené puškvorec, ale s tím se muselo strašně vopatrně, protože ten je tak zatraceně hořkej, že přebije úplně všecko,“ vzpomněl jsem si.

„Voni holt všechny tvoje historky vždycky končej asi tak u dvou témat,“ povzdechl si otec. „A jak to chutnalo?“

„Abych pravdu řek, hrozně.“

„Tak vidiš,“ řekl otec.

Potom jsme zvolna vystoupali po listím pokrytých pěšinách vzhůru ke Královské oboře. Otevřeli jsme dveře a vstoupili dovnitř. V místnosti sedělo pár odpoledních hostů. Hned, jak jsme si sedli, k nám přispěchal číšník.

„Dvě piva a něco k jídlu,“ řekl otec, vytáhl z aktovky stoh pomačkaných výstřížků a podal mi je: „A tohle je pro tebe...“

Byla to další porce novinových článků. *CO SE DĚJE ZA HRANICEMI SLUNEČNÍ SOUSTAVY; ANO! BYL JSEM OPRAVDU ŠPIONEM; VĚDCI OBJEVILI NOVÝ DRUH OLIHNĚ; PROČ NEMOHLA POSÁDKA KURSKA SAMA OPUSTIT PONORKU; ŽENY PRÝ MAJÍ VÝČITKY V GENECH a ZTRACENÝ LESK KLÁNOVIC SE VRACÍ*. Zabral jsem se do těch Klánovic.

„Jenže tam zapomněli napsat, že v Klánovicích měl vilu taky slavné skladatel R. A. Dvorský,“ komentoval to otec přes umolovaný okraj jídelního lístku, „kterej v té vile koupil vod Vacka, kterýho tam měl pozvanýho na večeři, Cikánku za tři stovky, to byly ovšem předválečný tři stovky, a když se pak stal z Cikánky známěj šlágr, tak prej si Vacek rval vlasy, jenomže co už moh dělat, žejo... Aspoň muj otec to tvrdíval, kdoví, jestli to byla pravda, von měl v oblíbeně takový ty milionářský legendy, jak kde kdo ke štěstí přišel... Ale jedinej pravěj milionář, se kterým se v Klánovicích po válce stýkal, byl nákej Papež, ten měl myslím na Příkopech obuvnickou firmu, a pak jistej Pučelík, ten měl likérku, žejo, *Pučelíkův likér Štěstíčko* bejvalo oblíbený pití...“

„Pučelíka já pamatuju, vohnutýho dědka v klobouku, v dlouhým kabátě! Von nosil takovou uplně dotmava vohmatanou bambusovou hůl, se kterou každej třetí krok takhle píchnul před sebe do vzduchu...“

„Když ses narodil, tak už to byli všechno dědkové, Mildorf a Fadrhonc a Rylek, ale to byli spíš zbohatlíci, který měli tu smůlu, že včas neutekli; pravej milionář byl jedině Papež a tenhleten Pučelík.“

„Rylka si taky pamatuju! To byl tlustej veselej chlap s vobrovskou hlavou!“

„Bodejť bys ho nepamatoval, když se k nám chodil vobden s otcem hádat vo tom, co by bejvalo bylo, kdyby to komunisti nevyhráli...“

„Von měl tváře jak melouny a na tý hlavě nosil krásně vyšivanou ťubeťejku, a když se smál, tak řval, až se dusil!“

„To je pravda, akorát to nebyla žádná ťubeťejka, co nosil, to byla vobyčejná hadovka, ne hadovka, ta, zmijovka... Von byl starej Sokol a nejspíš taky starej alkoholik, ale tebe měl nevimproč rád, von ti říkal *Čárl*.“

„Ne Čárl, ale Čárls,“ řekl jsem.

„Jo... Prosimtebe, já s sebou nemám brejle, moh bys mi to přecíst?“

„No tak je tady guláš,“ беру do ruky ulepené plastické desky, „guláš asi ne, žejo, takže dál je tady...“

„Co bylo to první?“

„Guláš.“

„*Koláč*?!“

„Guláš!!!“

„No tak se hned nerozčiluj, guláš, no, ten si nedám. Co dál?“

„Dál řízek s bramborem.“

„No to bych si rovnou moh lehnout do rakve!“

„Potom segedín, pak ňáká ta džulbastia...“

„Džulbástia, prosimtě, to tady vůbec nikdo neumí udělat, to se dělá na Balkáně, voni tím budou myslet ňáký čevapčiči... Jenže to tady taky nikdo neumí udělat...“

„Dál je tady čertova kapsa.“

„Cože?“

„Čertova kapsa,“ třese se mi hlas.

„Promiň, no, já hůř slyším, to jsou dneska jídla... Co to je, čertova kapsa?“

„No to já nevim, prostě čertova kapsa!“

„Ty seš, poslyš, eště horší cholerik než muj otec, ten taky nesnášel, když se ho kdokoliv na cokoliv zeptal...“

Otcův hlas bývá v těchhle situacích ne snad přehnaně nápadný, ale svou frekvencí přesně vyplňuje mezeru mezi běžnou konverzací a hádkou. A co horšího, zároveň s tím získává jakýsi veřejný, demonstrační charakter. Většina hostů chtě nechtě zpozorní. Tak aspoň, hergot, neječ! chci už léta říct svému otci, ale vždycky to spolknou.

„Pak je tu filé,“ povídám.

„Nojo, *filé*!“ troubí otec na celou místnost a bolestně hledí oknem na mraky, „to by tam ale měli napsat, *jaký filé*...“

„Jaký filé!“ říkám pod stůl, „filé z ryby!“

„Nojo, z ryby...“ pronáší otec s pousmáním, „ale vim já, co to může bejt za rybu? To může bejt aljašská treska nebo mořskej vokoun, může to bejt štikozubec neboli hejk, *merluccius merluccius*, žejo, anebo taky vlkouš, anglicky catfish, *anarhichas lupus*... No nic, to bude nejspíš z tresky, to bude z tresky obecný nebo skvrnitý...“

„To asi jo.“

„Tak už se nerozčiluj, já si dám to filé.“

„Já se nerozčiluju,“ říkám do okna, krev mi buší ve spáncích a všechno mi kmitá před očima. Číšník přináší filé.

Otec kousíček uždibuje: „Nesmíš se na mě zlobit, já prostě potřebuju vědět, co jim, a když to vim, tak sním v podstatě všecko... jo, to bude treska... akorát ze sardinek a ze šprotů vyndávám kostřičky, což může někomu připadat směšný, a nejm brzlík, jinak všecko.“

„Já se nezlobim, já to akorát беру tak, jak mi to daj, a hotovo.“

„Ale no to já taky, když jsem byl v Holandsku, tak nám tam dali takovou podivnou vokurku plněnou rybím masem a k tomu bešamelovou vomáčku, všichni to tajně vraceli, jenom já to sněd, a eště s jakou radostí! A protože toho nebylo kdovíkolik, tak jsem si nandal suchou rejži, abych se dorazil. A byl tam nákej Japonec z Tokia, a ten se na mě z dálky smál, co chce ten chlap, říkal jsem si, a von se furt smál a nakonec ke mně přišel a povídá: ‚Pane, vy jíte suchou rejži? Vy jste, pane, uplně jako my, my taky jíme suchou rejži, ne že bysme museli, ale my to tak máme rádi!‘ „

Potom se zabral do jídla. Já jsem si mezitím prostudoval, proč nemohla posádka Kurska sama opustit ponorku. Nejvíc mě zaujal, jak už to bývá, schematický náčrt situace, v rámci kterého pluly po hladině různé loďky, vypouštějící na přehnaně tlustých kabelech všelijaké potápěče a roboty a miniponorky, a v hloubce pod nimi spočíval v bahně ponurý doutník s rozhadrovanou přídí.

„Víš, já jsem tuhle tak přemejšle...,“ odložil otec příbor, „a uvědomil jsem si, že si mně lidi furt celej život stěžujou, ženský, Ivana, Růžena, všichni. A já si nemůžu vzpomenout, že bych si vůbec kdy někomu postěžoval...“

„Já si nestěžuju,“ přetlumočil jsem první pitomost, kterou mi mozek přihrál.

„No *ted' ne*, ale pamatuju, jak ses rozcházel s tou, jak se menovala, no, s tou *Martou*, to jsem do tebe musel nalejt několik panáků džinu, abys dostal zase barvu, tos byl úplně vyřízenej.“

„Prosímtě, to už je vosumnáct let nebo kolik,“ namítl jsem.

„Nojo možná, ale mně si prosímtě lidi stěžujou dnes a denně!“

„Tak si taky postěžuj,“ navrhl jsem.

„Tobě se to řekne, dyť já vlastně ani nevím, jak se to dělá.“

„Prostě naříkáš a nadáváš, ale nakonec z toho musí vyplynout, že seš nicméně aspoň trochu nad věcí.“

„To jsem naposled zkoušel, když jsem začínal s tvou mámou. Stěžovat si může mladej, tam se to snese, ale když si začne stěžovat starej, tak má v ten moment dostat klackem...“

V prachu ulice za pootevřeným oknem zaklapaly střevíčky. Oba jsme se tam podívali. Po chodníku šla holka v červeném svetříku a vyráběla bublinu ze žvýkačky. Taková nějaká Iveta nebo Ilona. Bublina se jí vydařila mimořádně obrovská; nakonec praskla a přilepila se jí na levou tvář.

„Já bych dal náký mladý ženský ze svýho důchodu klidně i tři tisíce, jenom kdybych jí moh eště aspoň jednou v životě *pořádně vohmatat kozy!*“ řekl zničehonic otec. Řekl to nepřiměřeně nahlas a k tomu ještě ve chvíli, kdy nastala v hospodském cvrkotu akustická průrva. Několik hostů zvedlo hlavu.

„Eště pivečko, pánové?“ přispěchal číšník.

„Dejte nám dvě vodky,“ řekl otec a vůbec si neuvědomil, že si právě postěžoval.

„Tukli jsme si.“

„Tady jsou lidi, prosímtě, rozežraný,“ navázal otec, „to v Jugoslávii byla běžná strava *žganci*, což jsou takový dlouhý žluťounký knedlíky z kukuřičný mouky, a k tomu byla buď vomáčka nebo sejra, tvaroh nebo špek, nebo se to taky dělalo na sladko, ale základ byly tyhle žganci... Když jsme bydleli v Záhřebu, tak dole pod našim barákem

byla textilní fabrika, před kterou byl takovej dlouhej trávník, a na tom trávníku vždycky v poledne seděli dělníci a vobědvali, já na ně koukával z vokna, protože mezi nima byly pěkný ženský, mně bylo vosum nebo devět. A ty dělníci jedli pořád to samý, kukuřičnej chleba a k tomu cibuli, některý, ale *málokterý* k tomu měli i špek, a to jedli furt, každej den, celej tejden a celej měsíc! Votroci ve starým Egyptě, co dělali na stavbě pyramid, na tom byli eště hůř, ty nejedli nic jinýho než prosný placky, cibuli a pivo.“

„No, a dál na východ jsou některý lidi eště míň náročný,“ povídám, „v Indii existuje tisíce let pronásledovaná, ale dodneška čilá sekta šavanádinů, a ty šavanádinové se tajně zdržujou na březích Gangy poblíž pohřebišť...“

„Aha, to jsem zvědavej, jakej hnus se zase dozvim...“

„No nic originálního, zkrátka a dobře se živěj lidskym masem, který se po pohřbu vhazuje do vody, chytaj si ho po proudu a jedí to, je to vlastně už upečený, ale většinou taky dost zkažený a shnilý, což voni si libujou, protože to dělaj z náboženskejch důvodů, a když jsou důvody náboženský, tak žádnej hnus neni dost velkej.“

„To bych se k nim moh taky dát, já mám přísnou dietu kuli žlučníku, já smim jenom vařený a pečený bez tuku... A co, Letectví pořád kupuješ?“

„Kupuju,“ řekl jsem, „ale už jenom tak ze zvyku, i když vobčas tam něco zajímavýho je, třeba loni vyšla monografie Ki-44 Šoki... nebo předloni?“

„Já vim, tys měl vždycky rád vošklivý letadla.“

„Ki-44 přece neni vošklivý letadlo!“

„Možná, ale tys měl rád vošklivý letadla... A vůbec nejradši ze všech jsi měl sparviero!“

„No, mně se líbilo, že je hrbatý jak starej žebrák, že má ty tři vrtule a že je celkově takový naivní, to jo. To jsem byl ale hodně mladej!“

„Co povídáš, eště když jsme šli naposled lesem do Ouval, taks měl rád sparviero, to je tak deset let, tos nebyl mladej...“

„A dyť je to jedno, tak mám rád sparviero,“ mávám rukou a žasnu, proč mě zrovna tohle vždycky tak vytočí.

„Ale vono sparviero nebylo špatný letadlo,“ vydává se otec po tisíckrát prošlápnuté pěšince, „vono bylo trošičku podmotorovaný jako všechny taliánský typy, ale jako torpédový se uplatnilo víc než dobře, na to, že to byla čistě předválečná smíšená konstrukce... Vono už i pipistrello bylo na svojí dobu vydařený letadlo. Viš, co v italštině znamená *pipistrello*?“

„Vim.“

„No jistě, *netopýr*, co se mračíš?“

„Ale protože furt musíš poučovat.“

„Já že poučuju?“

„No furt!“

„A jak se to, prosimtě, projevuje?“

„Každá řeč buď začíná nebo končí tím, že něco vysvětluješ!“

„Aha, vidíš. Tak je to asi nák muj způsob...“

„Jenže co je to potom za dialog!“

„Dialog je iluze, všichni lidi na světě chtěj pokud možno bez přestání žvanit vo tom svým!“

„Tim si nejsem uplně jistej.“

„Protože eště nejseš uplně dospělej.“

„To mi říkáš už třicet let.“

„Taky je to třicet let pravda.“

„Jo, eště dvě,“ povídám číšníkovi.

V tu chvíli vstoupil do místnosti Kulich v brčálově zeleném křiváku, všechny rozmáchně pozdravil, ačkoliv se na něj nikdo ani nepodíval, opřel se o pult a začal studovat osazenstvo. Když dospěl ke mně, řekl Nazdáár a projevil tendenci se od pultu odtrhnout, ale pak si všiml otce a zůstal stát. Kulicha jsem znal z dob, kdy jsem se pohyboval po Letné.

„Nojo, tys měl rád spaviero,“ přikyvuje otec, „tobě se vždycky líbily co nejvošklivější letadla, krátký a bachratý, Henschel 123, Fiat CR.42, wildcat, hellcat, bearcat, pak takovej ten dvouvocasej pantofel, F7U Cutlass, tos uplně zbožňoval... Já měl rád třeba mosquito, to byl muj ideál!“

„Mosquito vypadá jak robertek, jak se ti může líbit!“ říkám.

„No je to silně *aerodynamický* letadlo, čistejch a účelnejch tvarů!“

„Mně ty všeobecně líbivý tvary připadaj urážlivý, to už se mi fakt víc líbí spaviero,“ přebírá za mě aktivitu popudlivý rarach, který se ve mně dřív nebo později probouzí pokaždé, když vedu debatu se svým otcem.

„No a neřikal jsem to!“ komentuje otec.

„Já mám rád letadla, který něčim vybočujou z řady, který už napohled nejsou nudný, to máš jako se ženskejma.“

„No právě, i když tomu tvému přirovnání uplně nerozumim.“

„Ženská je přece zajímavá, když je za prvý duchapřítomná a za druhý trochu nabouraná osudem, ne?“ snažím se ztlumit hlas, protože vidím Kulicha, který se mezitím přesunul ke stolu u okna. Kdykoliv o něj zavadím pohledem, hned přikyvuje, jako že dobrý. Přikyvuje a k tomu frackovsky pohvizduje mezi zuby.

„To s tebou nemůžu souhlasit,“ říká otec.

To já vim..., drmolí rarach: Tobě se dycky líbily takový...! To já si pamatuju, ty modelky studený...! Ty blbý namaštěný manekýny...! Ty študovaný chechtalky...! Ty mahuleny s kozím pyskem...! Co ráčkujou...! A vůbec, kde je barák v Klánovicích...! Prošustrovals...! Prochlastal...! Nemuseli sme mít holou prdel...! To já vim...!

„Ale no to je fuk,“ říkám do stolu, „zkrátka já bych si vo nákou hladkou krávu z Penthousu, vo nákou *blbou namaštěnou manekýnu* bych si ani nevopřel kolo! A letadla, to je to samý, já mám prostě rád, když je na tý konstrukci vidět náký úsilí, protiventství, kompromis, nákej vývoj! Třeba pístový corsairy, zvlášť F4U-5 nebo AU-1, to byly krásný letadla na vrcholu možností vrtulový éry, sedum set kiláků v hodině, čtyřikrát dvacetimilimetrovej kanón, a přitom žádná banální aerodynamika. Nádherný!“

„Korzajr má křídla jako přejetej racek,“ bručí otec, který ctí zásadu, že v debatě má jedna strana vždy zastávat opačný názor, „a sedum set, to bych se moc divil, maximálně šest set padesát, maximálně!“

„Pětka byla vo něco pomalejší,“ nechávám se definitivně vtáhnout do diskuze na základní chlapské téma, adrenalin je na cestě a ani mírně zvýšený tep se nedá popřít. „Ale AU-1 dělala rovnejch sedum set ve třech tisících!“

„No nevim... Každopádně thunderbolt ve verzi M byl rychlejší nejmíň vo sto kilometrů, s tím samým motorem, akorát se vstřikem vody rovnou do válců a s jiným turbokompresorem!“

„Vo sto ne, možná vo padesát, ale za jakou cenu! Za prvý, jakou měl ten vyhoněnej motor životnost, a za druhý, thunderbolt vypadal jak vokřídlenej pařez!“

„Na zemi možná, ale ve vzduchu byl překrásnej... Já šel koncem války v Záhřebu po ulici a najednou se ozval ohromnej rachot, koukám, nic nevidim, a potom nizounko nad střechama přeletěl thunderbolt a střílel ze všech zbraní, a jak letěl nízko, tak všude kolem mě padaly na dláždění nábojnice a uplně zvonily, jedna spadla přímo přede mě, tak jsem jí sebral a spálil jsem se, jak byla horká,“ zabral se otec do vzpomínek. „A to chci říct, von se pak vznes do vejšky a kroužil vokolo nádraží uplně lehounce jako

ňákej stříbrnej ptáček, jenom tak poletoval, ačkoliv měl sedum tun... Ale vůbec první letadlo, který jsem viděl za války, byl německej dornier sedumnáctka, zvané létající tužka, ten letěl ve vejšce nad Záhřebem a Jugoslávci po něm stříleli z kanónů, svítilo slunce, bylo modrý nebe a já jsem se díval z balkónu, jak se za ním táhly takový malinký šedý obláčky vod granátů, a říkal jsem si, *dyť vona ta válka není zas tak hrozná!* Ovšem pozděje to už bylo jiný, když začali lítat Spojenci, jedna vlna za druhou,“ napil se otec piva.

Zatímco já jsem sledoval, jak nás Kulich registruje. Jak se s rutinou doživotního hospodského rockera snaží na dálku odhadnout předmět hovoru. Jak žvýká párátka. Jak mhouří oko. Jak se k nám natáčí celým tělem, napasovaný v tom svém zeleném křiváku, vyzdobeném obrovskou spoustou zipů a kapsiček. Možná to nebyl nejlepší nápad, chodit k Oboře.

„A jednou zas houkal poplach,“ pokračoval otec, „matka zrovna dopekla kuře a nesla ho na stůl, my už jsme se ani nechodili schovat, protože Američani vždycky jenom prolítávali. Jenže najednou se přímo nad náma vobjevily formace bombardůáků a hnaly se úplně nizounko, byly to nádherně aerodynamický bé šestadvacítky marauder, vzduch takhle pulzoval, náš otec na nic nečekal a skočil z terasy do keřů, a vtom se vozval přesně ten zvuk, jako když se z nákladůaku sype škvára, a to už letěly bomby. A když to skončilo, tak v údolí pod náma hořela textilka, všude kouř, my měli vytlučeny vokna a tvoje babička za nima hrozila a nadávala, že jí spadlo kuře na koberec.“

„Fakt je, že si pamatuju, že celý můj dětství jsme měli k jídlu furt kuřata a kuřata, k snídani ovesnou kaši a jednou za čas takovej ten pišingr z karlovarskejch voplatek, ten byl teda výbornej.“

„Máš pravdu, ale musel se napřed nechat aspoň dva dny vodstát.“

„Ano! Aby byl gumovej!“ řekl jsem a zahlédl, jak Kulich souhlasně přikyvuje. Jak přikyvuje a mhouřit oko už vůbec nepřestává. Ačkoliv přece z těch pěti metrů nemůže rozumět ani slovo.

„Nojo, matka už ke konci vařila nerada, ale v Jugoslávii vařivala spoustu jídel,“ řekl otec.

„Dyťs říkal, že jste měli hlavně ty kukuřičný knedlíky,“ namítl jsem a byl nucen vidět, jak Kulich znovu přikývl. Začínalo mě to trochu znervózňovat.

„My zas tak úplně ne,“ připustil otec, „poněvadž náš otec byl labužník, von měl nejradši marinovanýho tuňáka s mandlema a olivama nebo vařenou langustu jen tak s cibulkou a politou surovým olivovým olejem, já to tehdy nechtěl jíst, protože to jsme měli furt, a dneska se mi chce brečet, když si na to jenom vzpomenu... Taky měl rád nadívanou slepici s polentou, ale to bejvaly slepice! Matka z nich škvařila sádlo, tady se tomu lidi smějou, ale slepičí sádlo namazaný na chlebě, po tom jsem se moh utlouct, vono je stejně jemný jako husí, ale má takovou zvláštní chuť, možná do toho eště něco přidávala, nevim,“ poskočil otcí ohryzek.

„Já si pamatuju, že první věc, která mě v životě překvapila, byla, když děda vybíral z rybí polívky kapři voči a vysával je,“ řekl jsem.

Kulich mi od okna rozmáchle připil, aby dal najevo, že sice neví, o čem je řeč, ale že pokud bychom se snad s tím fousatým starým chlápkiem trochu nák jako hádali, tak že je z principu spíš při mně.

„Jo, to von měl rád,“ přikývl otec. „Ale jinou věc jsem ti chtěl vyprávět, jak byla moje matka tenkrát statečná... My měli před našim bytem takovou louku, a na tý louce se každou noc chodili prát vožralí z hospody, která byla hned vedle, to byl taky rozum, bydlet hned vedle hospody... To byl vždycky řev, ale ne jako tady v Čechách, tam po každý rvačce zustali ležet nejmíň tři čtyři probodený a celou noc tam chrčeli a krváceli a nadávali a volali na sebe, a ráno už tam kupodivu nikdy nikdo nebyl, akorát otec

musel pokaždý splachovat hadicí krev z trávníku. To kolikrát bylo úplně jak v nějaký pohádce, třeba z hospody vyběh chlap a nadával a někam běžel a za chvíli se vracel s takovýmhle kinžálem v ruce, a naproti mu vyšel jeden takovej malej s knírkem, zřejmě asi agent Ustaši, protože držel v ruce takovou krátkou černou berettu, a povídá mu vostrým hláskem: „*Odstrani se!*“, jenže v tu chvíli tohohle malýho zase jinej praštil zezadu vobuškem, ten se natáh, voni mu tu pistoli sebrali, smáli se, stříleli do vzduchu a zmizeli ve tmě... Ale proč to povídám, jednou se tam takhle zas řezali a tvoje babička se najednou namíchla, vyšla ven a vykřikla: „Tady bude konečně už jednou ticho, nám tady spí dítě, okamžitě přestaňte, nebo tam mezi vás pudu a uvidíte!“,

„Česky?“

„Chorvatsky, samozřejmě.“

„A jaký dítě myslela?“

„Ale no mě... Mně už bylo deset, žejo, ale matka dycky žila nějakým spravedlivým ideálem, vona měla na mysli, že by se *klidně mohlo stát*, že by tam někde spalo nějaký malý dítě, a co potom! Otec když viděl, jak je matka přichystaná jít mezi ty vrahy, tak se vyděsil a běžel hledat pistoli, von nosil načerno devítku mauser, jenže teď jí v tom rozčilení nemoh najít, a když jí našel, tak zase nemoh najít náboje, a než stačil nabít, tak voni už mezitím dávno utekli, protože to bylo tak iracionální, že se vyděsili... Policie se tam bála chodit, ale tvoje babička je tak překvapila, že se dali na útěk.“

„A proč vy jste se po válce vlastně vraceli do Čech?“

„Ale no protože otec se dal poslední rok války do armády k Titovi, von, majitel továrny, a nenechal si to vymluvit! Von byl zapojenej do odboje v rámci *třináctý proletářský armády*, jak nikdy nezapomněl zdůraznit... Jenže když válka skončila, tak začaly popravy a zavírání nanovo, protože si veliki drug Tito vyřizoval účty, napřed to vodnesli bejvalí četníci, monarchisti, žejo, a potom začali komunisti vodstraňovat komunisty, jako vždycky a všude, to se furt vopakuje, protože to je furt jeden a ten samej princip, jediný, čím se ty události vod sebe lišej, je pak ten výklad. A dějiny Balkánu, ty jsou ponurý a patetický jak německá opera, to není žádná sranda, tam teče krev potokem, uříznuté hlavy se válejí na ulici a hned vedle toho se tancuje a hraje orchestr.“

„Čertví, jestli to nakonec není lepší než ta pomalá šedivá estráda, co se vohrává tady.“

„To můžeš říct jenom proto, že nevíš, jaký to je, když dole na ulici dovopravdy někomu podřezávaj krk nebo když před tvejma vočima věšej celou famílii komplet i s dětma... Na co ses mě to ptal, jo, proč jsme se vraceli. No jednak tam hned po válce přišlo znárodnění, otec sice dostal skrz odboj nějakou výhodu a směl tu fabriku prodat, čili úplně vo všechno nepřišel, ale i tak už toho měl plný zuby. Von měl ideu, že se vrátí do Čech a že si tu se svym bratrancem Vildou zařídí továrnu na kravaty, vo ničem jiným nemluvil, než jak budou mít s Vildou *malinkou fabričku na kravaty* a jak budou mít svatej klid. Tak mě poslali do Prahy hned v pětáctýřicátym, mně se zatraceně nechtělo, žejo, já chtěl jít študovat námořní akademii... No, a naši sem za mnou přijeli v roce čtyřicet osm, otce hned za dva roky zavřeli a já šel dělat do fabriky.“

„Hm, nojo, no.“

„Přesně tak, člověk by řek, že se lidi poučej, nepoučej se nikdy, zvlášť tady v Čechách ne. Proto sem taky otec chtěl zpátky, kuli tý duhový idyle, na kterou se v Jugoslávii všichni Češi fixovali, to furt vzdychali, jaký to bude, až se doktor Beneš s Hanou vrátěj na Hrad a až si zas jednou daj jitnici s plzeňským a pudou na špacír do Stromovky... A Honza Masaryk, žejo, a Churchill jak nedovolí, aby Stalin, atakdále.“

„Čerčil bylo jedno z prvních slov, který jsem v dětství zaregistroval, *Čerčil a Chruščov*.“

„Nojo, to bylo furt, otec s matkou se věčně dohadovali vo politice. Ale první slovo, který jsi řek, bylo slovo *táta*, to si pamatuju dobře, poněvadž kuli tomu se mnou tvoje máma celej den nemluvila, jí se to ňák dotklo.“

„To ani nevim.“

„Jak bys taky moh, to ti byl rok... Vo čem jsme to mluvili, jo muj otec! No von byl zkrátka unavenej, von v Jugoslávii začínal už ve dvacátejch letech a ze začátku dvakrát nebo třikrát přišel uplně vo všechno a musel začínat znova vod nuly, než se konečně uchytil... Byl unavenej.“

„A jak na to vůbec přišel vodjet zrovna do Jugošky?“

„Von byl nejmladší ze čtyř dětí a z toho tři byli bratři, tak holt dostal vod svýho otce peníze do začátku a jel dělat štěstí. Von se sice narodil na statku, žejo, ale co to bylo platný, byl nejmladší, tak dostal prachy a šel, to byl tenkrát takovej zvyk... A proč Chorvatsko? To abych pravdu řek přesně nevim, ale udělalo to tenkrát dost Čechů. Asi tam byla příležitost.“

Zvedl jsem se, abych si odskočil. Při tom jsem zavadil o aktovku, aktovka se položila na bok a vyjela z ní kniha.

„No vidíš, copak to čteš?“ nahnul se otec.

„To nečtu, to jenom nosim s sebou.“

Přešel jsem lokál a zahrnul na rampu k hajzlům. Sotva jsem stanul nad mušlí, už stál vedle mě Kulich, zíral do kachlíků a hlasitě žvýkal. Zblízka jsem si všiml, že je to vlastně taky už skoro fotřík, nebýt těch náušnic a řetězů a zipů a copánku. Že kdyby se očesal od těch fundamentů mládí, hnedle by tu stál postarší nosatý občanek s pneumatikou.

„Kdo to je?“ chtěl vědět.

„To je otec.“

„Vy spolu chodíte na pivko, jo?“

„Jo.“

„A jak často?“

„Tak jednou za tři neděle.“

„S fotrem, jo?“

„No a co?“

„Nic, dobrý... A to spolu *normálně kecáte*, jo?“

„Normálně. Má to taky svý stinný stránky.“

„Žejo, vid'... Třeba vo ženskejch se bavíte?“

„Jen tak lehce.“

„Hele, a moh bych si k vám na chvíli přisednout?“

„No, my už za chvíli pudem.“

„Jenom na chvílku, já tady čekám na Jirku, večer hrajou na Slamníku ňáký kapely ze severu...“

„Nezlob se, Kulichu, dneska radši ne.“

„Tak teda ne, no... A fakt je to fotr, jo?“

„Jo.“

Když jsem se, třepaje mokrýma rukama, vrátil, otec listoval v knize, kroutil hlavou a nahlas předčítal: „*Ať už je otázka tajemství věci jakákoli, rozhodně je velice složitá, anebo, je-li naopak velice jednoduchá, pak je to taková jednoduchost, kterou nejsme s to vidět...*“, prosimtebe, dyť tomu ale vůbec není rozumět, to je ňáká filozofie nebo co, já tudle vysokou literaturu nikdy neměl rád...“

„Já taky ne, ale vona je to někdy jediná možnost, jak nebejt sám,“ řekl jsem tiše.

„Mně poslední léta úplně stačí kromě vodbornejch knih Hašek, Shakespeare a detektivky, dneska už mě sere i ten Shakespeare, ale některý kousky jsou furt geniální...“

Hlavně nerecituju..., pomodlil jsem se v duchu: Ne teď...! Ne tady...! Hlavně ne Šejkspíra...! Neni potřeba...! Ticho...!

„*Líp takhle na dně být a vědět o tom, než lichotit si v bídě! Kdo na dně je, nejposlednější vyděděnec štěstí, přece jen doufá, bát se nemá čeho...*“, začal otec deklamovat nepřirozeně vysokým, pronikavým a k tomu ještě kňouravým hlasem.

Ticho..., řvalo to ve mně: Ticho budeš...! Pro boha živýho...! Neječ...!

„*Vítej, ty prázdné povětrí, jež k srdci vinu! Ten, koho orvalos, že nelze huř, nic nedluží tvým vztekům...*!“

Nasládle jsem se usmíval a cítil na sobě pohledy celé putyky. Vyser se na ně, křičelo to ve mně, co je ti do nich, sedíš tu s tatíkem a basta. Dědek je vožralej a žvaní, říkali si oni, to je v pohodě, ale co je zač ten druhý pičus? Buzerant? Feťák? Magor? Spatřil jsem Kulicha, jak mi přes půl místnosti slavnostně ukazuje vztyčený palec, jako že mi fandí.

„Nepudem se zas trochu projít?“ nadhodil jsem.

„Ale to klidně můžem,“ ztišil se otec. „Jenomže když mi pak operovali slinivku, tak jsem si panečku eště moc rád přečetl Odyssea vod Joyce, poněvadž mi ho Iva přivezla do špitálu. Já jí totiž prosil, aby mi přivezla ňákou hodně tlustou knihu, já měl na mysli něco jako Melvilla nebo Victora Huga, i toho Kiplinga bych si bejval klidně zas po letech přečetl, jenomže Iva to vyřešila tak, že vytáhla všechny tlustý knihy, koukla na ně a tu nejtlustší dala do tašky, a to holt byl Odysseus, kterýho si u mě kdysi někdo zapomněl... Nebyls to náhodou ty?“

„Nebyl, já ho mám doma; za ty léta jsem ho začal číst dvakrát nebo třikrát a pokaždý jsem skončil někde na straně padesát.“

„A to já ho dočet, to jsem ti čet tak *pozorně* jako nikdy nic předtim, poněvadž jsem si říkal, že je to možná to poslední, co na tomhle světě čtu! To jsem vnímal úplně každý *slovo*, ne že bych něčemu z toho rozuměl, ale v tu chvíli mi to bylo jedno... Vona takzvaná krásná literatura je tady především pro lidi, který maj jinak v životě a ze života houby, pro chudáky, žejo. Ty vostatní, co jsou zdravý a maj prachy, ty jí berou jenom jako lehkou, tak trochu nudnou zábavu před usnutím.“

„To je pravda,“ řekl jsem.

„Jenže já poslední dobou, když najdu ve schránce i jenom *pohlednici* nebo třeba i *složenku*, tak z toho mám radost a pečlivě si to čtu slovo vod slova, poněvadž v tu chvíli jasně vidim, že eště žiju...“

Svět

Opustili jsme lokál a došli po vrstevnici k místodržitelenskému zámečku.

„Nojo, ale kam teď?“ prohodil otec směrem k drobounkému cimbuří sídlišť na obzoru. Za kopcem, posázeným vybělenými kostkami paneláků, se plazil souvislý hřbet mračen.

„Nejlíp zase zpátky do Stromovky, jestli ti to nevádí.“

„Mně nic nevádí, hlavně aby nepršelo,“ řekl otec, vyhrnul si límec, vylovil z kapsy krabičku marlborek, na třetí pokus si jednu zapálil, držel ji před sebou jako prase kost a vyfukoval kouř vstříc masám vlašného srpnového vzduchu, hrnouceho se z údolí.

Sešli jsme dolů a kráčeli travnatým lavorem parku. Nakonec jsme se dostali zpátky k řece a vydali se po břehu směrem k Podbabě. Kráčeli jsme rovnou a pustou ulicí Za elektrárnou. Nalevo od nás šuměla obora a napravo pleskala do kamenů kalná voda plavebního kanálu. Kachny příčinlivě pádlovaly proti proudu. Kačeři pyšně komíhali krásně modrozelenou pitomou hlavou. Rackové ozobávali pohupující se kusy rohlíků a slizem potažené chcíplé potkany.

Najednou nás udeřil do nosu koncentrovaný, hustý zápach.

„To nebude jenom tak ňáká myš,“ prohodil otec.

Cítili jsme, jak nám ten hrozný puch potahuje sliznice. Jak se to na nás přímo přilepuje. Zrychlili jsme a snažili se tím projít.

„Já se mrknu, co to může bejt,“ rozhodl jsem se z čisté zvědavosti.

„Ale vykašli se na to a pod’.“

„Běž, já tě dohoním,“ povídám, pořádně jsem se nadechl a udělal několik kroků zpátky. Nad křovím se zmítal chuchvalec much. V křoví se černala role térového papíru, zaházená prkny a větvemi. Uvnitř byl zarolovaný jakýsi neforemný rundelec. V šeru uvnitř role jsem zahlédl něco, co by při troše fantazie mohl být svetr omotaný kolem splených tmavých vlasů, ale stejně dobře to mohla být a nejspíš taky byla srst nějakého zvířete. Obrátil jsem se a dohnal rozvázně kráčejiho otce.

„Tak co?“ optal se.

„Asi ňákej pes.“

Chvíli jsme kráčeli mlčky.

„Ke konci války, když už sypali bomby přímo na Záhřeb, se tu a tam strefili do obytného bloku, a protože se to nestačilo vodklízet, tak tam přesně takhle smrděly celý ulice, že se to skoro nedalo vydržet, a vod tý doby to nemám rád,“ řekl otec.

„Aha.“

„Ale i na to si lidi nakonec zvyknou, když to trvá dost dlouho, ale vo čem se mi dodneška zdá, je jedna příhoda tak asi z roku čtyřicet tři... Vodněkud jsem se tenkrát vracel, pamatuju si, že bylo i na tamní poměry velký vedro. A když jsem šel přes jedno náměstí v Maksimiru, což je čtvrť kousek vod centra, tak najednou ze všech stran vyrazily nákladáky a na nich vojáci, lidi hned začali utíkat, jenže nebylo kam, a tak nás všechny, co jsme tam zrovna šli, pochyтали a seřadili ke zdi. Já stál až vzadu a všim jsem si, že zrovna za mnou je těsně nad chodníkem povotevřený sklepní vokýnko, tak jsem si kleknul a rychle se protáh, já byl hubenej, žejo, mně bylo třináct nebo čtrnáct, potom jsem proběh sklepem, a když jsem vylez na druhý straně z baráku, tak jsem akorát v tu chvíli uslyšel ze směru vod náměstí hromadnou salvu z pušek, to byla tak hrozná rána, až v celý ulici zadrnčely vokna. Ale vo tom nechci mluvit... Nejhorší totiž bylo, že jak jsem vodtamtud’ uháněl pryč, tak tam byla přímo na ulici hromada cihel a na tý hromadě až nahůře ležel zastřelenej vlčák, to nemohla bejt náhoda, byl trefenej zblízka přesně sem do hlavy a na mě to dělalo ten dojem, že se usmívá. A teprv v tu chvíli jsem se rozbřečel a běžel jsem až domu, no, našim jsem vo tom nikdy neřek...“

„A to byli Němci?“

„Ty vojáci? Kdepak Němci, ustašovci... Němci byli eště poměrně slušný, zato ustašovci prováděli lidem věci, že by tomu tady možná nikdo ani nevěřil, ale na to na všechno se dá po čase jakž takž zapomenout. Jedině na toho zastřeleného psa nezapomenu nikdy, toho mám dodneška před vočima.“

Chvíli jsem pozoroval špičky svých a otcových bot, jak si probíjejí cestu lehkým a prázdným vzduchem. Jak tu a tam odkopnou drobný kamínek. Jak se kamínek kutálí. Jak se zarazí o obrubník.

„Jeden známej mi vyprávěl,“ vybavilo se mi trochu nesouvisle, „že když byl v Rusku s horolezcema někde na Ťan-šanu na ňákym ledovci...“

„Kde?“

„Ťan-šan.“

„To ovšem dneska dávno není Rusko, to je tuším Kyrgyzstán, to je horní větev masivu, kterej navazuje na Himálaj, potom je Hindúkuš a takhle nahoru do účka Ťan-šan...“

„Možná, ale tenkrát to hergot ještě patřilo k Rusku!“

„No dobře... A co teda?“

„No, a jak šli přes ten ledovec, tak tam nahoře vobjevili takovou hlubokou trhlinu, takovou propast, a z tý propasti je praštil do nosu taky takovej přímej pekelnej puch. Bylo jim to divný, ale šli dál. A dole pod tím ledovcem pak našli ponornou řeku, která vytejkala přímo zpod ledu a byla tak teplá, že se v ní normálně koupali. A jak se tam vouchomejtali, tak hned vedle místa, vodkud' ta voda vytejkala, něco našli, bylo to zamotaný do hadrů a z dálky nebylo jasný, jestli je to člověk nebo ne, a voni to radši ani blíž nezkoumali, protože toho měli pro ten den tak akorát, nahoře ten smrad a tady tohle... No nic, příští den dorazili do nějaký horský chaty, a tam seděli Rusáci z horský služby a mluvili vo tom, že už tejden hledaj nějakou rodinu, která se ztratila v horách. Tak se jim kluci zmínili vo tom smradu tam nahoře, a voni, že se tam ráno pojedou podívat a že jim budou muset ukázat, kde to je. Tak jeli, našli to, jeden chlapík se tam spustil, a když ho vytáhli, byl celej zelenej a povídá: ‚Jo, sou tam všichni, celá rodina!‘ ‚A jak je možný, že tak hrozně smrděj, když je tam samej led?‘, ptali se ho vostatní. ‚Protože tam je ponorná řeka a voni sou napůl zapasovaný ve vodě, strašnej pohled, to vám řeknu,‘ řek ten Rus, ‚musíme sebou vzít hodně vodky, až je budem tahat ven.‘ Pak ještě toho Honzu, co mi to vyprávěl, napadlo zmínit se taky vo tý druhý mrtvole tam u tý ponorný řeky. Tak to vzali při jednom, zajeli tam, zastavili, jeden z tý horský služby k tomu šel, dloubnul do toho holí, uplivnul si, šel zpátky a povídá: ‚To nic, to je vobyčejná koza, pro dnešek končíme a jedem zpátky!‘ A když už nasedali, tak se ten Honza šel ještě vymočít a naposled se na tu mrchu kouknul, a teprv teď, jak jí viděl z jinýho úhlu, si všim, že ta koza má holinky...“

„To jsou Rusové,“ pokýval hlavou otec. „U nás v laborce byl kdysi na praxi nějaký Mířa, a ten zabíjel pokusný králíky tím způsobem, že vzal králíka, zabod do něj rezavý nůžky, přestřih mu tepnu, chyt ho za nohy, zapálil si cigaretu a nechal ho v klidu vykrvácet. Já na něj začal rvát, když jsem to viděl, a von na mě koukal a vůbec nemoh pochopit, co mi jako vadí. A to byl doktor věd, vzdělanej člověk, ale holt Rus... A to je nějaký horolezec, ten tvuj známěj?“

„Není, von se jenom snaží všema možnejma způsobama přijít vo život a furt se mu to nedaří.“

„Však von každej, kdo vopravdu chce, na to nakonec přijde.“

„To asi jo.“

„Mimochodem, poslední dny je pouhým vokem nádherně vidět jak Mars, tak Jupiter, tak i Saturn a Venuše,“ povídá otec, „voni se k sobě Mars, Jupiter a Saturn můžou z našeho pohledu i dost přiblížit. Dokonce se soudí, že to tenkrát, jak se narodil Kristus, nebyla vůbec žádná kometa, co se vobjevila, ale že to byly právě tyhlety tři planety v konjunkci. To už muselo bejt panečku na nebi pořádný světlo!“

„To asi jo,“ říkám a zamyšleně sleduji špičky otcových a špičky svých bot, kamínky, travku prorážející popraskaným asfaltem, odhozené jízdenky MHD. Pak zase špičky jeho bot a špičky svých bot. *Jdeš s fotrem na procházku, je čtvrtek odpoledne, je srpen, seš na světě; to už se nikdy nebude opakovat*, pronesl jakýsi bodrý komentátor v mém nitru.

„Kozel se poslední dobou zkazil...,“ řekl otec.

„Já kozla nepil snad deset let,“ povídám, „ale jinak čím dál víc zjišťuju, že se dá pít skoro všecko, když se vo to uměj starat, smíchov, benešov, měšťan, louny, krušovice, všecko, ale že neexistuje pivo, který by se nedalo zničit, když se dosycuje kyslíčnickem a blbě skladuje a když se nečistěj trubky.“

„To asi jo,“ odpověděl otec, „i když teda plzeň je plzeň, nemoh bys, prosimtě, zpomalit? Mě zas poslední dobou zloběj nohy.“

Volným krokem jsme minuli rozpadlé kamenné zdi. Kůlny. Ohrady. Areály. Zelinářské zahrady. Živé ploty. Sklady. Hřiště. Tenisové kurty. Břízy. Modřiny. Baráky nějakých ubytoven.

Podél plotu proti nám vykročily dvě širokoramenné sportovní krasavice, nekomplikované světlolase atletky s figurami, které by klidně mohly zdobit Reichstag. V tu chvíli přilétlo od ubytovny strašlivé hýkání a ječení. Záclonka v okně se rozhrnula a z nitra pokoje se na blondýny šklebily dvě široce rozesmáté černé tváře. Dívky jim zvesela zamávaly, prošly brankou a zahrnuly k ubytovně. Měly pevné, sportem vypracované nohy. Bylo úplně slyšet, jak v nich šplouchají ty barevné televizní šťávy. Jak v nich buší to horké kravské srdce. Černoši spustili přímo v okně zběsilý tanec: „Ulálalála... udža dža, udža udža dža... ulála, ulála, éééé!“

„To je svět...“ povídá rezignovaně otec.

Z lesíka nad areálem se ozval ptačí zpěv.

„Jestlipak víš, co to je?“ zeptal se otec.

„Cože?“

„Co to je za ptáka, co zpívá?“

„Nevim,“ řekl jsem nepřítomně. Právě jsem se totiž v duchu zaobíral tou obrovitou harpunou ze Zemanova Barona Prášila, tou harpunou, velkou jak dopravní letadlo, kterou trosečníci v břiše velryby zpozorují, až když k nim vjede dovnitř skrz žebra netvora. Myslel jsem na to, že je to při vši naivitě přesný obraz té chvíle, na kterou odjakživa čekám. Chvíle, kdy se protrhne šedý zákal zvyku, kdy se konečně stane něco, *něco*. Samozřejmě, že se nedočkám. Nikdo se nedočká. Protože všechno, co se nakonec stane, na sebe okamžitě vezme rysy všednosti. A mozek, to spokojené hovado? Ten kašovitý domácí pán? Ten krasoduch? Ten Oscar Wilde mé hlavy? Ten se vším, co je nové a neznámé, ihned odmítne zabývat. Život nám ujíždí pod zadkem jako autobus s řidičem, raněným mrtvicí, ale mozek k tomu umí dodat jenom: Olala! No toto! Já se divim!

„Ale no tak, to přece poznáš,“ namířil otec prst k lesíku.

„Nevim,“ řekl jsem nepřítomně.

„*Cilp calp cilp calp*, to přece nemůžeš nepoznat, *cilp calp cilp calp cilp calp!*“ zajódoval otec zvýšeným hlasem a jedna sportovkyně se překvapeně ohlédla.

Fakt je, že mě to kdysi učil znát. Kdysi jsme se spolu něco nachodili po lesích, já a můj nesnesitelný otec. Novohradské hory, Jeseníky, Křivoklátsko, suché borové lesy za Mělníkem, černé smrčiny kolem Prahy, břízy a duby za Kladnem, pištivé olšiny podél Berounky.

„Budníček,“ říkám neochotně.

„No jistě, budníček menší!“

„Tak pod,“ povídám, protože jsem zjistil, že stojíme přesně uprostřed asfaltky, otec proto, že poslouchá budníčka, já proto, že se snažím zachytit něco z těch volovin, které mi táhnou hlavou, a že se k nám z dálky blíží v oblacích prachu nákladňák.

Minuli jsme rozpadající se starou vápenku. Přešli jsme po lávce nad jámou zrušené vlečky. Chvíli jsme hleděli do soutěsky, na jejímž dně mizel pod spadáným listím a větvemi rezavý oblouk kolejí. Do soutěsky, vykousané dynamitem do mastné a

drolivé městské skály. *Cilp calp cilp calp*, kувíkal v kopci za našimi zády budníček menší.

Potom jsme s cigaretou v ruce vstoupili do srdce Bubenče. Počmáranými garážemi, zpuchřelými vilami a fungl novými autobazary ohraničený prostor, který se před námi otevřel, se nazýval Papírenská ulice.

At' žije maršál Tito!

„Aha!“ řekl otec, když spatřil rozsáhlé, složitě tvarované cihlové stavení, hlídané po stranách dvěma holými komíny, ke kterému jsme se pomalu blížili. Byl to objekt č. p. 6, dům, který vypadá jako turecké lázně nebo jako sanatorium pro výstřední zazobance nebo možná spíš jako c. a k. pobočka vznešené tibetské Potaly, ale ve skutečnosti je to obyčejná sračkárna, bývalá čistička městských odpadních vod.

Když jsme se octli přímo před budovou, otec se zastavil a dlouho ji pozoroval. „To mi něčím silně připomíná Ostrov mrtvejch vod Böcklina,“ řekl tichým hlasem.

V tu chvíli se v dálce nad obzorem rozestoupily těžké fošny mračen a z nich vyklouzlo červené, sliznaté, silně zploštělé slunce, které vypadalo, jako by už nemohlo a nechtělo dál držet pohromadě. Jako by se hodlalo v následující vteřině rozštěpit na dvě, na čtyři, na osm, na několik desítek a stovek sluncí. Nad řekou se třepetaly bílé skupinky racků.

„Vlastně si teď vzpomínám,“ řekl otec, sundal si prinze Heinricha, utřel si čelo a pořád se díval na sračkárnu, „že se moje matka do Čech moc vrátit nechtěla, to spíš otec, a že se kuli tomu hádali... Vona zbožňovala Tita, protože Tito rád jed syrový olivy, což vona taky, a rád chodil v bílym.“

„Tito byl Chorvat?“

„Chorvat, ale především selfmejdmen, jak by se dneska řeklo. Což vo to, von i náš otec ho obdivoval, jemu připadalo, že Tito je jedinej, kdo dokáže vyhnat fašisty z Balkánu, což se nesplet, proto se k němu taky dal, jenomže holt zapomněl, že se na světě vodjakživa vyhání jedno zlo druhym... Von věřil, že Tito je silná figura, iluzionista, žejo, bílej slon. Že je to svým způsobem taky takovej zvláštní kapitalista, kterému nakonec pude hlavně vo prosperitu,“ říkal otec a pořád se díval na sračkárnu, rýsující se proti houstnoucímu nebi.

„Ale furt byl větší formát než ty agenti gestapa tady, co pak šli rovnou ke KGB a z KGB do vlády, nebo ne?“ řekl jsem a sledoval slunce, které se prudce rozlilo po obzoru jako rozbité vejce a potom zaskočilo za kopec. A viděl jsem víc než kdy jindy, že jsme jednou provždy zavřeni v šedé, neprostopné kouli, plné kouře, výkalů a smíchu. Lidé, Země, Vesmír a my, děti. Šablony, míry, šuplíky a váhy. Naivita bez konce. Naše řeč budiž: ano, ano, ne, ne. Ha ha.

„Cože?“ zeptal se otec.

„Nic, to byla blbost, co jsem řek.“

„Promiň, já koukal, jestli to támhle není kormorán, ale není... Tito jestli byl formát? Původně nejspíš jo, jenže začátky nikdy nic neříkaj vo tom, jaký budou ty konce... Ale něco jinýho jsem chtěl vyprávět, za války lítal noc co noc nad Záhřeb partyzánskej dvojplošník, nejspíš nákej ten ruskej polikarpov, ale neřeklo se mu jinak než *Smrdešcij Martin*, a ten každou noc shodil jednu jedinou bombu, protože nejspíš víc neunes, a samozřejmě nikdy nic netrefil, to padlo někam na louku nebo nejvejš na kozí chlívěk... Nebo že by to byl kormorán...? Ale moje matka byla nadšená, žejo, vona každěj den čekala u vokna, až zase přiletí, což nešlo přeslechnout, poněvadž měl zvuk

přesně jako šicí stroj, a teprv když nastal někde v dálce výbuch, tak řekla: ‚Ať žije maršál Tito!‘, zavřela vokno a šla spát. Von si Tito tenkrát snad ještě ani *maršál* neřikal, ale pro její matku už dávno byl... Já mám dojem, že to otci vadilo čistě osobně, že matka Tita zbožňovala, že na něj v podstatě žárlil... Nojo, stmívá se, tak zas popojdem, ne?“

A šli jsme. Cestou jsme probrali obvyklá témata. Kolik asi může maximálně vážit architeuthis dux a mnoho-li jich bloudí v hlubinách oceánů, jestli je lepší smaženice jenom z holubinek, případně z václavek, nebo jestli tam musí přijít taky pár klouzků, že lysohlávky jsou svinstvo, vo tom se spolu vůbec nebudem bavit, a kdo z nás dvou je ve skutečnosti hypochondr.

„Já měl kamaráda, nějakýho Jirku Filka,“ vykládám, „a ten mi posledních deset let vždycky u piva říkával: ‚Neblbni a běž s tím k doktorovi, hemeroidy nejsou sranda, prdne ti to, dostaneš votravu krve a jedeš! Běž, dokud je čas!‘ a pokaždý mi dal vizitku na endoskopii na nějakou MUDr. Nachtigalovou, ke který von v té době sám chodil, von měl nějaký problémy s pajšlem, no, nakonec jsem těch vizitek vod něj měl doma nejmíň deset. Pak jsem toho Jirku delší čas neviděl, potom mi někdo říkal, že prej byl na nějaký operaci, pak jsem ho zase pár měsíců neviděl, a najednou bylo ve schránce parte.“

„Jak byl starej?“ zneklidněl otec.

„Zhruba pětatřicet. No. A nedávno mě začal trochu zlobit žaludek a...“

„To máš po mně, já mám vodjakživa náběh na vředy,“ řekl otec.

„A tak jsem si řek, možná holt mašina potřebuje zgenerálkovat, aby mě ještě nějaký čas nosila...“

„Jaká mašina?“

„No tohle tělo... Tak jsem se sebral a šel k té MUDr. Nachtigalové. ‚Dobrý den, já jsem Beneš,‘ povídám, ‚mě k vám doporučil jistej Jirka Filek, ale ten mezitím umřel, takže si nejsem jistej, jestli je vhodný se na něj odvolávat.‘ ‚Vy jste Jiřího znal?‘ zajásala ta doktorka, mimochodem vopravdu nádherná ženská, tmavovlasá, černovoká a navíc neuvěřitelně sympatická, a hned mi podávala ruku. ‚Znal,‘ povídám. A vona mi nabídla židli, a místo aby se ptala, co mi schází, tak jsme dvacet minut vzpomínali na Jirku, všelijaký historky a podobně, uplně jsem zapomněl, kvůli čemu tam vlastně jsem, až si ta krásná doktorka najednou povzdechla: ‚Já vim, Jiří byl moc příjemnej člověk, ale bohužel ho nešlo zachránit.‘ ‚Von to asi nějak zanedbal, ne?‘ nedalo mi to. A vona povídá: ‚Zanedbal, to se nedá říct, to spíš byla tak rychlá metastáza, že když jsme ho otevřeli, tak to vypadalo, jako kdyby mu do břišní dutiny někdo nalil kyselinu, v podstatě už neměl střeva...‘,

„To víš, voni to berou jak housky na krámě, co jim taky zbejvá,“ přidal otec do kroku. „A co je teda s tebou?“

„Nic zvláštního, strčila mi troubel do žaludku, tekly mi při tom slzy jak králíkovi, a zjistila, že mám akorát nějakou výdut’ nebo co.“

„Výdut’?“

„No nějakou hernii, nic vážnýho.“

„No počkej, nic vážnýho... Jakou hernii?“

„Hiátovou.“

„Nojo, hiátovou, ale jakou přesně? Axiální? Nebo jakou?“

„Co já vim!“

„Já to nechápu, ty deš k doktorovi a ani se pořádně nezeptáš, co ti je... A bereš na to něco?“

„Prášky.“

„A jaký?“

„To nevím.“

„Ty si nepamatuješ, jaký bereš prášky?“

„Ale tak herdek, tati, dyť nejsme v čekárně u doktora, já ti to celý povídám kvůli něčemu úplně jinému!“

„Ale tohle je důležitý...“

„Možná, ale to teď neřešíme, já ti prokristapána vyprávím historku!“

„No tak jo, tak vyprávěj...“

„Tak když už jsem tam jednou byl... A víš co, dyť je to jedno!“

„Ale no vyprávěj, já tě poslouchám...“

„Tak když už jsem u té doktorky jednou byl,“ odříkávám nezúčastněným, naprasklým hlasem, „tak mě napadlo zeptat se rovnou taky na ty svý hemeriody, a ona říká: ‚To není problém, to my už dneska děláme ambulantně, jednoduše to podvážeme a po čase vám to samo odpadne, tak se mi pochlubte...‘ Tak jsem sundal gatě, вона mi to přefoukla nákou dezinfekcí, nakoukla tam a povídá: ‚Aha, tak tohle vám samo neodpadne, jak dlouho to už máte?‘ ‚Dvacet let,‘ povídám. ‚To bude muset pryč chirurgicky, čím dřív, tím líp,‘ řekla doktorka a jemňounce zaťukala na ten hemeroid prstíkem; a jak na něj zaťukala, tak se mi v ten moment tak hrozně a příšerně postavilo péro, jako už dlouho ne. A já tam stál a vystrkoval na ní zadnici a marně přemejšlel, jak to zařídit, aby si ničeho nevšimla... To zas byla blamáž!“

„Nojo,“ pousmál se otec, „to ti docela závidím, to mně by mohla klepat, na co by chtěla, no a co teda? Pudeš na tu operaci?“

„Nevim.“

„No počkej, *nevim*, na něčem jste se přece dohodli!“

„Ale no puđu, někdy po Novym roce.“

„A bolí tě to, když tento...?“

„Nebolí.“

„A krvácí to?“

„Nekrvácí.“

„No počkej, nekrvácí, a jsou to teda vůbec *hemeroidy*?“ troubí otec na celou ulici a umouněný záprtek v montérkách, který právě vyšel dva metry od nás z plechových dveří jakési dílny, si nás udiveně měří, zatímco z druhé strany nás míjí párek cyklistů v barevných aerodynamických přilbách. Větrem vonící bruneta v přiléhavém overalu na mě krátce upírá kulaté hnědé oči.

„Ale tak vobčas jo,“ říkám tiše.

„Co *vobčas jo*?“

„Vobčas to krvácí. A nech už ty nemoci,“ říkám.

„To je s tebou těžký, ty seš taky furt v nějakym *napětí*. Dyť jsem se jenom zeptal, no...“

Nad zátočinou Vltavy se vztyčil temný kopec Baba, z jehož svahů trčely do soumraku zkroucené staré třešně, podobné slepičím pařátům. Kolem nás se posouvaly dřevěné ohrady, naplněné hrubým roštím, šlahouny, křivými rybízy a děravými barely. Šedě natřené konstrukce, označené varovnými cedulkami s bleskem. Rozbité izolátory.

„Ty si furt myslíš, že se rád bavím vo nemocích,“ pokračuje otec, „ale já když ležel v Thomayerce s *nohou*, tak jsem se navopak snažil myslet na všechno jiný než na nemoci, poněvadž mě vošetřoval nákej doktor Izmalčov, a ten se s tím panečku vůbec nesral. Ten ke mně přišel hned první den, koukal na mě takhle přes patku, von měl takovou černou patku až k vočím, to je jejich národní účes, žejo, a povídá...“

„Čí národní účes?“

„Von byl Bulhar, to jsem neřek? Bulhar, kterej tu vyštudoval a zustal tady, jinak vyloženě sympatickej chlap, nebejt toho, že mi hned první den po vyšetření řek: ‚Tak co, páne Beneš, co tá vaše noha, tá pude na amputaci, víte to?‘ A já se ti tak hrozně lek,

že ze mě nevypadlo ani slovo, jenom jsem kejnul. Nakonec mi to teda naštěstí rozehnali, a když mě propouštěli, to už jsem byl klidnej, tak mi tenhle Izmalčov povídá: ‚Nashledanou, páne Beneš, tak vám tá noha vydržela, to jste rád! Teď jí budete mazat, šetřit se, málo chodit, a já vám přeju, aby vám fungovala ještě aspoň dva roky!‘ Tak jsem se znova vyděsil: ‚Dva roky,‘ povídám, ‚a co pak?‘ ‚Pák už budeme řezat,‘ řek Izmalčov a s tím mě propustil. No vidíš, a je to vosum let a furt chodim, nešetřim se, pajdám po lesích, a noha drží! Pak věř doktorům!‘

‚Tam má člověk jít, jenom když už lezou tlustý do tenkejch.‘

‚Přesně tak, muj známěj Čenda Laburda v devětapadesáti zblbnul a zamiloval se do třicetiletý holky a vymyslel prosimtě, že bude na plastickou operaci, aby se jí líbil! Já ho varoval, že to může mít všelijaký vedlejší následky, ale Laburda ne, sebral se a šel a nechal si za příšerný peníze vytáhnout vobličej kuli vráskám. A za šest neděl přišel a nadával, že dřív se holil dvakrát tejdně, kdežto teď musí *dvakrát denně*, poněvadž jak mu to vytáhli takhle dozadu přes čelist, tak mu teď rostou fousy i za ušima. Von je ještě ke všemu takovej snědej typ a ty fousy má už taky uplně bílý, žejo, tak mu nic jinýho nezbejvá, poněvadž jinak prej lidi v jednom kuse čuměj, pravda je, že vypadá, jako kdyby měl pocukrovanej krk...‘

Během řeči jsme došli k místu, kde se z Papírenské stává regulérní ulice. Z příbřežní pustiny se totiž nečekaně zvedají dvě řady rozbitých cihlových činžáků, které po nějakých dvou stech metrech zase končí, a dál už jsou jenom kameny a tráva. Skrz podvečerní vzduch na nás dýchl pach močoviny, vlhké omítky a plesnivých škrpálů v chodbě.

Co je v životě novýho

‚No vidíš, tady jsem nikdy v životě nebyl,‘ řekl otec překvapeně, ‚tady to ani nevypadá jako v Praze... To spíš vypadá, jak kdyby se tu natáčely Mrtvý voči Londýna!‘

‚To je hodně zvláštní končina,‘ přitakal jsem. ‚Já tudy šel asi před rokem a vzpomněl jsem si, že tady někde v těch místech bydlí jeden známej, a nenapadlo mě nic lepšího, než se po něm ptát tří udělanejch mladejch cigošů, co se tu poflakovali. ‚No jasně, takovej velkej, Franta nebo Lojza,‘ povídaj. ‚To nebude von,‘ já na to, ‚tenhle se menuje Pavel,‘ a voni: ‚Nojó, jasně, Pavel, takovej velkej, pod’ s náma, my ti vokážem, kde bydlí,‘ a já s nima šel jak nejhorší blbec do baráku, ze slušnosti, víš, abych se náhodou nedotk někoho, kdo mi chce pomoct... A voni hned dole zaujali takovou speciální formaci, jeden šel přede mnou a dva za mnou, no, a už jsme šlapali po úzkejch točitejch schodech, vypadalo to tam přesně, jako bysme lezli vnitřkem ulity. A to už jsem teda skoro cejtil kudlu v ledvinách. A ten první najednou zastavil, kouk na mě a povídá: ‚A ty se jako nebojiš?‘ ‚Ne,‘ já na to, a musel jsem si dávat velikej pozor, aby mi nepřeskočil hlas. ‚Ne, jo?‘ řek na to tak ňák zklamaně, ‚no dobrý, tak dem...‘ A když jsme vylezli nahoru, tak tam byla nizounká tmavá chodba, a von na mě kouk ještě jednou a povídá, jako by tomu nechtěl věřit: ‚A ty tu jako fakt hledáš toho Lojzu, jo?‘ ‚No jasně,‘ povídám a lámu si hlavu, jestli zkusit ty dva vzadu porazit a utýct, nebo radši na někoho zazvonit, když vtom jeden z nich zabouchal na dveře a ze dveří vylezla napuchlá zamaštěná striga s ručníkem kolem hlavy, na sobě květovanej župan, v uších a na krku samý zlato, a von jí povídá: ‚Je tady ňákej, co shání toho tlustýho Lojzu nebo Frantu, víš, toho velkýho, pořádnýho...‘ A baba se nadechla, až to zahvízdalo, a začala ječet: ‚Kolikrát sem vám říkala, ať tady nevtrovajete! Tódle neni váš barák! Támle

máte váš barák! Táhněte, nebo du pro Romana a ten vám to řekne, jo! Vám to Roman řekne jinak! A vy pod'te dál, pane!“,

„To jako *tebe* zvala dál?“ zeptal se otec.

„Já se taky divil, cenila na mě zlatý zuby a lichotila: ‚Pod'te, pane, a nestujte tam!‘ ‚Já nebudu zdržovat,‘ povidám, ‚já akorát hledám toho známýho.‘ A vona se přestala usmívat: ‚Vy nejste ten...? Vy neznáte Romana? Vy nám nic nenesete?‘ ‚Neznám a nenesu,‘ povidám. A vona úplně zmodrala vzteky a z koutku huby jí vyjela kapka pěny, až jsem se lek, že mě snad kousne. Jenže vtom se vzadu v předsíni pohnul závěs a zpod něj vylez chlap, jakýho jsem v životě neviděl, hlavu jak hroch, malinký voči strašně daleko vod sebe, figuru jako Golem, ramena, panděro, nohy, prostě celej vypadal jako zvětšenej do jinýho měřítka, i ten prst, kterym na mě ukázal, nevypadal jako prst, ale jako štangle salámu: ‚Vodkad' je?‘ zeptal se baby. ‚Já nevim; vodkad' je?‘ vobrátila se na cigoše. ‚Nevíme,‘ řek ten jejich kápo krotce. ‚Nevěděj,‘ řekla poslušně baba. ‚A co chce?‘ ptal se chlap a na mě se ani nepodíval. ‚Nic nechce,‘ vona na to. ‚Tak at' de pryč,‘ řek na to vobr a ukázal na toho jejich šéfika: ‚A ty pod' dovnitř.‘ Kluk se začal třást a něco blekotal, ale chlap na něj ukázal eště jednou a řek: ‚Dvakrát to říkat nebudu,‘ a kluk teda vlez dovnitř a dveře se za nim zabouchly. A ty zbylí cikáni byli najednou celý schlíplý a povidaj mi: ‚Hele, tak von tu ten Lojza asi nebydlí, tak rači běž.‘ A když jsem uháněl dolu po schodech, tak za mnou eště potichounku volali: ‚A nechceš levnej mobil? Nebo céděčka?‘ a já byl tak pitomej, že jsem se vo pár schodů vrátil, abych jim řek, že nechci.“

„To je pro tebe bohužel typický,“ pokýval otec.

„Co jako?“

„Ale no že se chováš, jako kdybys vystupoval v nějakým kresleným seriálu nebo jak bych to řek.“

„Já jsem rád, když se tu a tam něco zajímavýho děje.“

„Bez přestání se něco děje! I kdybys jenom seděl doma ve fotelu, tak se furt něco děje! Čim dál dokonalejší viry se bez přestání snažej přeprogramovat chod tvejh buněk, antibiotika už pomalu nezabíraj, klonuje se, skoro každej den zmizí z planety jeden živočišnej druh, černý huby maj atomovou bombu, to je ti málo? Celý národy se stěhujou po světě, to ti nestačí?“

„Mě už zajímaj jenom lidi, se kterejma se dá vobčas rozumně promluvit, a ani těch moc nezbejvá. A neříkej *černý huby!*“

„Nojo, tys to zaplat'pámbu nezažil, co se v lidech vobjeví za svinstvo, když přijde situace, že si to můžou dovolit; rasizmus, ten je spolehlivě v nás ve všech...“

„Já v sobě nic takovýho nemám.“

„Nemusíš vo tom nutně vědět, však vono se to vobjevuje jenom za určitejh podmínek. Dyt' já si taky nemyslím, že je někdo horší než někdo jinej... Já jenom tvrdím, že nevíš, co budeš cejtít, až to zas v náký podobě přijde. Von totiž celej ten pokrok, celej ten náš humanizmus vede k tomu, že se na ně nakonec budem vmluvně usmívat, až nás budou kráglivat, protože je nám jasný, že maj *nákej svůj důvod se na nás zlobit...*“

„Na koho?“

„Co?“

„Na koho se budem usmívat?“

„No na ty černý huby, na Araby, na koho jinýho...“

„Každej chvilku tahá pilku, koneckonců jsme vyhubili celý národy.“

„Kdo my?“

„No bílý plemeno, bílej muž.“

„Já žádný národ nevyhubil, a jestli ty někdy vyhubil nějaký národ, tak buď rád, že jsem se vo tom nedozvěděl, poněvadž bys byl dostal pár pohlavků. Víc mě ale v tuhle chvíli trápí, že mi už měsíc nefunguje pračka a netuším, kde vezmu na novou...“

„Nás myslím nikdo hubit nebude,“ povídám. „Spíš budou zkoušet, co si necháme líbit, a jakmile zjistějí, že na nás můžou dříví štípat, tak si nás rozeberou jak mravenci mršinu. A nejhorší je, že budou mít v podstatě recht... Tos měl říct, že potřebuješ pračku, my teď máme novou, tak sis moh tamtu vzít.“

„No výborně, tak já si jí vezmu!“

„Už je pryč.“

„Aha, a kdes vzal prosimtě na pračku?“

„Hanka koupila.“

„Leda tak.“

„A když jsem tu pračku připojoval, tak jsem ten výtok, víš, ten šlauch vzadu necpal do vodpadu, ale jednoduše jsem ho zaháknul přes vokraj vany...“

„Aha, mně je to jasný, a ty ses pak koupal.“

„A pračka prala. A nastalo malý překvapení.“

„Ty si vopravdu nemůžeš stěžovat, že by se nic nedělo... Ale v tom se mejlíš, jestli si myslíš, že to je výsada bílejš, hubit jiný národy. Jenom za posledních dvě stě let co se zas děje, Turci vybíjej Armény a Kurdy, Indonésani Timořany, černoši Araby a Arabové zas černochoy, Stalin, sám Asiat, zdecimoval spoustu asijskejch národů, žejo, a je tady Čína, Afrika, Srí Lanka, Indie s Pákistánem, škoda mluvit. A to jsou lidi, žejo, ale ani ty nevinný zvířata na tom nejsou líp, von sice Konrad Lorenz věřil, že zvířata maj vrozenej model chování, kterej jim brání masově vybíjet příslušníky vlastního druhu, jenže dneska už se ví, že to neni pravda. Mravenci, no dobře, to jsou mravenci, ale vlci, hyeny, kočkovitý šelmy a mnohý jiný sociálně žijící druhy pořádaj organizovaný vyvražďování celejš konkurenčních smeček. Primáti? Ty už se s tim vůbec nesorou, šimpanzi dokonce plánovitě vyvražďujou celý sousední tlupy včetně mláďat a samic, což je normální genocida se všim všudy...“

Minuli jsme zaparkovaný černý sport'ák, kterému z tlamy chladiče vylézaly ostré dravčí zuby. Špičáky z pochromovaného plechu se zaleskly ve světle lampy. Na vteřinku jsem měl dojem, že na nás z hloubi temných bytů hledí nepříroženě zvětšené, divé tváře; ale když jsem se rozhlédl, viděl jsem jenom lepící páskou spravovaná okna a za nimi závěsy a potřhané záclony a květináče s kaktusy.

Došli jsme k poslednímu domu v ulici, obešli jej a zamířili k ústí pěšího tunýlku, vedoucímu skrz železniční násep. Vstoupili jsme do prochcané tmy. Tři metry nad našimi hlavami zaduněl vlak. Zachvěly se přesličky mezi pražci. Když jsme se pak vynořili na druhé straně, octli jsme se v hučícím civilizovaném světě, plném světél.

„Aha, to je přece Podbabská,“ zapraskal otec klouby na rukou, „a támhle dál je třída Jugoslávskéjš partyzánů, tam jsem svýho času chodíval každej pátek ke Švejkovi s Alfrédem Kahavkou. To je pravejš alkoholik! Vy mně vyčítáte, že piju alkohol, ale Alfréd? Ten chlastá vod svejš osumnácti let pravidelně, nikdy za celejš život nepřestal, dneska je mu sedumašedesát a furt mu to myslí a furt je veselej, to já prosimtě před třicítkou žil jako mnich, nepil jsem vůbec a co ze mě je? Pitomejš dědek...“

„Já ti rozhodně nic nevyčítám.“

„Nojo, ale na svatbě ses za mě styděl, když sis bral Blanku, a to jsem jenom tvojí tchýni učil chorvatsky, sama to chtěla...“

Vrtím hlavou, ale vzpomínám si dobře. Co, chorvatsky. Vzpomínám si, jak tančil pro pobavení svatebčanů kolem stolu, jak kvokal s rukama nad hlavou a jak s ním napřed nějaká rozesmátá tetka tancovala, ale pak si sedla a všichni se pro formu smáli, ale dívali se stranou, protože to byla inženýrská a prognostická a učitelská chamrad',

zatímco můj otec byl sice opilý a pro někoho možná nesnesitelný, ale sám pro sebe tiše a nenápadně svobodný, tak jako vždycky. A ani já jsem se tenkrát nesmál, protože mám v sobě něco ze své matky, z matky, která po každé návštěvě, sotva za ní zabouchly dveře, okamžitě myla jarem a leštila ironem popelníky a sklo na stole a která denně utírala prach; nesmál jsem se, protože jsem byl a budu úzkoprsý zkurvenec.

„Pravda je, že jsem v té době pil dost,“ pokračuje otec, „ale co už má člověk dělat, když musí žít v takovémhle svinčíku, ve kterém není možný zachovat si zdravý rozum bez přiměřené lokální anestezie! Zblbnout a následně být spokojený by snad byla cesta, ale to se mi povedlo jenom napůl.“

„Alfréd je ten kudrnatej, co hraje na harmoniku?“

„Ten. Von se poprvý vopil se svým bráchou na plese v Lucerně, to mu bylo, jak říkám, osumnáct, a vod toho dne pije pořád, už devětačtyřicet let. Jinýho by to zabilo, ale Alfréd? Ten ani nezastoná! Ten neví, co je rýma!“

Kousek za benzínovou pumpou svítil stánek. Na pultu pod plexisklem spočívalo pár opocených grilovaných kuřat, vystavujících zoufalé kosti ve světle růžové zářivky. Nad pultem se šťoural v nose opuchlý chlápek v rudé košili, přes kterou měl přetažený bílý plášť s oblýskaným límcem. Vítr k nám nicméně zanesl chutnou vůni.

„Nemáš hlad?“ řekl otec. „*Ty nejlepší ptáci, jaký znám, jsou husy a kachny, ňam ňam!*“

„Cože?“

„No tos napsal ty.“

„To jsem nenapsal já, to je z nějakýho sborníku překladů středověké poezie... Vodkud' to znáš?“

„Ale tos napsal ty, ty už ani nevíš, cos napsal, to je moje nejvoblíbenější báseň... Řekni taky ňákou!“

„*Na centrálním dvorci pražské Štvanice
tancovaly kurvy při harmonice
v svitu měsíce...*

*Já jsem tam tenkrát taky byl
a tenis hrál a vodku pil*

jako ty, Lili Marlen, ne sice...“ naskočilo mi okamžitě.

„No vidíš, to je panečku vošklivá báseň... A proč Lili Marlen?“

„Těžko říct.“

„Tus taky nenapsal? Tak řekni ňákou, kterou napsal.“

„*V totální prdeli jsem s morálním kodexem,*“ řekl jsem.

„A to je celý?“

„To není celý, to jsem udělal pauzu.“

„Proto! A dál?“

„*A pořád stejný řád (uvnitř i vně) všech věcí...*“

„Co to prosímtebe znamená *uvnitř i vně všech věcí*, já vim, tys měl vodjakživa rád takový ty všeobecný formulace, jako že je něco *tak* a zároveň *navopak*...“

Na cestě ležela plechovka od fazolí v tomatě. Kopl jsem do ní. Odrazila se od litinového sloupu a vrátila se mi zpátky pod nohy.

„No a...? Jak je to dál?“ řekl otec.

Kopl jsem do plechovky ještě jednou. Pořádně. Tentokrát odletěla až do lopuchů na druhé straně křížovatky.

„No tak dobře...“ povzdychl si otec, „tak mi radši pověz, co je ve tvém životě novýho?“

„Nic, všechno jsou to jenom variace na téma ryby, obojživelníci, plazi a ptáci.“

„Tak nebud' nepříjemnej... Nevíš, jestli tohle třebaš není naše poslední procházka, zejtra to se mnou může seknout a už se víckrát nevidíme. Nemáš hlad, já ti koupim kuře?“

„Ne, díky.“

Pár metrů od nás zakvilely brzdy. Z barevnými samolepkami olepeného terénního nissanu vyskákalo pár nedospělých mutantů a s rozjivenými výrazy obklopili stánek. „Kupte ty ptáky všecké...!“ ječely na ně z auta šestnáctileté nabarvené micinky s mikády, přilepenými na čist'ounká čelíčka, „chichichi, jehehéé, kupte nám ptáké... a kolů... a sprájt... kornšpicé... a mentoskéé...! Něco sladkýhó...! Něco slanýhó...! Jahodovýhó...!“

Buch, buch, buch, hrála muzika.

„Za posledních třicet let strašně přibylo blondýn,“ podivil se otec, „to dřív nebejvalo, dneska je to všude samá blondýna... Jestli je to stravou nebo čím...“

Mládež mezitím soutěžila v hodů kuřetem do dálky. Ulízaný hubeňour s ohnutými zády dohodil až do křoví pod náspem. Neforemný tlust'och s přelivem by býval určitě dohodil mnohem dál, nebýt toho, že kuře narazilo do jakýchsi provizorně natažených kabelů a zřítilo se do mastné louže za benzínkou. Prodavač se sirkou v koutku úst přihlížel. „Supééér!“ vřiskaly pipiny. Potom hodili sáček se zbylými pečenými ptáky na sedadlo, nasedli a odjeli.

„Už dlouho si říkám, že jedno z mála důstojnejch povolání na tomhle světě by bylo dělat nájemného vraha, škoda, že jsem se na to v mládí nedal,“ řekl otec, „což vůbec nemyslim v souvislosti s tímhle, nájemnej vrah, to je naopak práce, která nemá vůbec co dělat s emoce, což je na tom právě pěkný... Tak nechceš teda kuře?“

„Fakt nechci,“ řekl jsem.

„Ale tak dej si, musíš jíst...“

„Já jsem jed.“

„A cos jed?“

„To máš fuk.“

„Ale tak říct mi to můžeš, nebo nemůžeš?“

„Karbanátek jsem si udělal, no.“

„Jeden karbanátek?“

„Čtyři.“

„A jak ho děláš?“

„Mletý hovězí, housku namočim v mlíce, hrubě strouhanou cibuli, česnek bejt může, ale nemusí, potom vajíčko, pepř, sůl, trochu rozemnutýho tymiánu, někdy taky kopr...“

„Kopr?“

„Zní to divně, ale není to špatný. No a pak už to jenom vobalim v mouce a smažim.“

„A tak to může bejt dobrý, a strouhanku nedáváš?“

„Ne.“

„Nojo, proč ne, akorát že to defakto není pravej karbanátek, když tam dáš jenom hovězí...“

„Hm.“

„Já jenom doufám, že by sis řek, kdybys měl chuť na kuře...“

„Dyť mám hergot zas metrák, co furt máš... Tak si ho dej ty!“

„Já? To bych moh rovnou jíst sklo, s mojí dietou, to já vůbec nemůžu, ty časy jsou pryč, kdy jsem si dělal sám pro sebe guláš z půl druhýho kila libový klížky, mnohem lepší by byl karabáček, žejo, jenže kde už dneska seženeš karabáček... a žádněj špek nebo volej do základu, ale čistý škvařený sádlo, panečku... dusit... a až

uplně nakonec zelenou papriku a dvě tři rajčata...“ brebentily dvě postavy, ťapkající po vyasfaltovaném dně světa. Ta, na které povlával lehký bílý plášť, úsporně rozkládala rukama a kráčela zešíroka, jako by ji bolely nohy. Druhá, v košili a v bachratých kalhotách, svírala v podpaží aktovku, rozhlížela se, kroutila hlavičkou a krčila rameny. Z výšky jim nebylo vidět do obličeje. Z ještě větší výšky vypadaly jen jako schematicky vyřezané dřevěné figurky, trhaně se pohybující po periférii polámaného nočního betléma. Jako Jů a Hele na dně vyschlého akvária. A z ještě větší výšky už nebylo vidět vůbec nic, jenom temný pruh řeky, opouštějící mezi moly a zdymadly širokým zákrutem mihotající se metropoli.

O rodičích a dětech (1)

Vykročili jsme předdimenzovaným, pustým bulvárem z padesátých let zpátky do města. Po chvíli jsme minuli pajzl, jehož jméno znělo Eufkrat, ale kterému se v životě neřeklo jinak než Arafat. Za výlohou beznadějně bzučel a poblikával zelený nápis, oznamující, že v trubkách podniku koluje Staropramen. Vrátili jsme se a nakoukli dovnitř. U stolů seděli nahrbení, hleděli před sebe, kousali do tlačanky a pili pivo.

„Potěš pámbu,“ řekl tiše otec, „nezkusíme najít něco jinýho?“

„Ledaže si dáme jedno na žízeň a pudem.“

„Ledaže tak.“

Sedli jsme si dozadu a pozorovali vodorovnými pásy kouře zahalený výčep. Po chvíli jsem vytáhl z tašky diář, nalistoval jakési telefonní číslo a odskočil si ven zavolat. Když jsem se vrátil, stála na stole dvě piva a otec mi vpisoval do diáře nějaký vzkaz.

Bikst: lambda/3x (Gik Gst-Gis Gkt), přečetl jsem si.

„Copak to je?“ zeptal jsem se.

„To je Riemann-Christofelův tenzor pro poloměr vesmíru,“ řekl.

„A co já s tím?“

„No ty nic, ty si dej ještě vodku.“

„Už radši ne,“ povídám, protože jsem si všiml, že se lokál trochu houpe, „ale možná bych si dal pro chuť jalovcovou vod Jaroška, ta není špatná.“

„Ta vůbec není špatná... A maj jí? Tak to si dám s tebou, ale pověz mi, když pořád kupuješ to Letectví, koupíme my ty gripeny, nebo nekoupíme?“

„Nejspíš jo, protože bych řek, že už má někdo dávno namaštěnou kapsu a už se jenom čeká, aby to tak neřvalo.“

„A to já mám radost, mně se gripen ohromně líbí, už i viggen a draken se mi líbily a i lansen se mi líbil, všechny stíhačky vod SAABu s výjimkou tunnanu, ten by se zas určitě líbil tobě... Jestlipak víš, co švédsky znamená *tunnan*?“

„Sud... Mně to připadá jak náká ufnukaná hračka.“

„Gripen?“

„Nojo.“

„A co se ti na něm nelíbí?“

„Právě to, že je to takovej lehkej sportáček, taková vopice na gumě, princezna na hrášku. Takovej mol.“

„Já rozumím, ty bys chtěl jedině Su-35, nojo, pokrok holt nezastavíš... A technickej pokrok pak zpětně určuje obecněj náhled na to, co se líbí a nelíbí, ba dokonce i na to, co je a co není možný... Eště v roce 1903, ačkoliv ty se budeš rozčilovat, že zas poučuju, publikoval slavnej a uznávaněj americkej astronom

Newcomb práci, ve který dokazoval, že žádné letadlo těžší vzduchu prostě nemůže letět, poněvadž je to proti fyzikálním zákonům, no, a v prosinci toho samého roku pak poprvé vzlítli bratři Wrightové, žejo... A nejpozdějc v půlce tohoto století budou běžně fungovat bezpilotní letadla, a to budou jenom nějaký nudný kompozitový placky, nacpaný elektronikou, ty se ti už vůbec nebudou líbit, ačkoliv ty se toho naštěstí ani nedožiješ," řekl otec. „Poslyš, ale jinak doufám, že teď moc nechlastáš?“

„Moc ne," řekl jsem.

„Ze mě si příklad neber, však já taky začal až po studiích, před třicátým rokem života jsem nepil vůbec! Vona je sice pravda, že každá žízeň je následkem včerejší žízně, jak říká Švejk, a že se z toho člověk nedostane tak brzo, jako ten truhlář, co se poprvé v životě vopil na Silvestra a prvního ledna ráno měl takovou žízeň a bylo mu tak zle, že si koupil herynka a pil znova, a tak to dělal denně čtyři roky a nikdo mu nemoh pomoci, poněvadž si vždycky v sobotu koupil herynky rovnou na celý týden..."

Přitukli jsme si jalovcovou od Jaroška.

„Áááá," udělal otec.

„Áááá," udělal jsem já.

„Ale co mi nejde do hlavy, jsou ty tvoje ženský...", začal jako obvykle.

A co ty tvoje ženský..., zařvalo to ve mně, jako když vybuchne plynojem: Co ta šílená Marcela...! Co ta unylá manekýna, co ta s těma ceckama, co rozdávala na potkání usliněný pusy, co ta vospalá myš s tím melírem...! Co ta z toho Vrchlabí...! Co ta Jonáková, vo kterou bych si ani...! Co koneckonců moje matka...! A necituj Švejka...! Prošustrovals barák...! Kde sou ty prachy...! řvalo to ve mně. Jako obvykle.

„Ale nojo, nech ženský," řekl jsem.

„Proč? Třeba ta Renáta se mi docela líbila, hlavně mě fascinovalo, že močila do umyvadla jako chlap, teda jestli sis to nevymyslel... Ale ty vostatní, no, eště ta malá kozatá, ta byla aspoň důkladná, ale ta Michala, to byl úplnej cvok, žejo, ale byla zas celkem pěkná, zato ta tvoje bejvalá, ta Rezeda, to je škoda mluvit. To teda jistej pokrok v těch vztazích zas děláš, akorát že ti za chvíli už bude padesát. A co ta Hanka?"

„To je ta nejlepší ženská, jakou jsem kdy potkal, když už vo tom začínáš, akorát mám někdy dojem, že si jí rozhodně nezasloužím.“

„No, tos řek pravdu teď... tó ti chválím... A co, budeš se ženit?"

„Asi ne, ale Haně bude za rok třicet, tak nějaký dítě bude muset přijít.“

„Aby nebylo pozdě!"

„Náskou kapičku tam snad eště vyškrábnu.“

„Vono taky čím pozdějc, tím se zvětšuje riziko, že to nemusí bejt v pořádku..."

„Stát se může leccos... V Londýně se kdysi narodily siamský dvojčata, jistej John a Lazar Batista Kolledero, a ty se narodili tak, že John vyrůstal z hrudi normálně vyvinutýho bratra, takže si celý život koukali do tváře; von ten John fungoval sám za sebe až vod pasu nahoru a byl na bratra jakoby naroubovanéj. Problém byl v tom, že měli každej jinou povahu. Lazar byl veselej, měl rád společnost a rád se i napil, zatímco John nepil vůbec, dokonce ani nejed, a byl vod náture spíš zaraženej. Takže Lazara furt někam zvali a měli ho rádi, kdežto vo Johnovi šla řeč, že je to cizopasník a že bratrovi překáží ve štěstí, což vedlo k tomu, že John začal na bráchu žárlit, začal mu dělat vyčítavý scény a přestal chtít chodit mezi lidi, chtěl sedět doma nebo se nanejvýš procházet po zahradě. Jenomže Lazar byl ten, kterému patřily nohy, a tak musel John proti svý vůli cestovat z jednoho večírku na druhý. Údajně se přitom pokaždý pohádali a John pak celý večer uraženě mlčel a koukal do stropu, zatímco Lazar žertoval, rozdával vtipy a mezitím bratrovi tichým hlasem vlídně domlouval..."

„No dobře, ale jak teda s tou Hankou? Dyt' já to nemyslím zle, já jsem tvuj otec, no, tak chci, abys nedělal v životě takový blbosti, jako jsem dělal já, a s hrůzou vidím, že seš holt celej po mně... Dyt' přece nejseš na světě jenom kuli sobě!“

„A kvůli čemu?“

„No kuli reprodukci!“

„Já netrpím nákou přehnanou chutí reprodukovat ty svoje geny, i když jednou mi to teda už ujelo...“

„Jak, ujelo?“

„Aha, to ty vlastně nevíš, já se to taky dozvěděl teprve před rokem,“ řekl jsem, protože bylo pozdě brát zpátečku.

„No to jsem teda zvědav, co se dozvim...“

„Zkrátka a dobře, hned po vojně jsem chodil s jednou takovou Martinou...“

„Ty myslíš tu Zuzanu malinkou? S těma malejma ručičkama, jak se furt česala?“

„Ne, říkám s *Martinou*, hned po vojně! A ta Martina přišla, že čeká dítě, a že mi rovnou říká, že s jiným, ale že mě má nicméně furt ráda. Tak jsme spolu ještě nákej čásek vydrželi a pak to skončilo, ne kvůli tomu dítěti, byly v tom ještě náký jiný ženský, žejo, mně bylo dvacet, vona byla vo pár let starší, a taky do toho měla náký další chlapy...“

„Prokrista...“

„No. A tuhle Martinu jsem uplnou náhodou potkal loni v létě a šli jsme spolu na kafe, a když už jsme v sobě měli dva litry vína, tak se zničehonic rozbrečela: ‚Já ti musím něco říct, von ten kluk je tvuj, já ti to zatloukla, poněvadž jsem ti nechtěla dělat problémy a hlavně sobě, mně bylo jasný, že by ses při svý povaze musel hodně přemáhat a stejně by to nedopadlo...‘ ‚Tak jo,‘ povídám, ‚ale kdyžs mi to už řekla, tak tě prosím, jestli bych ho moh aspoň jednou jedinkrát vidět.‘ ‚No můžeš,‘ na to vona, ‚ale jsou tady dvě komplikace, jednak nežiju v Praze a jednak nechci, abys ses mu představoval jako jeho otec, von sice ví, že chlap, kterej s náma žije, neni jeho táta, ale já mu to nechci zbytečně dělat ještě složitější...‘ „

„To jí docela chápu,“ podotkl otec.

„Tak jsem se sebral a jel do těch Poříčan, kde bydlej; vona totiž sedává každej pátek v kavárně na náměstí, a ten kluk si tam k ní pokaždý přijde pro dvě stovky, když jde ze zkoušky, poněvadž potřebuje dělat dojem na holky. Tak jsme to vymysleli tak, že tam budu jako náhodou sedět s ní.“

„Aha... A z jaký zkoušky?“

„Von hraje v náký kapele. Tak jsem přijel, sedíme v kavárně a povídáme si. A v půl devátý večer Martina povídá: ‚Ty, nezlob se, von už ted' asi nepříjde, to se dlouho nestalo, aby vynechal, prostě máš smůlu.‘ ‚Nevadí,‘ říkám, ‚aspoň jsme si poklábosili a já teda pomalu vyrazim.‘ A sotva jsem to dořek, tak se vtevřely dveře a v nich stál nesympatickej, na první pohled přecitlivělej hubenej šušěň, v každym uchu pět náušnic, kozí bradku, a namířil si to k nám. A mně ti ztuhla krev v žilách a srdce mi začalo bušit, jako kdyby se chtělo utrhnout, protože jsem před sebou viděl sám sebe před dvaceti lety, viděl jsem zmatenýho, z podstaty odmítavýho, strašlivě přecitlivělýho smrada, pro kterýho je svět jedno nezbadatelný bludiště emocí, zkrátka viděl jsem přesnou kopii průseru, ve kterym jsem v jeho letech lital...“

„Nojo,“ řekl otec, „nojo...“

„A von se přiklátil ke stolu, vzal si vod mámy peníze, přejel mě lhostejným pohledem a zase šel. ‚Tak si k nám na chvíličku sedni,‘ řekla mu Martina. ‚A vo čem bych si s váma asi tak povídal?‘ řek na to von, a měl teda recht, já se držel hrnku s kafem, nebyl jsem schopnej vypustit slovo a měl jsem dojem, že snad poprvý v životě s

celou parádou vomdlím. A jak za sebou ten kluk zavíral, tak jsem si všim, že má na zádech na bundě napsáno: Killing Joke.“

„A to je pravda?“ zeptal se podezřívavě otec.

Byla. Změnil jsem jenom jméno dotyčné a název lokality, protože poskytování přesných místopisných údajů se mi v minulosti už vícekrát nevyplatilo.

„A potoms ho už neviděl?“

„Já se s ní dohod, že mu nic neřekne, ledaže by se někdy zeptal sám. Leželo mi to v hlavě, to ne že ne, ale co s tím, po dvaceti letech... A asi půl roku po týhle události, čili vlastně nedávno, takhle chodím doma v triku, poslouchám muziku, a najednou zvonek a za dveřma stojí von, žvejká a povídá: ‚Tóóó... Sem mluvil s matkou, ne, a vona mi to řekla... hele, nic, já dyžtak zas klidně puđu, vo nic nejde, vid', akorát že du náhodou kolem, víš co... sem zkusil zazvonit, ne...‘ ‚Pod' dál,‘ povídám a zase se mi udělalo mdlo, protože jak jsem ho teď viděl v denním světle a k tomu slyšel ten jeho hlas, tak mě zavalil neodbytnej pocit, že jsem se octnul v nějaký časový pasti a že tam v tý předsíni mluvím sám se sebou. No, pak jsme se posadili a konverzovali, hlavně teda vo tom, že ho trápí nějaká holka, která ho jednou chce a potom zas ne. A von se mě mezi řečí zeptal, jestli bych neměl něco malýho k jídlu, že nejed, tak jsem mu ukázal lednici, ať si dá, co chce...“

„Nojo, tak to je mi jasný,“ zamňoukal otec.

„Co jako?“

„Chtěl peníze, nechtěl?“

„Ale vůbec ne! Proč to říkám, protože von se hrabal v lednici, já dával vodu na kafe, a přestože jsem v životě žádný dítě nevychoval, tak se najednou k svému vobrovskému překvapení slyším, jak hodně nahlas říkám: ‚Nežer ten párek studenej, víš, z jakýho svinstva to dělaj? Táhle máš kastrol a vohřej si to! Dej si to sakra aspoň na talíř!‘ „

„Nojo, a co s tím teď budeš dělat dál?“

„Zatim jsme spolu byli dvakrát na pivu a vypadá to, že v tom budem pokračovat.“

„A Hanka vo tom ví?“

„Samozřejmě, dyť vo nic nejde, von je dospělej klacek a já taky.“

„A jak se menuje?“ zeptal se otec.

„Robert.“

„Aha... No nakonec je to tvuj život, ale vo děti by se člověk měl postarat, to snad víš.“

„A jak asi, když to vim necelej rok?!“

„Já mluvím obecně, já jsem nakonec rád, že seš po mně, a ne po svojí matce, to byla naprostá puritánka, tu jsem musel vždycky přivopít, aby si na sebe nechala šáhnout, před svatbou jsme šoustali snad jenom třikrát, vostatně z toho třetího případu pochází ty... Já měl jinak tvójí mámu rád, vo to nic, jenže to nebylo lehký.“

„Já jí měl taky rád; každopádně jsem se vo to aspoň snažil. Ale je zvláštní, že ten rok, co umřela, se mi pořád dokola vracel strašidelně živej sen, ve kterym se mi zdálo, že sedím u matky na návštěvě, vona mlčí, kouří bétěčko a dívá se z vokna, pod voknem se vlní třešňovka a v dálce jezděj po výpadovce kamiony. A já na ní koukám a zjišťuju, že vůbec, ale vůbec nic necejtim, ani soucít, ani lítost, ani vztek, prostě vůbec žádněj druh blízkosti. Nakonec si taky zapálím a hlavou mi běží: *Proč já se musel narodit zrovna do takovýhle pouště!*“

„Pouště?“

„Říkám si v tom snu. A když si pak chci vodklepnout popel, tak matka povídá: ‚Tam ne! Ten jsem před chvílí myla, vem si ten bulharskej popelník z kuchyně!‘ A já na ní koukám a snažím se cejtít cokoliv lidskýho, ale vidím před sebou jenom to, jak se

léta a léta utíral prach a jak se luxovalo, jak se celý život uklízelo a čumělo na Janžurku a na Sanitku a na Chalupáře a na Hovory H, místo aby se aspoň trochu žilo. A chytnu ten popelník a praštim jí s ním do hlavy. A vona se úplně lehounce skácí, jako kdyby byla z molitanu. A já tam sedím a zapaluju si jednu vod druhý a matka leží na zemi a já klepu popel na koberec.“

„To je teda moc hezký.“

„No, a když už jsem tak blbej, že ti takovouhle věc vyprávím, tak to dopovím. Tenhle sen se mi pořád vopakoval, furt to stejný, vždycky jsem jí jakoby proti svý vůli praštil a pak v noci vodvez a zakopal v jednom takovym lesejku na Krejčárku. A aby toho nebylo dost, tak jsem se tam potom chodil dívat, ne že bych chtěl, ale nemoh jsem si pomoci. Vobcházel jsem tam kolem dokola a byl bez sebe hrůzou, až jsem nakonec pokaždý šel přímo na to místo, kleknul jsem si a hrabal a hrabal, dokud jsem se nepřesvědčil, že tam to tělo pořád je...“

„To slyším pěkný věci. Já jenom doufám, že to není způsobený nějakým traumatem ve tvým dětství, tobě přece snad nebylo nák *zle* v tom Buštěhradě, nebo jo? To by mě upřímně mrzelo...“

„Já si na svý dětství stěžovat nemůžu, to bylo v pořádku,“ slyším říkat dvaadvacátiletého syna jedenáctiletému otci, „von ten Pepča, co si ho matka vzala, byl celkem hodnej chlápek.“

„Já ho neznal, já když jsem za tebou jezdil vo víkendech, tak se přede mnou pokaždý schoval, aspoň jsem z toho měl ten dojem.“

„Je to možný, von byl svym způsobem nejistej, ale myslím, že to nebyl špatnej chlap. I když je teda fakt, že to byl v podstatě zamindrákovanéj křupan a k tomu holt lampasák; zpětně mám taky podezření, že musel bejt i u fízlů, ale vyloženej křivák snad nebyl...“

„Ty mluvíš, jako bys ho neznal; dyť jste vedle sebe žili kolik, dvanáct let?“

„Jenže já ho nebyl schopnej brát. Von to měl všechno podle mustru, na všechno měl věčně stejný kasárenský průpovídky a neuměl bejt nad věci. *„Rozkoš číslo 1, když nosíš celý den malý boty a večer se zuješ! Rozkoš číslo 2, když se ti chce dlouho srát a nemůžeš a pak se vysereš! Jistota je kulomet! Zprava dobrý, zleva tanky! Mysletí znamená hovno vědět!“*, to byl von. Von byl jak z pokaženého budovatelského románu, syn horníka a služky, jedináček, vesnická honorace, kariéra v armádě, dovolená v Burgasu, prostě malej zkurvenej bolševickéj život, kterej se podvědomě snažil zkurvit i všem voko; půlka příbuznejch z jeho strany měla teplej flek ve vojenský správě, na ministerstvech, na Hradě... Ale když na to tak koukám zpátky, tak mě vobčas mrzí, že jsem se k němu nechoval aspoň trochu líp, von musel mít s matkou peklo, poněvadž mu celý ty léta denně předhazovala, že je primitiv, což sice byl, ale ani von neměl zapotřebí nechat se ponižovat. Dneska se mu nedivím, že vod ní nakonec utek, von se na ní myslím ani nezlobil, von to zkrátka jenom nemoh vydržet... A možná i byl svině, co já vim. Já ho neznal.“

„Já se na tvojí mámu taky nezlobil, vona se akorát chtěla mít dobře, a když viděla, co to dělá kádrově, žít se synem fabrikanta, tak to holt přehodnotila a vzala si komunistu, vona mi tenkrát přímo řekla, že nepude proti proudu. No nic, je to dávno...“

„No právě,“ říkám.

A zaviksovaná automatická pokladna myslí mi servíruje vzpomínku. Ležel jsem po ránu v posteli a rozhodně mi nemohlo být víc než pět let, když se otevřely dvře a už nade mnou stáli, můj černooký otec Ivan s odstávajícíma ušima, povoláním vědecký pracovník, a moje modrooká, naondulovaná matka Zdena, povoláním úřednice; stáli nade mnou a odříkávali větu, na které bylo znát, že si ji připravili předem: „Honzí, poslouvej, kdybysme se vodstěhovali z Klánovic, s kym z nás bys chtěl radši zustat... s

tátou nebo s mámou?“ „S mámou,“ odpověděl jsem zarytě, protože od otce jsem den předtím dostal na prdel za to, že jsem ho kousl do prstu. Zhotovil mi totiž dost pěkný křížník z dřevěných špalků a špejlí, jenže ten křížník disponoval pouhými osmi děly, takže jsem byl nucen trvat na tom, aby byl počet kanónů zvýšen; požadoval jsem, aby se přímo ježil kanóny. Otec to odmítl. Osm se mu zdálo dost. Spolkl jsem křivdu a pár hodin nato jsem ho, předstíraje, že je to v zápalu hry, která s křížníkem vůbec nesouvisí, kousl. Byl jsem trucovitý ksindl dočasně na pozici jedináčka. „S mámou,“ odpověděl jsem zarytě. A bylo to.

„A co ten Pepča, žije von eště?“ ozval se otec.

O rodičích a dětech (2)

„Umřel loni na Štědrej den,“ řekl jsem.

„Aha, jak von byl starej? Von byl myslim vo něco mladší než já... A na co umřel?“

„Von prej seděl na Štědrej den vodpoledne v Buštěhradě v obejváku se ženskou, kvůli který vopustil matku, seděj, pijou kafe, salát hotovej, stromek nastrojenej, dárky přichystaný, a Pepča najednou povídá: ‚Slyšíš? Mě někdo volá, já se du kouknout ven!‘ a ženská na to: ‚Kdo by tě volal, ráno tu zvonil Mítánek, zvonek funguje, tak by snad zazvonil, ne?‘ Jenže von za chvíli zase natáh ucho: ‚Já si nemůžu pomoct, mě někdo volá, já slyším *Pepiku!*‘ a ženská na to: ‚Proč by tě kdo volal, to je nesmysl, sed!‘ A Pepča povídá: ‚Ty to neslyšíš? *Pepiku!* A zase: *Pepiku!* Já se tam du mrknout...‘ A vyšel ven a dlouho se nevracel. A když ho ta ženská šla po půl hodině hledat, tak ležel na zasněženým záhonu hned vedle dveří, koukal do nebe a bylo po něm.“

„A na co teda umřel?“

„Srdce, raz dva a konec, rafla mu pumpa.“

„A tak to je hezká smrt.“

„To jo.“

„Takhle podobně skončil strejc Fredy, žejo, brácha tvojí matky, to byl fajn člověk, toho jsem měl ze všech příbuznejch nejradši... Pokaždý, když jsme k nim přijeli, tak voznámil ženskejm, že dem spolu na ryby, a celou noc jsme pak chodili po Kopřivnici, zvonili na různý jeho známý a pili s nima, a nad ránem jsme vždycky šli pěšky do kopců, to třeba přšelo, ale šli jsme. A Fredy mi cestou dopodrobna vykládal, kterou zas kde a jak přefiknul. Von pokaždý říkal: ‚Nenudím tě, Ivane? Však kdybych tě nudil, tak ti to stejně musím povykládat, protože jsi jediný, komu to tady můžu říct!‘ Jednou jsme byli v nějakým bytě, kde bylo plno vožralejch lidí a byla tam taky jedna moc krásná ženská, která měla tejden po svatbě, a byl tam i její muž a spousta příbuznejch. A když byla zábava v nejlepší, tak mi Fredy pošeptal: ‚Ivane, ty je teď musíš aspoň půl hodiny bavit!‘. Tak jsem si dal na hlavu stínidlo vod lampy, ksicht jsem si natřel na žluto, na sebe červenej župan, a voznámil jim, že pro ně uvařim pravou čínu, jestli to budou jíst? Voni volali: ‚Jasně, vař! My všecko sníme! My aj *tuňáka* sníme!‘, tak jsem nakrájel všecko, na co jsem přišel, začal jsem to smažit na pánvi a vobčas jsem to jen tak pro fórek polil kořalkou a zapálil, aby se nenudili, žejo, legrace veliká...“ napil se otec piva.

„A kde byl strejc?“

„To já taky nevěděl, já trnul hrůzou, aby si nevšimli, že je pryč i s nevěstou, jenže ty se jenom smáli a křičeli: ‚To není možné! Dívej naňho! Toto fakt není možné!‘ A Fredy? Ten mi pak ráno v kopcích celej dojatej děkoval, že to byl nejlepší pich jeho

života, poněvadž s ní byl celou dobu vedle v parádním pokoji a nevěsta, jak byla bez sebe hrůzou, aby tam někdo nevezl, tak prej vyváděla věci, na který by se slušná ženská styděla pomyslet... Já nikdy nepřišel na to, jak to dělal, vod mládí plešatej, s přeraženým nosem, ale ženský na něj letěly tak strašně, že za ty léta stihnul postupně přerážnout snad celou Kopřivnici. Von měl kolem toho takovejch historek, že mi je nestih říct ani za celej tejden. My jsme se totiž párkrát v létě sebrali a šli sami dva jen tak po řece, spali jsme, kde nás napadlo, a každej den jsme se tak přežrali pstruhů, že to dál nešlo... Krucinál, škoda ho! Dáme si eště jednu vod Jaroška!“ řekl otec a mně se zazdalo, že mu nějak zvlhlo oko.

„Von ňák na rybách i umřel, ne?“ povídám.

„Nojo, šel na ryby a už se nevrátil, taky srdce. Von měl správně ležet ve špitále, jenže šel místo toho na úhoře, tvrdohlavej Valach, co bys chtěl... No vidíš, tak já si byl vždycky jistej, že po smrti už nic není, že se ta energie, která je příčinou, že všechno vokolo sebe vnímáme jako *hmotu*, prostě vodporoučí a slouží dál někde jinde. Ale poslední dobou vo tom začínám silně pochybovat a mám dojem, že něco eště bude, ačkoliv nevidim jedinej rozumnej důvod, proč by to tak mělo bejt. Jenže někdy mě až poleje pot hrůzou, když si představim, že by nebylo už *nikdy nic*... Holt blbnu.“

„No, já mám čtyři nebo pět zážitků,“ říkám opatrně, „který si neumim vysvětlit jinak, než že tam na tý druhý straně něco je, možná jenom ňákej přestupní turniket, ze kterýho to eště chvíli vysílá, než to uplně zmizí nebo než se to uplně vodstěhuje.“

„Povidej, to mě zajímá.“

„Třeba ten den, co umřel tvuj otec, jsem se vzbudil s takovym těžko popsateľnym pocitem, vtevřu voči, ležim a nemůžu se hnout, jenom se klepu a mám dojem, jako by na mě spadla lavina. Vůbec jsem nevěděl, co to je. Tak jsem počkal, až všichni zmizej, na školu jsem se vyprd, zůstal jsem v posteli a klepal se až do večera. Večer bouchly dveře, do pokoje vešla matka, šla ke mně a povídá: ‚Honzo, já ti musim něco říct, dneska ráno...‘ ale nedořekla to, poněvadž jak na mě koukla, tak zbledla a utekla brečet do koupelny; dodneška mi není jasný, co viděla. A to jsem neměl ani tušení, že je děda nemocnej nebo že je ve špitále...“

„Což vo to, vy jste na sebe měli neuvěřitelnou vazbu, von vo tobě furt mluvil, každej den, celý ty léta. Kdoví, von možná, když to s nim už končilo, tak na tebe myslel, dokonce je to skoro jistý. Nojo... A ten další?“

„Potom je tu ten případ s tim uhořelým sousedem, co mi prohořel dveřma rovnou do kuchyně.“

„Tos vyprávěl, ale tomu nemůžu věřit, ne že bych tě podezíral, že sis to *uplně* vymyslel, ale tys tenkrát bral ňáký ty *drogy*, nebo nebral?“

„Proč ty nikdy nic nemůžeš vzít tak, jak to říkám?“

„Ale poněvadž tě znám.“

„No dobře,“ povídám, „tak se potom nemusíme vo ničem bavit!“

„Co bysme nemohli, tak se hned neurážej... To jsou dva, a co ten třetí případ?“

„Ňákej duch, kterýho vyvolala jedna moje známá v osumaosumdesátym roce.“

„Jenom jestli to nebyl ten duch Cát, ale nojo, promiň, to byl vtip... A co ten duch?“

Do hajzlu..., blekotá ve mně rarach: Do hajzlu, do hajzlu, do hajzlu...! Do psí prdele...! Mám já tohle zapotřebí...!

„Co ten duch, prostě duch!“ povídám dutě do püllitru.

„A co s nim?“

„Zkrátka byli jsme u tý známý na chalupě asi v šesti lidech, já tam tenkrát byl se Zuzanou...“

„No, konečně! S tou malou, s těma ručičkama!“

„A tu známou, tu Natašu napadlo, že bude před půlnocí vyvolávat duchy, vona vo sobě tvrdívala, že to maj v rodině, což znělo dost pravděpodobně, když člověk tu jejich rodinu viděl: otec třaslavej noblesní alkoholik, matka metráková Ruska a brácha zženštilej epileptik, kterej si vo sobě myslel, že je starodávnej šlechtic a mušketýr, měl po stěnách viset kordy a jeho snem bylo padnout v souboji, jenže to se mu nemohlo splnit, poněvadž furt seděl doma, pil mošt a čet Rimbauda... No nic, tak jsme si sedli nahoře v podkroví v takovym kamrlíku kolem stolu a Nataša začala vyvolávat...“

„A jak?“

„Měla tam takovou velkou desku, na který byly do voblouku číslice a abeceda. A my všichni troubové, co jsme se toho zúčastnili, jsme drželi jenom takhle špičky prstů na talíři, a ten talíř se kupodivu pohyboval a voznačoval ty jednotlivý písmena.“

„Jak moh *talíř* voznačovat *písmena*?“

„Byla na něm ryska. Jenže to dvakrát smysl nedávalo, protože se Nataše většinou podařilo vyvolat nějakýho idiota, kterej nám psal furt dokola slovo: *UREYT, UREYT, UREYT*... Ale že byla noc a nebylo co pít, tak jsme u toho seděli, a Nataša najednou povídá, jestli si někdo z nás nechce zavolat někoho, koho znal. A v tu ránu všichni zvážněli, uplně to tam mezi náma viselo, to *co kdyby přece*... Až teda Zuzana, která se nesrala nikdy s ničim, povídá, že by si přála mluvit s Jandourkem, což byl jeden takovej vážnej kluk, kterej jí patologicky miloval a furt se jí snažil vsugerovat, že jsou pro sebe zrozený a vona že nemá právo tomu bránit, a když s nim pak skončila a začala si se mnou, tak jí volal ve tři ráno a mlčel do telefonu, posílal jí dopisy, ve kterejch bylo jenom suchý listí, hodiny na ní čekal v metru na přestupu, aby moh v případě, že se potkaj, beze slova tragicky vodejít, a podobně. A nakonec se utopil ve Vltavě.“

„Ve Vltavě?“

„Šli s nějakou partou přes most Legií, von vylez na zábradlí a šel po něm, a poněvadž měl vypito, tak blbě šláp a sletěl do vody. Pak na ně eště volal, že je v pořádku, ať na něj počkaj na břehu, že doplave. A pak ho našli až za dva měsíce, byl chycenej dole pod jezem, jak bejval pavilon Expo 58, vedle tý elektrárny na Štvanici...“

„Aha. A mluvil s váma?“

„Čekali jsme, že nebude chtít, von byl už zaživa ten typ, co se jen tak s někym nezahazuje, pyšnej, bledej a povýšenej. Nicméně se teda Nataša vyjádřila v tom smyslu, že si přejeme mluvit s tímhle Jandourkem. A dlouho se nic nedělo. Sedíme, ruce na talíři. A najednou se v tom pokojíku udělalo tak zvláště sychravo, nevlídno, jako když se vtevrou dveře do noci, a talíř se rozjel...“

„Prosímtě!“ řekl otec.

„No... Zuzana, ta akorát vydechla jak píchlá duše, zbledla a dala ruce pryč, chvíli po tom vodpadli i vostatní, až jsem nakonec měl prsty na talíři jenom já s Natašou. A talíř drkotal a jezdil. Jak to ta holka dělá, vrtalo mi celej ten večer hlavou, jak takový tintítka utáhne talíř špičkama prstů tak, aby psal? A teď jsme ho najednou drželi jenom my dva, a von jezdil po stole jak splašenej, přiznám se, že mě v ten moment vobešla taková rychlá suchá hrůza... ‚Duchu...‘ huhlala do toho Nataša divnym podříznutym hlasem a bylo jasné, že i vona dostala strach, ‚duchu, chceš s námi hovořit? Je snad zde u stolu osoba, která ti vadí?‘ A sotva to dořekla, tak se ten talíř tak jako rozdrncel a najednou vidim, že dala ruce pryč i Nataša a že ho držim jenom já sám! A než jsem ho stačil pustit, tak se rozjel proti mně, já ho tlačil *vod sebe*, ale von mi proklouz pod rukou, přeskočil hranu stolu, skočil mi do klína, spad na zem a rozbil se.“

„To zní, jako kdybys mi vyprávěl nějak starej, poškrábanej film. A co na to ta malinká?“

„Ta nic, ta mezitim... Víš, že nevim? Jestli utekla nebo tam zustala sedět, to už si nepamatuju, ale vzpomínám si, že pak zbytek noci brečela takovym ušlechtilym

způsobem, seděla v křesle, koukala před sebe a nechala si téct slzy po tváři jak ňáká Anna Karenina.“

„To jí muselo slušet.“

„To jí slušelo.“

„Nojo. A ten další případ?“

„To bylo, když umřela Marie, jedna moje známá, tak jsem měl pár dní dojem, že stojí v koutě a snaží se mi něco říct, jenže jsem jí pendrek rozuměl, poněvadž mluvila vídeňskou němčinou, *hujahujahuja*, vona pocházela z Vídně. A to je všechno, pod' si dát radši jalovcovou...“

O tom, jak se na Šumavě v jedné chalupě v noci samy od sebe lehce a tajemně otvíraly dveře, ačkoliv normálně drhly o podlahu, jsem raději pomlčel, to bych si to pěkně vyžral. A o tom, jak mě na té chalupě jednou bolely zuby, a tak jsem nešel s ostatními dolů do Stach na tancovačku, tedy nebolely mě zas tak hrozně, ale tvrdil jsem to, abych nemusel na tu pitomou tancovačku, o tom bych už vůbec nevyprávěl. O tom, jak jsem se na noc v domě zalígroval, protože v těch Stachách měli zůstat do rána, jak taky jinak, když to bylo čtyři kiláky lesem do kopce. O tom, jak jsem v předsíni nasekal dříví, abych přiložil, a jak jsem pak z bujnosti zasekl sekeru vši silou do špalku a šel spát. O tom, jak jsem se probudil po noci plné těžkých, jedovatých snů a šel znovu nasekat dříví, aby nevyhaslo. O tom, jak jsem tu sekeru našel daleko od špalku, o tom, jak ležela na zemi až na druhém konci pět metrů dlouhé síně, kam se sama od sebe nemohla při nejlepší vůli dostat. O tom, jak mě napadlo, že mi tam v noci vlezl nějaký ožralý trouba. O tom, jak jsem šel zkontrolovat dveře, ale dveře byly zamčené a ještě zevnitř zajištěné pevnou dubovou závorou, cha! O tom bych svému otci v životě nevyprávěl! To by zas bylo kroucení hlavou! Pohledů z okna! Mlčení! Citoslovcí!

„Nojo,“ ozval se otec, „jenomže tohle všechno jsou nejspíš jevy z tohodle světa, nehledě na to, že ani ta vzpomínka, kterou máš na něco, co se stoprocentně stalo, není spolehlivá... Von si to totiž mozek napřed musí *celý znova vyrobit*, když si něco chceš vybavit, a ten materiál, ze kterého to vyrábí, nemusí nutně bejt autentickej, a taky nebejvá. To nevíš, jestlis to náhodou neviděl ve filmu, neslyšel nebo nečet, a to kdoví, jestli se určitej druh vzpomínek prostě ňák *nedědí*... V tom maj svatou pravdu všelijaký takzvaně primitivní národy, který nerozlišujou mezi snem a realitou, vono se to prolíná mnohem víc, než by člověk chtěl, to je pak těžký... Ty kdyžs byl eště v kočárku, tak jsme měli bulteriéra Baryka, von za tebou lez až do kočáru, to byl neuvěřitelně hodnej a přítulnej pes, jenže tvoje matka se bála, aby tě nesežral, a trvala na tom, abysme ho dali pryč, tak ho otec nakonec někomu dal. A já bych bejval přísahal, že ten pes byl šedobílej, spíš jako do tmava, a tadyhle že měl dva velký fleky, tak jsem si ho aspoň celý dlouhý léta pamatoval... A nedávno jsem našel starou fotku, na který byl ten Baryk, a viděl jsem, že je celej čist'ounce bílej!“

„Já si toho psa pamatuju,“ řekl jsem.

„No to se nemůžeš pamatovat...“

„Pamatuju se, jak mi někdo volizoval vobrovským mokrym jazykem hubu, když jsem ležel v kočárku, to musel bejt von. A jak se ve vejšce nade mnou kejvaly borovice.“

„To je zvláštní, to teda musel bejt Baryk, protože nikdo jinej ti tenkrát hubu nevolizoval, jedinej snad pani Truhlářová, ta měla zvyk tě pusinkovat...“

„Ta ale škrábala, protože měla fousy, kdežto tohle bylo příjemný. A taky se pamatuju, jak jsem jed ze vzteku slepičí hovna, když ten pes přišel pryč, ale to už mám trochu v mlze. Ty hovna jsem jed určitě, protože jednak vim, že mi to matka vopakovaně zakazovala, a taky si dodneška přesně pamatuju, jak chutnaj.“

„A jak chutnaj?“

„Maj takovou žíravou, hořkou, vysloveně smuteční pachut', nic morbidnějšího jsem vod tý doby nekoštoval.“

Napil jsem se a zjistil, že otec zděšeně hledí kamsi do kouta. Podíval jsem se tím směrem. Parta prošedivělých dětí si právě spouštěla do čerstvě natočených půllitrů panáka s nalitou zelenou. Panáky padaly ke dnu jako malí těžcí potápěči.

„No nazdar...“ řekl pomalu otec.

O rodičích a dětech (3)

„Co se děje?“ zeptal jsem se.

„Dyt' se podívej, co vyváděj...“

„Coby, pijou magický voko.“

„Logický voko?“

„Magický. To neznáš?“

„To neznám, vodkad' bych takovou hrůzu měl znát? Tys to pil nebo co?“

„Samozřejmě, to je základní klasickéj koktejl, to jsme pili na Žižkově vodjakživa.“

„To je vopravdu moc hezký...“

„Je to zlořečený pití, ale nechce se mi věřit, žes to v životě neviděl.“

„Viděl jsem leccos, ale takovýhle zvěrstvo bych si musel pamatovat...“

„To mi teda připomínáš jednu hospodskou z Bořivojovy ulice, tam v devadesátym roce votevřeli fungl novou hospodu na rohu, kde bejvala hospoda vždycky, akorát tam ted' všude byly americký vlaječky, byly tam nový stoly a novej personál...“

„A co ta hospodská?“

„Ta taky, když jsme si chtěli dát z nostalgickéjch důvodů právě magický voko, tak netušila, co po ní chceme. Hospodská! Tak jsme si dali zvlášť pivo a zvlášť zelenou, a když jsme pak zapustili panáky do hladinky, tak bestie přilítla a začala na nás ječet: ‚Tohle mi tady dělat nebudete, to si dělejte, kde chcete, ale já už vám nenaleju! Zaplaťte a běžte!‘ No, zustali jsme na ní koukat a vůbec jsme nemohli vymyslet, co na to říct, tak jsme zaplatili a šli.“

„Což vo to, já jsem dřív taky tu a tam vochutnal nákej koktejl, žejo, *šavle meče* neboli *táta máma*, to byl rum s griotkou,“ mnul si bradu otec.

„My to znali pod názvem *rudý kladivo*, jenže to se do toho musel přidat hořčák, případně kapka francovky.“

„Když je člověk mladej, tak přežije leccos... Taky si vzpomínám na *cikána v trávě*, to byl pravej hnus...“

„*Čert ve Stromovce*, zelená s fernetem, no jistě, klasický kolínka. To samý eště s rumem byla *cesta do pravěku*...“

„A to eště nic neni proti takzvanému *mozku*, to pil jedině Alfréd Kahavka, kterej na to balil ženský, tos doufám neznal?“

„Znal, to byl vaječňák v griotce, strašnýho něco.“

„No strašný, samozřejmě... Pak existuje *beton*, žejo, *bavorák*, ten mám docela rád, nojo, ale pak taky vodka se šampaňským, takzvanéj *lední medvěd*...“

„Tomu jsme říkali *ponorka*, a když se daly do skla dvě vodky a dolilo se to šampaňským, tak to byla *fau cvaj*, to samý se třema *Sojuz 3*, ale toho jsem se nikdy neodvážil. A pil se taky *žabinec*, pil se *vlčí dech*, to skoro nešlo přežít, pila se *čambavamba*, pila se *Korea*, pil se *bambus s motorem*...“

„*Bambus s motorem?*“

„To bylo červený víno půl na půl s kolou a do toho velkej fernet, ukrutný pití; taky se pila *polská vlajka* čili *plameňák*, ale nejhorší ze všech byl *semafor*... Semafor jsme si vobjednali eště poměrně nedávno s jistym Sašou Pernicou v jedný restauraci v Jizerskejch horách, protože nás přepadly vzpomínky, a tam taky vůbec nevěděli, co po nich chceme, tak povídáme: Nalejete do sklenice vopatrně griotku, pak vaječňák a nakonec zelenou, a je to. Tak nám to s jistym zděšenim udělali, jenomže jak teď máme to tržní hospodářství, tak nám to na závěr vylepšili tím, že tam hodili led a zamíchali to... No vidíš, tak když znáš tyhle ty koktejly, tak proč tě pobuřuje, že někdo pije magický voko?“

„Protože to neznám, neznámý jevy jsou vždycky zdrojem pohoršení. Tak vidíš, tak já se tě snažil vychovat tak, aby z tebe byl slušnej člověk, a takhle to dopadlo...“

„Jsou horší případy. Vostatně ty tvoje výchovný praktiky taky nebyly vždycky bez problému, třeba jaks mě nechal samotnýho v lese.“

„Ve kterým lese?“

„Ve Vídrholci, to mi nemohly bejt ani čtyři, byli jsme se projít a v rámci procházky jsme vylezli na posed, sedíme tam a ty povídáš, že si jenom vodskočíš a hned že se vrátíš, a zmizels. Na to se nepamatuješ?“

„Vidrholec je ta část, když se dáš vod Smolíka směrem k Ouvalům...“

„No dyť!“

„Vidrholec... To kdysi bejvávala těžká urážka, když ti někdo řek: *Tys na vídrholu stával!*, ta se dala smejt jedinej krví, poněvadž to znamenalo, žes vokrádal a vraždil pocestný, nojo... A nevymyslel sis to?“

„To teda nevymyslel, dodneška mám živě před vočima, jak dřepim nahoře na prkně a jak mi bouchá srdce, jak je ticho a jak v tom tichu bzučej mouchy a chrastěj vážky... Aspoň půl hodiny jsem tam na tebe čekal, pak jsem teda z toho kurevsky vysokýho posedu slez, ty furt nikde, tak jsem se vydal přibližně směrem k domovu. A až po dlouhý době jsem si všim, že mě přece jenom z dálky sleduješ; napřed jsem nevěděl, jestli to seš ty, potom jsem tě poznal, a místo abych se přestal bát, tak jsem se teprve vyděsil, poněvadž mi přišlo strašně divný, proč se přede mnou schováváš...“

„Mě možná zajímalo, jak si poradíš v nezvyklý situaci, koneckonců co je inteligence? Schopnost přizpůsobit se neznámejm podmínkám...“

„Tak to ti moc děkuju, já se tenkrát strachy málem podělal, protožes mi předtim na tom posedu vykládal historiky vo fekstech a vo Kurupírovi.“

„Vo kom?“

„Vo Kurupírovi.“

„To nevím, vo kom mluvíš.“

„To je jedno.“

„Ale tak mi to vysvětli, dyť všechno na světě se dá vysvětlit...“

„Ale no Kurupíra, no, strašidlo, co má modrý zuby a žije v džungli, dyť to mám vod tebe...“

„*Modrý zuby? Koňská noha* bylo strašidlo, s tím mě strašivala matka, a taky *škrabonožka*... A tak je to možný, že jsem tě nechal v lese, ale uznáš, že jsem se jinak celej život vo tebe staral. A vyrost z tebe snad aspoň trošku normální člověk... Ale tý Hanky se drž, to bude vzácně hodná holka, když s tebou vydrží bejt, jak dlouho že jste spolu?“

„Dva a půl roku.“

„A poslyš, doufám, že jí nezahejbáš!“

Co je ti, himlhergot, po tom..., ječí rarach v mé hlavě, cloumá s míchou a kope do stěn lebky: Co je ti sakra do toho...!

„Ne,“ slyším odpovídat dvačtyřicetiletého syna jednadsmdesátiletému otci, „Hanka je první, který nezahejbám.“

„Tak to rád slyším, nic mi do toho neni, no ale to víš... Taky bych chtěl, aby ses měl dobře.“

„Ale no dyť já se nemám zle.“

„Doufám, že nemáš. Vono je to s tebou taky těžký; tys totiž nikdy neměl nikoho rád.“

Jak to, že ne..., zalyká se rarach: Jak to, že ne...! To ses, do psí prdele, málo naužíral...? Nachcípál...?! Málo ses, kripole, natrápil...?! Že to ani vlastní fotr nevidí...?!

„Neměl,“ říkám, „holt mě to asi nikdo nenaučil... Tys měl někdy někoho vopravdu rád?“

„Já jsem se vo to na rozdíl vod tebe aspoň snažil. Každou ženskou, se kterou jsem žil, jsem se snažil mít rád, i když to vůbec nebylo lehký, protože neznám jedinou, která by ve chvíli, kdy si namažeš chleba, nechtěla kousnout, ve chvíli, kdy se zasměješ, nechtěla hned vědět, čemu se směješ, a ve chvíli, kdy si votevřeš knihu, nechtěla, abys jí z té knihy okamžitě aspoň kousek přečet... Ivanu jsem se snažil mít rád. Tebe jsem se snažil mít rád. A na rozdíl vod tebe jsem se nikdy na nikoho nevykašlal...“

„Hm.“

„Vidiš, a to je jediný, co mi na to umíš říct.“

„To by bylo na dlouhý povídání.“

„Do kterýho se ti hlavně nechce.“

„Nechce... Ale řekni mi, co se dělo tak hroznýho za války v tý Jugošce, že by tomu tady lidi nevěřili, jaks vo tom mluvil tam nahoře?“

„No to nejsou pěkný věci... Třebas Ante Pavelič, hlavní šéf ustašovců, ten dostal k narozeninám, a to je doložený, vod svejch věrnejšch osum kilo lidskejch vočí, naloženejšch ve slaným láku... Von totiž Pavelič verboval svý lidi ve stejnejch končinách jako dvě stě let před nim baron Trenck, ve Slavonii a v Hercegovině, a asi moc dobře věděl proč. To je kraj, kde je to samej *koljač*, jak se to česky řekne...“

„Hrdlořez.“

„Jo. To je turecký dědictví.“

„Aha.“

„No to jsou excesy, žejo, ale to se netýkalo jenom těch špiček. Třeba se stalo, že ve škole uprostřed normálního vyučování učitel vyvolal všechny srbský děti, nechal je seřadit před tabulí a pak je vlastním nožem před těma vostatníma dětma jedno po druhým podřezal... A takovejch případů bylo moc, pod' si dát radši eště jednu jalovcovou...“

„Tady! Eště jednu přísnou!“ křičel rozcuchaný mládenec v koutě pod věšákem a komíhal rukama, aby si ho hospodský všiml.

„Ovšem zdaleka ne všichni byli fanatici,“ pokračoval otec. „Náš otec měl zásadu, že zaměstnanci maj bejt jako jedna rodina, a tak se s většinou svejch zaměstnanců přátelil. A takhle k nám chođivala taky rodina ňáký Števy, což byla dlouhý léta jeho nejvěrnější dělnice, a s ní k nám chodil i její bratr, holič, s tím otec vždycky pil rakiji a nadávali spolu na politiku, hlavně na Ustašu, žejo. Jenomže jednoho dne ten holič přišel v ustašovský uniformě, takhle udělal rukama a povídá: ‚Tak jsem dopad, dal jsem se zkrátka k nim a basta...‘ a v tý chvíli bylo uplně vidět, jak v otci hrklo. Ale nakonec zustalo všechno při starým a ten holič k nám chodil dál, ačkoliv se mezitím vypracoval a nakonec holil a stříhal samotnýho Paveliče. Já se pamatuju, jak se tomu s mým otcem smáli, pili rakiji a otec volal: ‚*Rudo, evo ti dvjesto hiljada, ako zakolješ Paveliča!*‘, jako že mu dá dvě stě tisíc, když ho při tom holení podřizne, a holič se smál: ‚To přidej, protože kdybich ted' šel a udal, cos po mně chtěl, tak ty rovnou pudeš a mně daj metál

za bdělost!‘ a voba se smáli eště víc a otec vtevřel novou flašku a křičel: ‚*Rudo, dat ču ti tristo hiljada!*‘, jako že mu dá tři sta tisíc, a holič se chechtal a volal: ‚To je málo, přidej!‘ A matka plakala v kuchyni, protože věděla, že jestli se nestane něco horšího, tak přinejmenším bude otcí celej příští den špatně... Ty se směješ, ale vona to tehdy uplná sranda nebyla, to stačilo málo, žejo,“ zvedl se otec a zmizel v kouři směrem k toaletám.

Za chvíli se zas objevil, a už když se blížil ke stolu, tak hovořil: ‚Nebo naproti nám bydlel pár let před válkou nákej Hügel, Němec, von byl slavnej fotbalista a měl moc krásnou ženu, taky Němku, a ten byl s našim otcem velikej kamarád, furt spolu jezdili na ryby a na vejlety. A tenhle Hügel se pak taky zničehonic dal k eses... Já si pamatuju, jak k nám jednou přišli se ženou na večeri, von taky už v holinkách a v esesácký uniformě, sedli si, jedli, mluvili, pak si zřejmě dali pár skleniček, a von najednou vyskočil a začal na otce rvát: ‚Ty fabrikantská svině, s takovejma jako ty my už brzo zatočíme, to uvidíš!‘ A ta jeho žena, krasavice, zbledla, vstala a vytáhla tomu svýmu Hügelovi z futrálu služební pistoli a takhle mu jí přede všema dala k hlavě a povídá: ‚Ty těmhle lidem nemáš co vyhrožovat! Hned se omluviš, nebo ti tady na místě udělám díru do hlavy! Tak bude to? Omluv se!‘, ‚

„Jo?“

„Jo... a von se prosimtě uklonil, srazil kramfleky, vomluvil se, políbil matce ruku a šli pryč. Ale otec z toho byl eště dlouho špatnej, protože voni dva bejvali vopravdu velký kamarádi... Ten Hügel potom vodjel někam na východní frontu a těsně před koncem války se vrátil do Záhřebu, kde ho taky hned sebrali a jako s bejvalym esesákem s nim chtěli udělat krátkej proces, jenže náš otec se za něj zaručil, že ho zná a že to byl vždycky slušnej člověk, takže byl jenom internovanej, a otec pak za nim eště jezdil do internačního tábora a vozil mu na přilepšenou sardinky a salám. To bylo zvláštní, co voni dva mezi sebou měli... Já na vlastní voči viděl, jak před nim ten esesák Hügel klečel a plakal: ‚Zdenko, kamaráde, já byl taková hrozná svině a ty ses ke mně takhle zachoval... To ti nezapomenu, co budu živ!‘, ‚

Otec mluvil a já poslouchal. Z krabičky, která ležela na stole, jsem vzal tři sirky, srovnal je hlavičkami k sobě, čtvrtou jsem je podpálil, sfoukl a postavil jsem před sebe na stůl pěknou trojnožku. Potom jsem vyrobil druhou. Potom třetí.

„Ty holt máš v sobě neklid,“ potřásl hlavou otec.

„A ty máš v sobě klid?“

„Dneska už částečně jo, po těch třech operacích, ale vo něco cílevědomější než ty jsem byl vždycky, já aspoň vyštudoval a dělal práci, která mě bavila, kdežto ty žiješ uplně ze dne na den...“

„Plánovat budoucnost je jako jít na ryby do suchý rokle; nikdy nic neni takový, jak sis to přál.“

„Řiká kdo?“

„Jeden takovej.“

„Já vim, ty si vždycky najdeš výmluvu. Já uznávám, že zrovna já ti nemám co radit, ale zkus se aspoň jednou poučit z chyb drugejch!“

„Že je něco chyba, to si člověk uvědomí, až když jí udělá sám,“ říká moje huba, zatímco v mojí hlavě hrčí suchý hlásek: Hlavně nemachruj...! Sed', pij a nemachruj...!

„Nojo, to asi jo,“ napil se piva otec. ‚Pravda je, že jsem se taky dycky choval, jako by mi někdo koukal přes rameno... Jako někdo třetí, kdo někomu druhýmu přehrává hodně zjednodušenou zprávu vo tom, co si myslí ten první. Že jsem se choval, jako kdybych psal sám vo sobě nákou blbou televizní inscenaci tak, aby tomu rozuměli i v domově důchodců. A mám podezření, že jsem tímhle způsobem víceméně prosral život...“

„A je možný ho neprosrat?“ řekl jsem.

„Samozřejmě, že to *neni* možný, ale je nutný se vo to aspoň snažit. Já poslední dobou přicházím na to, že ty samurajové dobře věděli, co dělaj, totiž takovej samuraj, když už mu nezbejvá žádná cesta ze šlamastyky, tak se posadí, přestane si všímat okolí a vydá se na cestu *do sebe*.“

„To znám.“

„To eště nemůžeš znát,“ pousmál se otec, „dyť je ti teprv něco přes čtyřicet. Mně ve tvym věku ležel svět u nohou, já si mezi čtyřicítkou a padesátkou nejmíc užíval, to na mě ženský letěly, že jsem to ani všecko nestíhal vodbavovat. Ach jo... Kdyby to šlo vrátit, tak na to, aby mi zas bylo dvacet, bych se moh akorát vykašlat! Kdyby to šlo, tak eště jednou čtyřicet, to byl daleko nejlepší věk! To už se člověk přece jenom zbaví tý nejhorší stupidity a eště má v sobě dost síly, aby s tím pár let něco dělal...“

„Hm.“

„Vostatně si vzpomínám, ty kdyžs byl mladej, taks bejval poměrně velikej fešák, a stejně ti to nebylo nic platný, soudě podle těch ženskejch, se kterejmas žil.“

„Protože jsem v sobě nosil pekelněj zmatek. Teď mám ksicht jak vopičí prdel a rantly pod vočima, ale vevnitř jsem klidnej, někdy dokonce šťastnej...“

„Šťastnej? A z čeho... nebo proč?“

„Právě že uplně bez důvodu, tak jak říkáš, prostě proto, že už mi neni dvacet ani třicet a že už nemusim znova a znova dešifrovat ten nesrozumitelnej bordel ve vztazích.“

„Nojo, ale *šťastnej*, to nepamatuju, že bych někdy byl... Třeba *ted'* seš šťastnej?“

„Teď teda uplně ne, když se tu takhle bavíme.“

„No vidiš...“

„To byl vtíp.“

„To chápu.“

„Tak proč se nesměješ?“

„Ale protože ten tvuj humor... No dobře, máš aspoň nákej humor...“

„Proto si taky těžko můžem rozumět.“

„Ale co povídáš, prosimtebe, za mnou celej život chodili lidi, ať ve fabrice, ať v laborce, ať potom v ústavu, a říkali mi: *Ivane*, ten tvuj *humor* bysme chtěli mít, s tebou nic nehne, ty se všemu jenom směješ... No, v tom se teda mejlili, ale to je fuk, já jak to dneska vidim, tak ze všeho nejlepší by bejvalo bylo vopravdu vůbec vo ničem nepřemejšlet a ganz normálně žít.“

„To já, abych se přiznal, neumim.“

„To umí málokdo. Nejlíp ze všech, koho jsem znal, to uměl Arno.“

„Kterej Arno?“

„Arno Karin, ten muj bratranec, Arnáček, jak mu říkala moje matka, to byl úžasně veselej člověk! Von se narodil v Schönwaldu, tenkrát to byly Sudety, žejo, jeho máma byla sestra mýho otce, vona se vdala za zubaře, kterej z toho Schönwaldu pocházel...“

„A vodkud's ho znal, když se narodil v Sudetech a ty v Záhřebu?“

„Voni u nás byli v létě několikrát na prázdninách. Ten zubař vůbec nemluvil, aspoň já nepamatuju, že bych vod něj kdy slyšel jediný slovo, ale Arnova máma se v jednom kuse smála, von byl Arno spíš po ní... No a když to potom v osmatřicátym roce začínalo bejt v Čechách nahnutý, tak se Arno sebral a utek do Dánska, tam se dal naverbovat do britský armády, vodjel do Anglie, v Anglii prodělal vejcvik a vodjel na italskou frontu. A tam bojoval mimo jiný taky u Monte Cassina, kde měl tu kliku, že mu ustřelili nos.“

„To je dost zvláštní klika.“

„Pro Arna to klika byla, poněvadž von měl celý mládí potíže se ženskejma, von měl totiž typickej židovskej nos jak vokurku a vůbec byl už vod pohledu pravej a nefalšovanéj mojžišskej synek... A když mu ten nos ustřelili, tak se dostal do lazaretu a v lazaretu mu plastickej chirurg vyrobil překrásnej novej nosánek, takovej ten anglosaskej pršák. A milej Arno zpychnul, nechal si narůst knírek jak americkej herec a stal se z něho elegán, mezitim válka skončila, a když jsme se potkali tady v Čechách, tak už měl na každým prstě deset ženskejch, von chodil po Praze v anglický uniformě, k tomu ten nosánek, a doháněl ze všech sil, co předtim zanedbal, paničky, mladý holky, no jak říkám.“

„A jak dopadli ty jeho rodiče v tom Schönwaldu?“

„No jak by dopadli, ty vyletěli komínem... Arno je jel hned, jak se sem dostal, hledat, ale v jejich baráku bydleli cizí lidi, který nevěděli nebo nechtěli vědět, co se s nima stalo, von se myslim nakonec ani nedozvěděl, kde a kdy ty jeho rodiče skončili, ale jak, to moh tušit, žejo... My když jsme pak s Arnem bydleli u tety v Ouvalech, tak se pamatuju, že byl celý dny samej zpěv, von miloval operetu, pořád si pískal: *Když vaše oči zřím, tak nepochopím, proč samotu svou mám toóólik rád, děvčátko milé*, ale když se ráno holil, tak na sebe dycky tak nák přehnaně dlouho koukal do zrcadla, pak šel na zahradu a tam seděl a kouřil a koukal do nebe, ale po snídani už s nim zas byla sranda. Vona taky teta nikoho nenechala moc dlouho v klidu, v Ouvalech bejvalo veselo; já se pamatuju, jak teta roztrískala vo mojí sestřenici deštník uplně na třísky...“

„Z jakejch důvodů?“

„Kuli náký blbosti. To se stalo v předsíni, žejo, předsíň byla úzká a nebylo kam uhnout, a teta do ní panečku řezala deštníkem, dokud se uplně nerozpad, vona byla přebornice v tenisu a měla vyhlášeněj forhend...“

„A co ten Arno, ten je eště živej?“

„Arno? Ten se po roce čtyřicet osum sbalil a vodjel do Izraele, tam se dal znova nalejt do armády, a tam pak taky, hned v tý první válce vo Suez, padnul. Prej ho zastřelili, když kontroloval nákej podezřelej aut'ák.“

„Aha.“

„Vono se v Ouvalech mezi tolika ženskejma stejně nedalo moc dlouho vydržet, tam byl furt nákej škandál. Jedině tvoje sestřenice Soňa byla výjimka, ta snad za celej život neměla chlapa, jí zajímaj spíš zvířata...“

„Cože?“

„No vona vždycky měla nejmíň šest koček, čtyři psy, havrana, ještěrky, čolky, želvy samozřejmě, morčata, pakobylyky, slepejše, labuť, nedávno sebrala někde ropuchu, a co pamatuju, tak tam bejval eště vejř, ale ten pošel, v Ouvalech ani žádnej chlap dlouho nevydržel, strejda nakonec taky radši umřel a Franta, ten se zabil v autě, žejo. Teď je tam nákej Miloš, ale ten taky nevydrží...“

„Jakej vejř?“

„Vejř? Miloš, povídám.“

„Já vim, ale říkals, že tam bejval vejř a pošel.“

„Jo ten, no *bubo bubo*, výř velký, von byl nák zraněnej a Soňa ho vzala domu a vytoplala, vona dokonce měla jeden čas ideu, že by chtěla mít doma medvěda, ale vo tom se teta našťestí nedozvěděla... Jinak teta byla velká kamarádka s mojí matkou, ty dvě když se sešly, tak otec musel buď vodejít, nebo si dát na kuráž kulhavýho poutníka...“

„Kulhavýho poutníka?“

„Jo, von tak říkal gruzínskýmu koňaku. Jednou u nás byla teta na návštěvě v Klánovicích, tos eště nebyl na světě, naši s ní byli vevnitř a já si čet na zahradě. A otec najednou vyběh ven ze dveří, a jak byl rozčilenej, tak několikrát voběh barák a

vždycky, když běžel kolem, tak na mě křičel: „Ivane, nikdy se nežeň! Poslechni mě! Nikdy se nežeň!“,

„Nojo...“, řekl jsem.

„Nojo, no...“, řekl otec.

„Jednu přísnu!“ křičel mládenec v koutě a komíhal rukama, jako by lezl na žebřík.

Vyjmul jsem z krabičky další tři sirky a vyrobil další trojnožku. Tentokrát se rozpadla, sotva jsem ji postavil na stůl.

„Tak na zdraví“, řekl otec.

„Na zdraví“, řekl jsem a ucítil, jak mi řídká pěna teče z koutků úst na bradu a z brady za košili.

Barák

Když jsem potom stál nad slizem potaženým pisoárem a zvolna vypouštěl měchýř, zjevil se mi znovu ten barák, okolo kterého běhal otcův otec, barák, na který se už pětatřicet let pokouším zapomenout. Zase jsem viděl tu vřesem potaženou, tújemi obklopenou vilu na kraji lesa, to naftalínem mumifikované hnízdo, ve kterém jsem se vylíhnul. Zase jsem viděl ty terasy. Sluncem rozpálené okenice. Chodby. Ten obrovský pokoj v přízemí, schopný svými rozměry nahradit venkovní svět. Pokoj a kuchyni s neurvale se třesoucí lednicí a s leptanými skleněnými výplněmi. S výplněmi, pokrytými zástupem bezradně postávajících růžových plameňáků a pelikánů, které tam jednoho dne namastil acetonovými barvami můj otec pod záminkou, že tím vylepší chuť k jídlu synáčkovi, který se pod těmi ptáky denně dloubal v talíři kaše. Zase jsem viděl to schodiště, které chtě nechtě bylo páteří domu; ty skřípějící schody, pokryté prošlapaným kobercem, přidržovaným dutě kloktajícími mosaznými tyčemi. Zavřel jsem oči a stoupal po schodech do patra. Předě mnou se kymácela chodba plná dveří, za jedněmi se chvěla vysoká a studená koupelna, za dalšími vibrovaly nějaké komůrky a ložničky. A pak ještě jedny dveře, ty nejzajímavější. Protože za nimi se nacházel zapomenutý pokoj. Byla tam dlouhá a úzká, přes roh zahýbající místnost s dřevěným stropem, ztrácejícím se vysoko v přítmí. Tyhle dveře byly vždycky zamčené, což mi v žádném případě nemohlo zabránit v tom, abych za nimi pobýval tak často, jak to jen šlo. Obyčejně se to dělo tak, že jsem s dupáním a pokašláváním vyšel ven z baráku, chvíli jsem chodil sem tam po zahradě, potom jsem se co nejtíšeji vrátil zadním vchodem, sundal z věšáku klíč a po vnějším okraji schodů, kde bylo snížené riziko vrzání, jsem se kradl vzhůru. Opatrně jsem odemkl a zase za sebou zamkl. A byl jsem uvnitř. Čekal tam na mě jiný, výrazně přitažlivější svět, svět zabydlený rozpáranými křesly, červotočivými taburety, dunivě kvílejícími skříněmi a dlouhými řadami polic, sahajících až ke stropu. Polic zaplněných starými škrpály, prasklými skleněnými vázami, měděnými dzezvami a voskem pocintanými svícny. Křesadly. Jezdeckými holíčkami. Bajonety. Píkami. Zouváky. Rzí mramorovanými plechovými hračkami. Polámanými parními strojky na suchý líh. Porcelánovými soškami. Mračnými sádrovými bustami. Tepanými balkánskými jatagany. Špacírkami. Truhlíky. Truhlami. Dózami. Cetkami. Bednami plnými plesnivých pohlednic a zkroucených hřebíků. V hlubinách temných zákoutí se mi zjevovaly zvířecí lebky. Děsivě spokojení, usmívající se buddhové. Nítěnkovití draci s vytřeštěnými očima, obtáčeující husí břicha smaltovaných čínských váz. Pamětní věnce. Kratiknoty. Kleště. Divná rohatá kladívka s ozdobně soustruženou rukojetí. Trumpety. Klobouky. Vybledlí hadi v lihu. Želví

krunýře. Prázdnooké kaširované masky, schopné měnit výraz podle toho, jestli se člověk jenom bojí, nebo nedýchá strachy. Obrovité železné budíky, vybavené omlácenými zvonci. Láhve s červenými, žlutými, zelenými a černými kapalinami. Ředidla. Dráty. Dratve. Řetězy. Plechovky. Pugéty zatvrdlých štětců. Perletí vykládané dřevěné kazety, ukryvající rezavé břitvy, holicí štětky a zčernalé prsteny. Listoval jsem ve svázaných ročnících dětského časopisu Punt'a. Naplněn nasládlou hrůzou jsem se hrabal v předválečných pohádkových knihách, vybavených ilustracemi připomínajícími výjevy z pekla. Zíral jsem na holohlavé, starcům podobné opice, na vzteklé mumlavé opice, počítající kokosové ořechy, ale stačilo podívat se pořádně, a už to nebyly ořechy, byly to sušené lidské hlavy. Zíral jsem do práchnivých, vráskami pokrytých obličejů ježků a psů a myšek. Když na mě mezi stránkami vykoukla regulérní čarodějnice, byla to ještě velká úleva oproti těm řídké ochlupeným, tenkonohým tvorům, kteří mi nepříjemně přesně připomínali osmdesátileté klánovické důchodce. Domem se rozléhaly rány, jak matka naklepávala řízky. Za oknem vřeštěla sojka. Šneci si s praskotem razili cestu jehličím. Skrz les se blížilo chrochtání dieselu a táhlé klepání kolejnic a zvonění drátů. Rozbaloval jsem obrazy v rámech, přikryté dočerna zaprášeným novinovým papírem. Na jednom z obrazů kráčela od hlavy k patě zahalená ženská postava strmou, sluncem ozářenou uličkou, na konci které čněl nad střechami vysoký tenký minaret. Ženská stoupala vzhůru, pleskala bosýma nohama do udusané hlíny, nebe bylo k zešílení modré a minaret se vlivem toho, jak jsem ho hodiny a hodiny upřeně pozoroval, jemně, ale zřetelně kýval.

Oklepal jsem ptáka a vrátil ho do kalhot. Plivl do mušle. Opláchl jsem si ruce. To je to, věděl jsem, čeho se nikdy nezbavím. Ne toho, že to pak všechno střelili za babku nějakému kšeftákoví, když děda umřel, čert vem prachy. Ale ten dům, to bylo jediné a poslední místo v mém životě, kde bylo cítit opravdové tajemství.

Jenom se lituj..., přihlásil se zas o slovo rarach: Lituj se, kripile...! Lituj...! Čum už jednou před sebe, ne dozadu...! Čum před sebe...!

„Dyť tam nic není,“ řekl jsem polohlasem.

Nikde nic není..., zařval skřet: Vzadu taky ne...! Acha, acha...! Achacha...! Chachachacha...!

Otevřel jsem dveře od hajzlu.

„Jednu přísnu!“ dolehlo ke mně. „Tady...! Jednu přísnu!“

O rodičích a dětech (4)

Otec nakláněl püllitr a pozoroval světelné šípy, drúzy, ovály a hyperboly, běžající po ubruse.

„Představ si,“ povídám, když jsem si sedl, „že jak teď byla ta válka v Bosně, tak prej byly všechny lesy kolem Lublaně plný medvědů, prej jich tam bylo tolik, že z toho sami byli nervózní, kolik jich tam je pohromadě, a lidi, ty se tam vůbec báli chodit...“

„A kde se tam vzali, chudáci? Tam se přece neválčilo?“

„To byli totiž medvědi z Bosny a z Chorvatska, který vodtamtuď vyhnala střelba a dunění kanonády; prostě se sebrali a přestěhovali se jediným směrem, vodkuď ta střelba nezněla, nahoru do Slovinska.“

„A vodkuď to víš?“

„Vod jednoho Slovince z Lublaně.“

„A kdes přišel k nějakému Slovinci?“

„Chodil s jednou mojí kamarádkou.“

„A co dělá?“

„V Lublani v divadle maluje kulisy, jinak nevim, snad nákej grafik... Jenom tak mezi řečí, kdo namaloval ty plameňáky na sklo v kuchyni v klánovickym baráku? Ty?“

„Já, kdo jinej... Ty jsem tam namaloval kuli tobě, to byl tvý babičky nápad, abys vydržel sedět v kuchyni a líp jed, to ti mohly bejt tři. Já tam chtěl původně namalovat žraloka tygřího, jak žere potápěče, žejo, ale to se tenkrát vzácně všichni shodli, že to nechtěj, protože by ses prej *bál*; tak jsem začal malovat vorvaně, jak zápasí s krakaticí, a to zas tvrdili, že by se to nelíbilo *jim*, tak jsem se s nima nehádal a udělal jsem ty hloupý plameňáky... Jak sis na to, prosimtě, zrovna teď vzpomněl?“

„Ani nevim.“

„Já znal v Lublani jednu ženskou, a to byla panečku důkladná ženská, sice hubená, ale ta měla figuru, že mi stačilo se na ní jenom podívat a hned mi vyletěl tlak na sto vosumdesát, вона měla sice takový vyloženě malý prsa, ale sotva jsem jí na ně šáh, tak jsem cejtíl, jak v tu ránu ztvrdly, já vim, takhle by otec se synem neměl mluvit, ale komu už na světě to mám říct, žejo... A вона měla dóle na zádech takový pihy, který vypadaly uplně přesně jako když hodíš kostkou a padne ti pětka. Její bratr byl bejvalej oficír, ten mě učil šavlí sekát živej plot a já jsem při tom málem přesek jejich starou tetu, která šla po pěšině s nákupem. Já se tak hrozně lek, že do mě museli nalejt kořalku, abych se vzpamatoval, a teta? Ta se tomu smála eště dva dny...“

„Já měl zhruba před patnácti lety jednu známou, se kterou jsem chodil, vlastně spíš popocházel...“

„Já rozumim. No a co?“

„No a nic, вона byla muj typ, taková ne moc velká, neměla přehnaně dlouhý nohy, v podstatě spíš hubená, ale hubená tak, jako bejvaj krejčovský panny...“

„Krejčovský panny hubený moc nebejvaj.“

„No právě! A tahle holka měla navíc černý vobočí, černý voči a k tomu blond vlasy a ve tváři výraz, jako když jí celej život fouká do tváře vlašnej vítr, вона měla už tenkrát dvě děti, zkrátka tak... A nedávno, tak před půl druhym rokem, přijdu do jednoho klubu, kam jsem byl pozvanej vod nákejch známejch, a co vidim? U baru stojí tahleta Pavlína a kouká na mě, ve mně uplně hrklo, protože se za těch patnáct let ani trochu nezměnila, stejný vlasy, figuru, drátěný brejličky na nose, stejnej výraz, furt jako na horský dráze! Tak jdu k ní a povídám: ‚Ahoj!‘ A вона se usmála, vodklepla cigaretu a povídá: ‚Jo, jo, já si na tebe pamatuju, počkej, ty seš ten, Honza Beneš!‘ A já jí začal vykládat řeči a přitom jsem na ní moh voči nechat, a jak tak melu pátý přes devátý, tak se jí taky ptám: ‚A kde teď, Pavlino, bydlíš?‘ a Pavlína si pošoupla brejle a řekla: ‚Ale já sem přece Ája, aha, to je švanda, ty sis mě splet s mámou!‘ a ukázala takhle za sebe a tam v koutě pila víno taková blondřatá vrásčitá babička, celá schoulená do sebe, a ta babička vzhlídlá, pošoupla si brejličky a povídá: ‚Servus, ty eště žiješ?‘ Tak jsem přešel k ní a něco jsme si povídali a já přitom pokukoval po tý její holce, kterou jsem pamatoval jako pětiletou, Pavlína pokyvovala, pila kyselou frankovku, a pak najednou křikla na ty svý dcery, byly tam vobě a vobě vypadaly jako její patnáct roků stará fotka: ‚Tak holky, už musíme, šup šup, ať to stihnem, platíme a deme!‘,,

„Nojo, na ženskejch je nejhorší a zároveň možná i nejlepší, že voni žárlej uplně na všechno, voni si berou osobně i zatmění slunce nebo když prší. Ale to nic, chtěl jsem se zeptat... Víš ty, proč tu vlastně žiješ?“

„Protožeš mě vyrobil.“

„Ále no jistě, to mi promiň, to se holt stane... Ale proč ty žiješ celej život pořád v tý Praze?“

„Protože se bojím změnit svůj život k horšímu; Praha je jediný místo, kde umim žít.“

„A jak to víš, kdyžs to jinde nezkusil?“

„Mně bohatě stačí, když někde pobejvám tejdén, čtrnáct dní, a už vidím, že bych tam z té nicoty zmagoril, z té jednoznačnosti, z té *vážnosti*, se kterou se tam žije. Jak seš jednou *švec*, tak ti nezbejvá než držet lajnu a bejt nadosmrti *švec*, protože tě tak všichni berou, i kdyby ses na hlavu stavěl.“

„A co ti na tom vadí?“

„Dyť je to nuda! Navlíknout se do jedný role a hrát jí až do úplnýho rozpadu!“

„Kdežto tady?“

„Tady se život vodvíjí, jako kdyby to byla komedie vod Friče nebo nákej dojemně přitroublej italskej pornofilm... Jako atentát na Heydricha v podání dětskýho loutkovýho divadla...“

„A to se ti líbí?“

„To se mi líbí moc.“

„A co se ti na tom, prosimtebe, líbí?“

„Právě ty divadelní rozměry, ten malej prostor. To, jak tady má mukl společensky blízko k ministrovi a navopak. To šmidrování. To lojzování a vaškování... Všechny ty historcky, jak někdo chodil na pivo a na karty s prezidentem...“

„Prostě bordel.“

„Ale veselej.“

„To já bych jel jinam hned! Mně kdysi vyšla v Brazílii náká vodborná kniha a měl jsem tam kuli tomu jet; a poněvadž tenkrát eště žil v Sao Paulu muj strejda Pavel, tak jsem tak nák věděl, že jestli mě pustěj, že se už nevrátim. Jenže vy jste byli s Ivanou moc malý na to, abych vás vopustil, tak jsem se na to radši vykašlal a nejel jsem nikam. To byl muj ideál, dožít někde v cizině, kde mě nikdo nezná a nepotřebuje. Zmizet u moře nebo v pralese... Ztratit se v mokrým zeleným pralese a nikdy se už nevrátit, nikdy a k nikomu, nojo.“

„Pavel byl ten, co strávil celou válku na ambasádě v Budapešti, ne?“

„V Budapešti na portugalský ambasádě, co že se zrovna dneska vyptáváš na lidi, který tě v životě nezajímali?“

„Stárnu.“

„Stárneš, ale nejseš starej, to je vobrovskej rozdíl... Strejda Pavel, von původně neuměl portugalsky ani slovo, žejo, von uměl jenom česky a maďarsky, ale za těch pět let, co vůbec nemoh vylízt na ulici, si na tu portugalsčinu tak zvyk, že se po válce vodstěhoval rovnou do Lisabonu a z Lisabonu pak jel dělat bankovního úředníka do Sao Paula, kde si vzal za ženu vo pětadvacet let mladší černošku. Jo, Brazílie... Tys vlastně byl v Lisabonu, nebyl?“

„Byl. Jed jsem tam mečouna.“

„A jak víš, že to byl mečoun?“

„Psali to na lístku. Já vim, tam můžou psát co chtěj.“

„No!“

„Ale co jsem chtěl povědět; já mám jednu kamarádku a ta byla letos v Peru...“

„Řikals před chvílí, že Hance nezahejbáš.“

„Tohle je jenom kamarádka.“

„A co hledala v Peru, chudák?“

„Chtěla se podívat, jak to tam vypadá, bydlela v náký vesnici u jednoho českýho malíře. A když se vrátila, tak vyprávěla, že tam v tý zapadlý vesničce v Peru na kraji džungle žije malej kluk, kterej se menuje Hitler.“

„Příjmením?“

„Právě že křestním, voni se totiž jeho rodiče doslechli, že existoval někdo slavnej toho ména, ale kdo přesně, to nevěděli, a tak mu dali křestní méno Hitler. ‚Hitlercito!‘

volaj na něj prej v tý vesnici, ‚Hitlercito, skoč nám pro cigára!‘ a von skočí a přinese, poněvadž je to strašně hodnej a úslužnej a hezkej kluk a všichni ho tam maj rádi.“

„Já bych vod minuty vodjel třeba i do Peru, ať se tam klidně každej druhej menuje Hitler,“ povzdechl si otec, „jenomže dneska už sotva lezu, co by tam se mnou dělali... Tenkrát, když jsem moh, tak jste nebyli dospělí, a teď už jsem starej...“

„Ale tak si hergot furt nestěžuj,“ povídám.

„Já si nestěžuju, dyť říkám, že nevím, jak se to dělá.“

„Stěžuješ si, co tě znám; dyť to ber, jak to je!“

„Nojo, ty eště nevíš, jaký to je, když známí kolem tebe stárnou a blbnou a donekonečna se vopakujou a umíraj, ženský po tobě bez přestání něco chtěj, ale neřeknou přesně co, a když jim to dáš, tak tě vopustěj. A děti se ti smějou, poněvadž maj dojem, že voni budou žít jinak a líp.“

„Trochu vo tom něco vim, já mám pár kamarádů, kterejm eště neni čtyřicet a už mluvěj pořád dokola to samý, a já se na ně usmívám a předstírám, jak je to všechno fajn, protože jediná další možnost je zvyknout si bejt sám. Vostatně si poslední dobou všímám, že jsou lidi náký roztěkaný, když něco vykládám, a když se zeptám, co se děje, tak povídaj: ‚Nic, dobrý, akorát žes to říkal už předevcírem...‘ „

„Ale jen nepovidej, tebe to na světě baví! Ty to tady máš rád! Muj otec měl taky až do smrti rád život, poněvadž byl despotickéj cholerik, a jak ho všechno furt rozčilovalo, tak nikdy neměl čas na takový ideály jako *nebejt* a podobně... A ty seš celej po něm, však von se v tobě taky viděl. Von ti kdysi nechal přivézt velikánskou bednu se stavebnicí až z Itálie...“

„Já vim, merkur.“

„Jo, merkur. Von otec vyznával takovou tu kejčovitou starosvětskou zásadu, že jenom to nejlepší je dost dobrý. Ale když jsem po něm chtěl ve svym mládí já nákou hračku, tak to mě hnal, já měl jenom takovýho plechovýho námořníka, co furt salutoval, jenomže ten mě sral, já chtěl pořádnou pušku, a otec že ne, tak jsem si vyrobil dřevěnou, a vždycky když jsem s ní na někoho dospělýho namířil, tak jsem se přitom hlasitě usral. Potom to na mě někdo našim dones a dostal jsem u voběda takovej pohlavek, až jsem vzal čelem vo stůl, jenomže přede mnou zrovna stála mísa s polívkou, a ta polívka se vyklopila do klína jistý tetě Olje, co u nás byla na návštěvě, já mám pocit, že za ní otec tajně páčil, a tak jsem dostal eště jednou a pořádně... Nojo, teď si to uvědomuju, já neměl žádný hračky, a to měl otec na hračky *továrnu!* To byl holt jeho názor na výchovu...“

„Já měl hraček dost.“

„Ty už zase jo.“

„Já měl takovou dakotu na plovácích, potom tu rachejtli, co když se fest napumpovala, tak frčela slušně vysoko...“

„To já vim moc dobře, s tous rozbil vokno a já ho musel zasklívat.“

„Tak to promiň. A pak jsem měl asi takhle velkou bakelitovou ponorku na pneumatickej pohon...“

„Já si na ní vzpomínám...“

„Tu jsem měl hodně rád, ale utopil jsem jí v tom žabincovym jezírku u trati...“

„Tos mě nutil, abych ti pro ní vlez, a rozříz jsem si kuli tomu nohu, tak tam zustala...“

„Pásák na baterky, taky nákej traktor, plechovej parní válec, jiskřící tank vobyčejnej i v optimistickym provedení pro Mars, potápěče neboli *nurka*, ten měl zevnitř na sklo přílby nalepenej placatej barvotiskovej ksicht k nerozeznání vod Ference Futuristy... Pak tu umělohmotnou stavebnici, která sestávala z takovejch barevnějch dílků s dirkama a čudlíkama, z takovejch žlutejch a červenějch a černějch a

voranžovejch a zelenejch banánků, ty byly úplně k sežrání, však jsem se taky jednou neudržel a pár těch banánků spolknul. A tejdén jsem potom klacíkem kontroloval, jestli už vylezly.“

„A vylezly?“

„Nevylezly nikdy, možná tam pořád ještě někde jsou.“

„Já se pamatuju, že před válkou dělal otec největší kšefty ani tak ne s hračkama, ale že vyráběl především takový ty figuríny do obchodů s textilem... Jednou mu přišla velká objednávka pro obchodní dům v Sarajevu a chtěli jenom samý pánský figury, tak otec vodeslal vagón pánskejch figurín, jenomže za nákej čas se mu ten vagón vrátil zpátky. Tak se sebral a jel se do Sarajeva zeptat osobně, co se jim na těch jeho figurínách nezdálo. A šéf toho obchodního domu ho přijal a křičel: ‚To, co jste mi poslal, to vůbec nejsou mužský figury, to si ze mě snad děláte legraci, za to já vám platit nebudu!‘ ‚A co jim schází?‘ ptal se otec. ‚Vy se ještě ptáte, co jim schází?‘ křičel ten ředitel, ‚dyť vůbec nemaj to hlavní, co dělá chlapa chlapem!‘ ‚A co by to jako mělo bejt?‘ ptal se otec už dost zaraženě. A ten ředitel se málem skácel: ‚Jak se tak můžete ptát! Copak to nevidíte!? *Nema brko!!!* - jako že nemaj knír... Tak otec jel zpátky a všem těm figurínám nechal přidělat pořadnej knír, znova je naložil do vagónu, a Sarajevo bylo teprve spokojený.“

„Von měl furt náký plány,“ řekl jsem, „von mi ještě dva nebo tři roky před smrtí líčil, že vymyslel nákej patentní včelín a že se chystá rekonstruovat garáž a vyrábět v ní ty patentní včelíny jako malosérii na vobjednávku...“

„Kdy že to bylo?“

„Říkám, pár let předtim, než umřel, já byl tenkrát v Klánovicích na prázdninách.“

„Nojo, pravda, tys tam pak ještě jezdil na prázdniny.“

„No jistě... Když sem vltli Rusové, tak jsem tam strávil komplet celý dva měsíce, to byly tenkrát zvláštní prázdniny, v jednom kuse někdo zvonil, pořád tam seděli ve fotelu náký bledý lidi, smrkali do kapesníku, pili kafe a říkali: ‚To je situace, vy ste byl ve světě, pane Beneš, co si vo tom všem myslíte?‘ a děda mával rukou, nalezval jim koňak a říkal: ‚Spolkli nás, pane Skružný, ájo! Co vám mám povídat, pane Březina, ájo!‘ Doted’ mám před vočima, jak mě jednou po ránu bafnul za ruku, řek: ‚Pod’!‘ a šli jsme k tý silnici, co vede přes viadukt vod Újezda, po který už asi pátej den jezdily vod rána do večera tanky.“

„Aha... A co jste tam dělali?“

„Stáli jsme na chodníku, děda mě držel za ruku a v pravidelnejch intervalech vopakoval: ‚Vidiš? To si pamatuj! Vidiš? To si pamatuj!‘ „

„No vidiš, a pamatuješ si to...“

„To si pamatuju, jako by to bylo především, protože to bylo poprvý, co jsem viděl vopravdový tanky, já byl přímo nadšenej, motory řvaly, kouř se válel nad lesem, tanky rachotily jeden za druhym a furt jim nebyl konec! A my tam stáli až do vodpoledne, děda jim hrozil pěstí a já jim tajně, aby to neviděl, mával. Vzpomínám si na jednoho malinkýho kníratýho oficíra s tou jejich placatou čepicí takhle do tepla, kterej se po nás furt vohlížel z transportéru a nemoh to pochopit: dědek hrozí a máličik mává...“

„To ti ale bylo deset, tos už moh vnímat, vo co tu běží.“

„No to jsem právě vnímal! Jak všichni lavírovali, jak se zajišťovali na dvě strany, jak měli plnou hubu lidskejch tváří a přitom byli podělaný až za ušima, naši taky, matka s Pepčou, furt kramařili s nákejma *letákama* a přitom dávali pozor, aby si toho sousedi proboha nevšimli, mně z toho bylo nanic. Já byl rád, že děda hrozí, to bylo aspoň něco, jenže mně se ty tanky zároveň vohromně líbily, a tak mi z toho samo vyšlo, že jsem jim

radši mával... Děda nakonec sebral z chodníku voblázek a tak ňák demonstračně, aby všichni viděli, hodil šutrák na jeden ten tank.“

„To byl celej von, von měl v každý situaci smysl pro reklamu, nebo jak bych to řek... Což mu teda pomáhalo přežít. Když ho pustili z kriminálu, tak šel v pětapadesáti dělat pomocnýho dělníka do ČKD, tam se vypracoval na kvalifikovanýho dělníka, pak na vedoucího dílny a nakonec ho chtěli udělat technickým vedoucím, ale von šel radši do důchodu... A trefil se?“

„Kam?“

„Do toho tanku.“

„Trefil.“

„Nojo,“ zamyslel se otec. „Já jsem si se svým otcem moc nerozuměl. Mě vodmalička srala ta jeho zásada, že peníze zmůžou úplně všechno... Já kdysi jako dítě vyhrál ňákej závod v plavání a přines jsem domu medaili. A von místo aby mě pochválil, povídá: ‚Ivane, doufám ale, že si nemyslíš, že plaveš líp než tvoje matka!‘ a já se jenom zasmál, a von už řval: ‚Nemůžeš plavat líp než tvoje matka, protože tu učil plavání *profesionální plavčik!*‘, čímž myslel *za jeho peníze*, žejo; to byl totiž plavčik, kterej matku držel v bazénu na takový tý udici a volal na ní: ‚Á dva tři, á dva tři...‘ Ale otec byl pevně přesvědčen, že jedině takhle se někdo může naučit plavat. Že *zadarmo* se nikdo pořádně plavat nenaučí. Von byl holt pravej kapitalista. A já měl díky tomu ideál, že až se konečně vosamostatním, že pro mě peníze nebudou nikdy důležité. Že když někdy ňáký budu mít, tak je bez řečí utratím a hotovo,“ řekl otec a zacukalo mu oko. Vypadal, jako by mu v tu chvíli něco došlo.

Chtě nechtě se mi vybavila ta jeho přízemní garsoniéra na Spořilově. Ta shnilá kuchyň, ta plesnivá koupelna, ten rozklížený sektorový nábytek, ty zástupy zaprášených flašek mezi chuchvalci prachu pod dřezem.

Mlčel jsem.

Otec mlčel.

Rarach mlčel a ohryzával si pařáty.

„Což se mi teda nakonec nejspíš asi podařilo...,“ řekl otec po dobrých pěti minutách.

„Eště pivo?“ zjevil se nad námi zmáchaný hospodský.

„Jo,“ řekl otec.

„Už ne, zaplatíme,“ řekl jsem já.

„Tak jak?“ zeptal se hospodský.

„Tak dvakrát jalovcovou a zaplatíme,“ řekl jsem.

„Dvakrát jalovec,“ zazpíval si pro sebe hospodský.

„Tady...! Jednu přísnou!“ dožadoval se vyschlým hlasem mládenec v koutě.

„Máš pravdu, jalovcová je lepší,“ řekl otec. „A co, ty už zase někam spěcháš?“

„Ani ne, spíš jsem malinko utahanej.“

„A z čeho, prosimtě?“

„Já se vod rána do večera nezastavím!“

„A co děláš?“

„Snažim se vyhovět požadavkům kladenejm na dospělýho jedince.“

„Jenže tvuj největší problém je vodjakživa ten, že ty prostě nechceš bejt dospělej,“ řekl jednadmadesátiletý dvaáčtyřicetiletému.

„Přesně to samý jsem vod tebe slyšel včera ve snu,“ řekl jsem.

„To se nedivím, že seš utahanej, když se ti zdaj sny vo mně... A co jsem dělal v tom snu?“

„Koukal ses na moře.“

„Nojo, to já bych dělal rád i ve skutečnosti, to by mi nikdy nemohlo zevšednět,“ pokýval otec.

„Tady! Jednu přísnou!“ vnucoval se mládenec v koutě a komíhal oběma rukama nad hlavou, ale nikdo si ho nevšímal.

Zvedl jsem se a zamířil k hajzlům.

Kulisy

On se mi ten sen nezdál včera, ale zhruba před měsícem. Člověk si nepomůže: pořád musí upravovat skutečnost, zjednodušovat, stylizovat. Kultivovat. Stríhat a zase slepovat. Výsledkem bývá jistá lázeňská důvěrnost kulis, která se sice časem zprotiví. Ale koneckonců jde vždycky nesrovnatelně víc o to, co bude za deset minut, než co bude za rok.

Sen byl o tom, jak jsem s otcem stál na pláži u moře. Pláž byla úzká jenom pár metrů, ale zato se táhla podél celého pobřeží od obzoru k obzoru. Hned za ní šuměl borový les a mezi lesem a pláží byla nekonečná řada opuštěných plechových stánků. Písek pod našima nohama byl tmavě šedivý, jemný, plný střepů a větví a lahvových uzávěrů a podobného smetí. A i moře bylo šedivé a do výšky vzduché strmé vlny se přibližovaly ke břehu nápadně líně; celé to tak nějak vypadalo, že ta voda je hustá jako kaše. Najednou se ve vlnách kousek od nás převalil holý šedorůžový hřbet. Převalil se a zmizel. Pak se objevil o kus dál. Zase se převalil a zase zmizel. „Viděls?“ řekl jsem. „No jistě,“ opáčil otec, „před válkou jich tu byla spousta, ale teď je klidně možný, že tenhle je poslední...“ „A co to je?“ zeptal jsem se. „To nepoznáš? Tak se chvíli dívej...“ Hřbet se znovu objevil a znovu zmizel. Potom se z vln vynořil obrovitý bledý, jakoby dětský obličej, pohlédl na nás a pak se zase potopil. V ohromné těstovité tváři jsem zahlédl oči, a v těch očích byl nevýslovný smutek. „Tak už to víš?“ zeptal se otec. „Vim,“ vydechl jsem, protože jsem to radši už vědět nechtěl; stál jsem v písku a s tupým neklidem v srdci pozoroval nízký purpurový obzor. Než abych čekal, až se to zase objeví, radši jsem se otočil a šel si prohlédnout les. Prošel jsem mezi stánky, stoupl si k prvnímu stromu a začal močit; a teprve když jsem končil, tak jsem si všiml, že hned u stromu stojí stolek, za stolem sedí malé dítě a v němém údivu přihlíží, jak moje moč pleská na stránky jakési obrázkové knihy. Rychle jsem se obrátil a vrátil se k moři. Otec stál pořád na stejném místě a sledoval valivé kontury vln. „Všim sis, že už teď v týchle chvíli se formují vzpomínky, tady v přítomnosti, přímo před vočima?“ zeptal se. „Aby ne, tomu já se věnuju vod rána do večera,“ odpověděl jsem. „Nojo, ty vyrábíš vzpomínky, já jsem si to myslel...“ opáčil rozmrzele, „a jak to děláš?“ „Prostě se soustředím na to tajemství.“ „Aha, tajemství, tak to radši ani nechci vědět, co tím myslíš... Táhle jsou koukám nějaký kasematy nebo co to je, pod’ se tam podívat,“ řekl. A opravdu, v dálce byla pláž přerušena dlouhým stavením, vybíhajícím daleko do moře. Vydali jsme se tam. Šli jsme a šli. Naše kroky vázly v dunách, vlny se valily, pěna se třpytila a vítr foukal. Nicméně to celé tak trochu vypadalo, jako by to bylo naaranžováno v krabici od bot, jako by ty rozevláté obzory byly pořád tak tři čtyři metry od nás. Nakonec jsme se došourali k rozpukanému renesančnímu paláci, na kterém byla pozoruhodná jediná ta věc, že stál přímo ve vodě. Nad vchodem byl do oblouku velký kamenný nápis: *DAS RÄTSEL GIBT ES NICHT*. „Co ty máš furt s tou němčinou, dyť je to příšernej jazyk,“ řekl otec káravě. „Já to tam přece nenapsal,“ namítl jsem. „A umíš aspoň říct, co to znamená?“ „Nevim, co to je *Rätsel*,“ pokrčil jsem rameny. „Já taky ne, tak se tam pod’ podívat, třeba se to dovíme,“ řekl otec.

Oklepali jsme písek z nohou a vstoupili do dlouhé, chladné chodby, zdobené od podlahy až ke stropu nudnými středomořskými freskami, samí delfini a nahé baby a palmy a lučištníci a harpyje. Začal jsem mít dojem, že jsme vlezli někomu do soukromí a že tu nemáme co pohledávat. Po chvíli se v dálce rozlehlo duté klapání podpatků; podél balustrády k nám přicházely dvě ženské postavy ve světlých šatech. Rychle jsem zkontroloval, jestli jsem přiměřeně oblečený. Měl jsem košili a sandály, ale neměl jsem ani gatě, ani žádné trenýrky. Zpod košile mi beze všeho visel bimbás. A dřív než jsem se stačil leknout, mávl otec okázale rukou, vzdychl a povídá: „Nojo, já jsem si všim... Co s tebou, no! To je vodjakživa tvuj problém, ty prostě vodmítáš bejt dospělej, ať to stojí, co to stojí... To jsem zvědav, jak to teď vysvětlíš!“

Zíral jsem před sebe na poškrábanou, propiskou popsanou zeď. *Mrzeno, dostaneš po čuni! Zmlkni, kundopéro zapíčený! Volil jsem KSČM! Patříš do rezervace! White Power! Budmerice 147! Píče pražský vyjebaný!* četl jsem.

Zase už nevíš, která bije...! ozval se rarach ze zálohy.

„To neví nikdo,“ odpověděl jsem a trochu mě zaskočilo, že mám najednou intonaci i hlas přesně jako otec, „to každé jenom tuší. Nebo to aspoň zkouší předstírat.“

Na tom, jak svět *vypadá*, není nic tajemného... Tajemství je to, že svět *vůbec je!* zahuhlal rarach mrazivě: Víš to...?! Víš to, nebo to nevíš...?!

„Dyt' jsou to, kurnik, jenom kulisy,“ řekl jsem otcovým hlasem. „Nutkavý placatý představa,“ řekl jsem otcovým hlasem. „Jedinej důvod toho, proč svět je, je to, že chci, aby byl, poněvadž mám strach, co by bylo, kdyby nebyl,“ dodal jsem otcovým hlasem.

Rarach překvapeně zmlknul. Možná nečekal, že bych mohl být až takovýhle trouba. Třeba je nějaký svět i mimo mě, přišlo mi na mysl. Třeba opravdu. Třeba to všechno fakt *existuje!*

Ratata... ratata... ratatatata..., zadrkotal rarach: No! No! No! No no no no no no no...!

Mávl jsem rukou a otevřel jsem dveře. Uprostřed místnosti stál můj otec, světlo zářivky ho pleskalo skrz řídkou bílou patku po ustarané hlavě a okouzleně sledoval do půli těla nahou zmalovanou děvku, která roznášela staropramen. Zavřel jsem dveře a přistoupil k němu.

O rodičích a dětech (5)

„Pod', tati, a nestuj tady...,“ řekl jsem.

„Ale počkej, dyt' mě nech, já vim, ty to můžeš vidět, kdykoliv se ti zachce, a možná dokonce, i když se ti ani nechce, ale já takhle mladou ženskou neviděl už celý léta!“ odpověděl mi otec.

„Tak si ale pod' sednout, dyt' vona neuteče.“

Sedli jsme si zpátky na místo. Princezka nosila utopence a nakládáný hermelín a zažloutlé, zhruba do půlky naplněné püllitry. Měla vyholené obočí, místo kterého jí na čele trčela dvojice bezcitných oblouků, což jí dodávalo výraz naprosté omyvatelnosti. Zase jsem měl příležitost sledovat ten zvláštní jev, jak skoro všichni chlapi najednou ztichnou a uhýbají očima. Jak si spisovně objednávají kafe. Blond'ákům jak zrudne zátylek. Jak na sebe mrkají, teprve až když mucholapka odkráčí.

„Kde se tu vzala?“ zeptal jsem se.

„Já ani pořádně nevím, já si šel támhle pro sirky, žejo, a vona se najednou vobjevila, a to ti mě tak zaskočilo... Já vim, teď je to móda, za mejch mladejch let se za něčim takovým muselo jedinej do hanbince a dneska už je hanbinec uplně všude... Nojo,

já chtěl vždycky Japonku! *Levou ruku* bych bejval klidně vobětoval za Japonku... aspoň jednou jedinkrát... a ani by nemusela bejt kdovíjak pěkná... ale nikdy jsem žádnou neměl...“

„Já měl Číňanku.“

„Číňanku, tu ti vůbec nezávidím,“ mává otec rukou, „Japonky, to je něco úplně jinýho, já chtěl Japonku... a to se mi nikdy nepovedlo...“

„Já bych se Japonky bál, voni maj v sobě ten kodex...,“ povídám a pozoruju, jak se mi lokál znovu rozhoupal před očima, dvakrát doleva, jednou doprava a potom znovu doleva, chaos.

„Jakej kodex?“

„Ňákej kodex...“

„Z Japonky bych vůbec strach neměl,“ snížil otec hlas. „Přiznám se, že jsem měl půlku života strach z kurev, protože jsem netušil, že se lišej vod vostatných ženskejch jen a jenom tím, že to tolik nekomplikujou. To kdybych bejval věděl dřív, tak jsem si moh ušetřit mnohý štrapáce...“

„Já mám naopak celej život strach z hodnejch ženskejch,“ řekl jsem, „protože vim, že si s nima dřív nebo pozdějc nebudu mít co říct, jelikož bohužel právě jenom ty mrchy v sobě maj to živý kouzlo, hodný ženský skoro nikdy.“

„To je pravda, ale někdy se člověk splete. Jednou jsem, panečku, naletěl v Karlovejch Varech, seděla tam jedna taková krásně načesaná, vlasy jak Sofie Loren, a úplně nezakrytě na mě mrkala, tak co, tak jsem poručil koňak a pozval jí. Jenže ona se hned začala svěřovat, že je vdova a že se jí chce plakat, poněvadž všichni chlapi myslej pořád jenom na to jedno, no, a nakonec mě s velkým upejpáním vzala k sobě, jenže to si chtěla v půl třetí ráno v kuchyni u kafe povídat vo křečovejch žilách. Nakonec jsem jí teda přemluvil, že pudem spát. A ona si sundala vlasy, měla paruku, žejo, pak si sundala svetr, měla žebra jak hřeben, ale to mi nevadilo, protože měla důkladný veliký kozy. Jenomže potom si sundala i ty kozy, měla v podprsence molitan, žejo, a na závěr si vyndala zuby, abysme se prej mohli líbat, a to už jsem mazal pryč, byla noc a musel jsem přespat na nádraží. Jsou všelijaký případy... Já hlavně chci, abys už zustal s tou Hankou, no. Doufám, že jí nezahejbáš...“

„Co ty s tím dneska furt máš?“

„Ale no protože to vidim všude kolem sebe, Iva byla s Fandou spoustu let, žejo, a nakonec se sebral a bez jakýhokoliv vysvětlení vodešel, a zustala na všechno sama...“

„To se může stát. Mně byl Fanda docela sympatickej.“

„A proč *to*bě byl sympatickej, dyťs ho v podstatě neznal?“

„Nejspíš kvůli tomu svému nápadu, jak se dostat do Guinnessovy knihy rekordů.“

„To nevím...“

„Jak se rozhod, že dojde na štaflích z Prahy do Vídně.“

„Jo takhle, to ale nebyl von, to byl nákej Fandův kolega z tý jejich malířský firmy...“

„Dyť mi tvrdil, že se to stalo jemu!“

„Aspoň vidíš, jakej je, mně vyprávěl, že se to stalo jeho kolegovi, ale už přesně nevím, jak to celý proběhlo...“

„No jak, von se celej život trápil, že ničim neni a nic neznamená a že vo něm nikdo neví a že by chtěl aspoň jednou něco pořádnýho dokázat... Tak se přihlásil k pokusu vo rekord, oficiálně se zaregistroval, dokonce si snad sehnal i nějakýho sponzora, nakonec vylez s velkou slávou na štafle, nechal se vyfotit a vyrazil a ušel dvě stě metrů a po těch dvou stech metrech se mu vyvalila kýla jak meloun... Tak zavolali sanitku, štafle hodili do škarpy a bylo po rekordu,“ škytal jsem smíchy.

Otec se tvářil standardně.

„A proč vod Ivy vlastně vodešel?“ přehodil jsem výhybku zpátky k tématu.

„Kuli čemu se ženský vopouštěj, zas kuli další ženský!“

„Aha,“ řekl jsem. „Já si teď vlastně vzpomínám, že jednou jsem Hance nevěrnej v podstatě skoro tak trochu byl, ale našťestí to bylo se ženskou, vo který jsem neměl ani tušení, jak se menovala a jak vypadala.“

„To mi teda vysvětlí...“

„Prostě jsem byl jednoho dne doma a měl jsem někam jít, ale ňák mi nebylo nejlíp, něco na mě lezlo, a tak jsem vzal telefon a napsal textovku: *OMLOUVAM SE, MAM CHRIPKU, NIKAM NEJDU*. A za pár vteřin přišla odpověď: *MAS PRAVDU, NIKAM NECHOD, CHRIPKA NENI LEGRACE, AKORAT VUBEC NEVIM, KDO MI PISE. K.*“

„Jaký K.?“

„To mě taky zajímalo: *CO TO ZNAMENA ,K.‘?* zeptal jsem se. *K. MUZE ZNAMENAT LECCOS, KRISTYNA, KLAUDIE, KLARA, KATERINA NEBO KAREL, A CO ZNAMENA 0603275210?* přišla vodpověď. *HONZA BENES S HACKEM*, přiznal jsem radši rovnou. *A KDEPAK JSI?* chtěla vědět. *V POSTELI*, naťukal jsem. *A CO JE ZA OKNEM, MAS OKNO?* ptala se. *DOST CASTO*, já na to. *HA HA, A CO JE ZA NIM?* vodpověděla. *ZIZKOV. VYPADA, JAKO BY HO TAM NEKDO NAKRESLIL*, vyťukal jsem. *ZA MYM OKNEM JE SMICHOV, VYPADA, JAKO BY HO TAM NEKDO NASYPAL. MEJ SE PEKNE A LEZ!* Tak jsem si lehnul a usnul. *CO DELAJ VIRY?* přečet jsem si, když jsem se probudil. *MNOZEJ SE*, napsal jsem a přemejšlel, jak se vlastně virus může množit, když je přece jednodušší než buňka...“

„Však von se taky nemnoží,“ zachrchlal otec. „Virus jednoduše vstříkne do napadený buňky svojí DNA, buňka se rozpadne a promění se na dva nebo víc dalších virů. Virus, to je v podstatě jenom DNA nebo RNA vobalená bílkovinou, typickej jednoduchej parazit, von nemá ani žádný enzymy, kterejch má normální buňka několik set... Ale co teda bylo s tou ženskou, já tomu vůbec nerozumím?“

„No dyť říkám, ležel jsem v posteli a vyměňovali jsme si zprávy, ze začátku to byla jenom taková konverzačka, a asi po tejdnu to začalo bejt dost vosobní.“

„Po tejdnu?“

„My jsme si psali tři neděle.“

„To bych se zbláznil, psát si se ženskou tři neděle.“

„To byla radost, vona byla vtipná.“

„A vo čem jste si prosimtě psali?“

„Tobě by to vtipný nepřipadalo... *MAS SE PEKNE A LEZIS?* ptala se třeba. *LEZIM A MAM NA BRISE PIZZU*, já na to. *PIZZU NA BRISE, TO MA DNESKA KDEKDO, ESTE ZE CIZI SLOVA NEPISES FONETICKY, A CO JE NA TY PIZZE?* na to vona. *NAKY OCICKA A OUSKA A NOSANKY A JESTERCI OCASKY A TAMHLE V DALCE VIDIM NECO JAKO RAJCATA*, na to já. *A HEJBE SE TAM NECO?* na to vona. *HEJBE SE TO CELY, PROTOZE JE TO NA BRISE*, na to já. *TAK TO NEJEZ*, psala. *TO NEBUDU JIST, TO SPIS ZKUSIM ROZCHODIT*, psal jsem. *ROZCHODIT CO?* ptala se. *TOHLETO NASE DOPISOVANI*, já na to. *C. G. J. BY REK, ZE JE TO MODERNI ZPUSOB PROJEKCE*, na to vona. *C. G. J. JE JESITNEJ EGOCENTRIK*, na to já...“

„Kdože je ješitnej egocentrik?“ přerušil mě otec.

„Carl Gustav Jung, vona to byla in’ouška a chodila na ňáký přednášky... *A TAKY BY REK, ZE TA VYMENA ZPRAV MA VYRAZNE SEXUALNI PODTEXT*, vodpověděla. *SOUHLASIM*, napsal jsem. *JEZISI!!!* vona na to. *TOHO NEVOLEJ, TEN MA UZ 2000 LET HLASOVOU SCHRANKU*, vodepsal jsem. A vona napsala: *TOHO NEVOLAM, TO BY SE NEHODILO, SEDIM TOTIZ V BARU, VEDLE ME BEZI*

HRACI AUTOMAT A PIŠE FURT DOKOLA JEDNU OSKLIVOU ZPRÁVU: „SNAZ SE, ABY TE KOULE, KTERE SE RITI PO SPIRALE, NEDOHONILY! KOULE STEJNE BARVY ZMIZI, POKUD SE TREFIS ALESPON DO 2 KOULI STEJNE BARVY. POKUD SE TREFIS DO RUZNOBAREVNÝCH, ZASUNE SE TVOJE KOULE MEZI NE‘, to si pamatuju přesně, poněvadž jsem se zasmál, až jsem převrhnul hrnek s čajem, *ZASMAL JSEM SE, AZ JSEM PREVRHNUL HRNEK S CAJEM*, vodepsal jsem jí...“

„Tak už toho nech,“ zahučel otec, „nezlob se, mně to zase tak veselý nepřipadá.“

„Dyt’ já vim.“

„Není ti dvacet, žejo... Zvláštní je, že když ti dvacet bylo, tak ses choval jako starej unavenej chlap, a dneska je to přesně navopak.“

„Já tenkrát hrozně tlačil na pilu; dneska už to jen tak lechtám na patě, a vono to funguje. To byl největší vobjev v mym životě...“

„Jakej?“

„Že není potřeba furt předem vymejšlet, jak co bude.“

„No dobře... A tos jí ani nechtěl vidět?“

„Spíš jo, jenže tohle mělo taky něco do sebe.“

„Já rozumim, *tajemství*, ani to neříkej...“ máchl rukou otec, „prosimtě, každá ženská chce jenom dvě věci, bavit se a vydírat tě!“

„Každá určitě ne, ale to bysme se tu dohadovali do rána.“

„Ale tak možná úplně každá ne, máš pravdu,“ připustil otec a pomalounku si utřel špičatými šedomodrými prsty vousy, pomalounku, napřed bradu a potom knír. A já jsem na pár vteřin zahlédl, co to doopravdy znamená, být sedmdesát let na světě. Ale hned jsem to zase zapomněl.

„A možná máš pravdu ty,“ řekl jsem, „koneckonců je fakt, že tahle nakonec vydírat začala.“

„Aha, a jak?“ zpozorněl otec.

„Napřed jenom takový rozmary, potom náký to svěřený tajemství, upřímnost za upřímnost, pak zničehonic lehký zastřený výčitky, a najednou máš nepřetržitěj pocit viny, ani nevíš jak... Dokonce jsme se párkrát pohádali a zase usmířili, chvílema jsem si připadal jak v čerstvě uzavřenym manželství.“

„Takže jste se viděli, ne že ne!“

„Vůbec ne, to byly pořád ty esemesky. Teprv až po třech tejdnech jsem jí navrhnul, že bysme se mohli sejít, vona byla pro a napsala mi: *MOC SE NA TEBE TESIM*. A já jí ze samý radosti, že se to někam pohnulo, ať už kamkoliv, poslal vtip: *NAD RANOM PRIDE MALA MARIENKA DO KUCHYNE A VIDI PRI LEDNICI STAT CELKOM HOLEHO CHLAPA: DOBRE RANKO, UJO, VY STE NAS NOVY BABYSITTER? NIE, HOVORI CHLAP, JA SOM VAS NOVY MOTHERFUCKER!* Vodeslal jsem to a snad hodinu bylo ticho. *COS MI TIM CHTEL SDELIT?* přišlo po hodině. *LEGRACE*, vyťukal jsem. A zas bylo dlouho ticho. Tak jsem šel k lednici, našel flašku se zbytkem vodky a nalil si. *Motherfucker*, říkal jsem si, to asi nebylo nejvhodnější, má přece to dítě...“

„Jaký dítě?“

„Měla jedno dítě... A zase až po hodině se vozvalo pí pí pí: *ZE ZACATKU JSEM MELA DOJEM, ZE JSEM NASLA NEKOHO, S KYM SI KONECNE ROZUMIM. JESTLI TE ALE NEZAJIMAM, NAPIS TO A NEMUSIME SE SCHAZET. K*. A já držel sklenici a šla mi z toho hlava kolem, srdce mi bouchalo a ruce se mi klepaly a připadal jsem si jako na konci dlouhýho, uměle nastavovanýho vztahu, plnýho vysilujících emocí. *NEMUSIME*, vodepsal jsem. *OBDIVUJU TVUJ KLID, NAMORNICKU, JA TE SNAD NEDOKAZU ANI PORADNE NAMICHNOUT!* odpovíděla mi.“

„*Námořníčku?*“

„Jo, vona mi tak říkala... ‚To se pleteš, mrcho!‘ zařval jsem na celej byt a třísknul s tou sklenicí vo stěnu. A chvilku jsem koukal na ty střepy. A pak jsem vzal smeták a lopatku. A do toho vona napsala: *ME NEZAJIMA POVRCH, ALE PODVEDOMI, NAPIS MI, CO SKUTECNE CITIS... NECHTEJ TO VEDET*, napsal jsem. *TO PRAVE VEDET CHCI!* na to vona. *V TOM PRIPADE BEZ DO HAJZLU!* vyřukal jsem a vodeslal. No a tím to vlastně celý skončilo...“

„Tak tos ale nebyl nevěrnej, tos byl jenom trouba,“ řekl otec, „měls jí poslat do háje hned.“

„To já neumím; dyť je to koneckonců hlavně tvoje výchova, ta přiblblá slušnost, co mám v sobě.“

„Nojo, ale hysterka? To přece vidím vokamžitě... Kdybys aspoň věděl, jak vypadala, tak bych to chápal.“

„Jak vypadala, to jsem nakonec viděl.“

„Já jsem si to myslel!“

„Vona mi totiž asi po čtvrt roce napsala, že se vomlouvá a že měla tenkrát nějaký těžký vobdobí, tak jsme nakonec na to kafe zašli. Byla to taková vážná, kupodivu dost výrazně pěkná zrzka kolem třicítky. Vykládala mi, že je vdaná za chlapa, kterej během pravidelnejch návštěv svý matky propadá pocitu, že jeho pravá manželka je ta jeho matka, a vona, ta třicetiletá zrzka, že si tam připadá jako jejich dcera. Vypili jsme dvě dvojky a šli každej po svym.“

„Jako realita je to smutný, ale byla by to pěkná povídka.“

„Akorát úplně bez pointy.“

„Jako všechno, co se ve děje ve skutečnosti! Pointa bejvá ve filmu a v blbejch knihách... Skutečnost, prosimtě, to je jenom nářek!“

„Ty seš holt hroznej pesimista,“ řekl jsem a odskočil si.

„A co jinýho bych měl bejt?“ namítl otec, když jsem se vrátil. „Já se taky v životě navyváděl, žejo, ale vona přijde chvíle, kdy člověk pochopí, že to nejde donekonečna... Řikal já jsem ti někdy, že mi známí už čtyřicet let přezdívaj Čombe, a já dodneška nevím, proč?“

„Čombe? Tos nikdy neřikal.“

„Čombe, no to je konečně fuk... Ale co se ženskejch týče, tak jsem si nejmíc ze všech rozuměl s jistou Lídou, tys jí myslim ani nikdy neviděl, to byla a furt eště je dost pěkná ženská, ale taky, uplnej cvok. Vona měla v hlavě nějaký *závratě*, kuli kterejm čas vod času pobejvala na Palatě; ale když zrovna byla v pořádku, tak s ní bejvala sranda, její parádní číslo byla píseň Generál Laudon jede skrz vesnici, s tím dokázala bavit společnost klidně půl hodiny. Vona měla taky takovej osud, začátkem osumdesátějch let byla zamilovaná do nějakýho anesteziologa, kterej jí po roce nebo po dvou pustil k vodě, a vona pak emigrovala do Ameriky, kde si vzala nějakýho Slováka, kterej byl sice blbej, ale uměl vydělat prachy, a s tím Slovákem votěhotněla. Jenomže když už byla ve třetím měsíci, tak se jí zase vozval ten anesteziolog, ať prej se vrátí, že to tu bez ní nemůže vydržet a že na ní čeká. Tak se ze dne na den sbalila, vykašlala se na všechno včetně rizika, že jí zavrou, přijela zpátky do Čech, a ten anesteziolog jí po čtrnácti dnech řek, že to byl z jeho strany vomyl a že se vrací k nějaký svý bejvalý. A Lída nevěděla nic lepšího, než si v pučený garsonce sama udělat pletacím drátem potrat... Já to znám jenom z vyprávění, žejo, já jí poznal až pak. Ale myslim, že tohle byl ten moment, kdy se jí to v hlavě pomíchalo.“

„Pletacím drátem?“ zopakoval jsem a nechal definitivně splasknout balóny nezdravě modrofialového jódového světla, do kterého se pod mým upřeným pohledem postupně zahalovala většina předmětů v dosahu. Vlastně jenom prinz Heinrich

odolával; spočíval dýnkem vzhůru na stole vedle otcova pravého lokte a odmítal se té hry zúčastnit. Podobal se nestoudně rozevřené rudé tlamě tlustého italského tenora. Tlamě připravené pohltnout otcovu hlavu.

„Pletacím drátem?“ zopakoval jsem.

„Jo. To ale nikde nevykládej, ty seš jedinej, komu jsem to kdy řek.“

„Komu bych to asi vykládal?“

„No nevím, já tě znám... Vona je teď Lída zase v Praze a příští pondělí s ní mám rande.“

„A co ta plnoštíhlá blondýna z Pelhřimova?“ zeptal jsem se.

„Nojo, tam taky vobčas ještě zajedu, co už má člověk jinýho ze života... Což mi nevimproč připomnělo Kociána, bejvalýho kolegu z mikrobiologie, ten byl nedávno v Mnichově a uviděl tam ve výloze velikánskou plyšovou Dolly Buster, víš, která to je? Tak nevodolal, koupil jí, přivez jí do Prahy, a jeho žena Miluška když jí viděla, tak se hrozně namíchla a pohádala se s ním a další den se vod něj vodstěhovala a ještě ten tejden zažádala vo rozvod, poněvadž to pro ní údajně byla poslední kapka. Každěj má holt na světě nějaký trápení...“

Máchl rukou otec a starosvětsky luskl na polonahou mažoretku: „Dejte nám prosimvás ještě dvě jalovcový!“

„Výjimečně, že je tak pěkněj večír,“ dodal ke mně, „a nemrač se furt jak Belzebub, spěcháš někam?“

„Nespěchám vůbec nikam,“ řekl jsem. „Mimochodem, já byl celý dětství přesvědčenej, že se říká Nelzebub...“

A můj otec se upřímně rozesmál. Ten večer poprvé. Minule, když jsme byli na pivu, se nezasmál ani jednou. Předminule taky ne. Předtím určitě taky ne. Až teď. Takové kravině. Dopili jsme, zaplatili, odšoupli židle, vstali, zašoupli židle, prošli jsme světélkujícím kouřem ke dveřím, otevřeli je a vyšli na vzduch.

Prinz Heinrich

„Vidiš to, bude pršet, ještě že jsem si vzal na hlavu prinze Heinricha,“ pochválil se otec, nasadil si čepici a vrazil do popelnice. „To by ten Kohout asi prasknul vzteky, kdyby věděl, že nějak dědek nosí na hlavě jeho čepici...“

„Jakto?“

„No dyť je to původně jeho čepice, aspoňs mi to tvrdil.“

„Aha, tu máš vode mě?“

„No jistě, dals mi jí, kdyžs bydlel na Smíchově, a tvrdils, že je po Kohoutovi.“

„Tak to asi bude.“

„Asi jo, protože když jsem jí potkal, tak se mi furt tak divně koukala nahoru na tu čepici...“

„Koho když jsi potkal?“

„No tu Rezedu tvojí bejvalou, to už je taky spousta let... Náhodou jsem jí potkal na ulici a vona šla ke mně, koukala na tu čepici a rovnou povídá, že mě nikdy neměla ráda, poněvadž se prej chovám jako *cvok* a jsem alkoholik a dělám vostudu či co, já už si to přesně nepamatuju... A ty že seš prej po mně.“

„Měls dát kachně nevychovaný koňara!“ hulákám do tmy a odháním od sebe oblak jakýchsi dotěrných mušek.

„Prosímtě, tenhle typ ženskejch, co si pletou svět s jevištěm, nestojí za to, aby se s nima člověk zabejval, ať jsem třeba alkoholik, ale to neznamená, že se z toho budu

zpovídat zpózovanému frockovi,“ říká otec. „Jo, ale proč jsem předtím mluvil vo tý svý přezdívce, já se totiž nedávno konečně vodhodlal zjistit, jak to vzniklo, tak jsem se ptal těch svejch kamarádů, a voni říkali: ‚Nojó, *Čombe*, to tenkrát vymyslel Gustík Mimra, jenomže ten už je mrtvej, ale počkej, ten by to moh vědět, mladej Pozděna, a jo, ten už je vlastně taky po smrti, tak to ti teda nepovim, Ivane, já ti tak říkám pětatřicet let a netušim, co to znamená...‘ Z čehož plyne naučení, že se máš na věci, který se chceš vopravdu dozvědět, ptát hned... Nojo, tak co uděláme? Nechceš se eště trošku projít?“

Hledím na dva stíny, poskakující po chodníku ve žlutém světle pouličních lamp. Na jeden vysoký a na druhý krátkonohý, s věčnou aktovkou v ruce. Na dva dvounožce, žijící nepříliš nápadným způsobem své dva životy uprostřed hlavního města jedné nevelké republiky na samém konci veleúspěšné éry druhu homo sapiens.

„Na co myslíš?“ ptá se otec.

„Já? Na nic, proč?“

„Že mlčíš.“

„A na co myslíš ty?“

„Ale taky na nic, na nic a na všechno, na to, jakej je svinčik na světě, na lidi, na Ivanu, na Míšu, Míša mi říká *dědečku Ivane*, nedávno jsem se s ní byl zas po letech podívat v muzeu na plejtváka...“

„Na plejtváka?“

„No na tu kostru v Národním, žejo, plejtvák myšok, druhá největší velryba na světě... Tebe jsem tam vodil, kdyžs byl malej, pak jsem tam vodil Ivanu a teď zas Míšu; ty ses nemoh vynadít na ptáka moa a byl jsi zhnuseněj ze solpugy ruský, Ivana měla nejradši polovopice a nemohla vidět kalmara v lihu, kdežto Míša, ta má ráda všechno, je eště malá... Nojo, ale představ si! Tak jsme stáli pod tím plejtvákem, to byly zrovna ty vedra, a já najednou koukám, že se ty kosti eště pořád potěj, že eště pořád vypocujou tuk!“

„Vopravdu? Dyť tam musí viset nejmíň sto let.“

„To dokonce dýl, toho nám prodali Norové někdy v roce 1880 za dva tisíce pět set zlatejch, což byly prachy ze sbírky, kterou zorganizoval Frič, ten zoolog, ne ten režisér... A když myšoka přivezli, tak dlouho nemohli najít dost velkou nádobu, aby ty kosti vyvařili, až je nakonec vyvařovali v Ringhofferovce, v horký páře, vobyvatelstvo Smíchova se tenkrát bouřilo a stěžovalo si na nemístnej puch... A vidíš! Vyvařili je blbě, pořád tam ten tuk je!“

Kráčíme kolem nějakých bytovek. Z řady otevřených oken, osvětlených modrou mihotavou září, duní do noci: „*Severní vítr je krutý, počítej lásko má s tím, k nohám ti dám zlaté pruty, nebo se vů-ubec nevrátím...*“

„Tenhleten film má v sobě přes všechnu faktickou pitomost určitý melancholický, skoro až metafyzický kouzlo,“ povídám. „Já na něj musim koukat pokaždý, když ho dávaj, kolikrát už ani nechci, ale musim...“

„Jakej zas film?“

„Vrchní, prchni.“

„Aha, a jestlipak víš, že největší herec všech dob byl Charles Laughton?“ ptá se otec. „A víš proč, poněvadž von študoval lidi podle *chůze*, nejdřív ze všeho si vosvojl chůzi, a až potom to vostatní...“

„Já ho viděl jenom ve Zvoníkovi vod Matky Boží, vostatně tys kvůli tomu dostal fest vynadáno vod dědy, protožes mě na to nechal koukat v televizi a já se u toho málem poblil hrůzou: *Já nejsem člověk, já nejsem ani zvíře, co jááá vlastně sem...* Tejden jsem pak nemoh spát!“

„Jo?“ říká otec jaksi radostně.

„No, to jsem tenkrát poprvý slyšel dědu pořádně řvát... To byla televize značky Athos, co když se vypnula, tak ve prostřed vobrazovky zářil dvacet minut malinkej bod, kterej vypadal přesně jako hvězda nad lesem... Zvoník vod Matky Boží, to mi byly čtyři nebo pět, ale jinej film s Laughtonem jsem neviděl.“

„Ale no dyť já taky ne... Hergot, něco bych malýho sněd! Jestlipak si tohle říkaj taky ty... jaks říkal, že se menujou? Co žijou kolem Gangy?“

„Šavanádinové. Já znal jistýho Kukačku z Letňan, kterej tak dlouho toužil vochutnat lidský maso, až se mu to povedlo.“

„Neříkej. Von je doktor?“

„Neni, ale měl kamaráda doktora. A voni se jednou z blbosti vyhecovali, že si udělaj člověka. Tak ten doktor přines kus holky, kterou porazil auták, a u toho Kukačky doma si to naporcovali. Pak nad tím stáli a koukali na to, bylo to prej takový krásně červený, čistý, hezký masíčko, jenže najednou ztratili vodvahu si ho jen tak rovnou upíct. A Kukačka si vzpomněl na recept svojí matky, která tak dělala hovězi; nakrájeli cibuli, česnek, mrkev, udělali voctovej lák, přidali bobkovéj list, tymián, nový koření, pepř a sůl, maso nakrájeli na kostky a naložili ho na dva dny...“

„Jak to tak přesně víš? Snads u toho prokrista taky nebyl?“

„Nebyl... Naložili to a pak dva dny chlastali, aby měli kuráž to dotáhnout, protože se jim do toho chtělo čím dál míň. Nakonec teda šli, maso vyndali, vosmahli na voleji a pak ho postupně podlejvali lákem a dusili, až jim vzniklo takový ragú, takovej lidskej guláš. Dali ho na stůl a sedli si, rozdali si talíře a eště chvíli váhali, no ale voněl prej úžasně, tak do sebe koplí posledního panáka a snědli to.“

„Chutnal jim?“

„Prej moc. Jenže pak vystřízlivěli a začalo jim to lízt na mozek. Vod toho dne se prej nemohli navzájem ani cejtít. Pokaždý, když se potkali, k sobě cejtíli čím dál větší vodpor. Tak si vodpřísáhli, že nikomu nic neřeknou, a rok se neviděli. A během toho roku z toho Kukačkovi hráblo, nechal práce ve výzkumáku, rozešel se s holkou, stal se z něj samotář a nakonec se dal k tramvajákům. Já ho potkal až pár let po tý události, jel jsem dvaadvacátkou a najednou koukám, že tu tramvaj řídí nápadně pohublej Kukačka, tak jsem s nim vobjel čtyři kolečka a povídali jsme si. A nahoře na Pohořelci, na konečný mi to celý vyklopil. Že se toho nemůže zbavit. Že vůbec nikam nechodí. Že jí jenom ovesnou kaši. Že nemůže projít kolem řeznictví, aby mu nebylo zle. Že jsem první, komu se s tím po těch létech svěřuje.“

„To ho chápu,“ řekl otec, „já měl výčitky už jenom z toho, když jsme v laborce jedli pokusný králíky, to jsou holt předsudky, co je k jídlu, je k jídlu, a všecko vostatní k jídlu neni... Ale jak je možný, že si tak přesně pamatuješ ten recept?“

„Protože se Kukačka na tom Pohořelci ňák divně zasek a líčil mi furt dokola, že napřed vyndali z láku *cibuli*, dali jí *na volej*, a až když se *vysmahla*, tak na ní hodili *maso*. Lák že dali vařit *vedle*, a teprve když se z půlky *vyvařil*, tak to s nim začali *podlejvat*. Že tam měla nakonec přijít eště *smetana*, ale že jim to bylo blbý, dělat si holku na smetaně, a tak tam smetanu nedali... Já z něj měl v ten moment docela strach, poněvadž bylo evidentní, že se mu v hlavě ňáký dráty fakt přehodily, to za prvý...“

„Nojo, a za druhý?“

„Von mi ten recept totiž tak utkvěl, že mi to nedalo a zkusil jsem to se zadním hovězím, a je to teda vopravdu výborný.“

„To je mi zas další moc hezká historie,“ vrtí hlavou otec, „a co je s tím tvym Kočkodanem dneska?“

„S Kukačkou? Vůbec nevím, někde asi žije. Von byl dycky spíš tichej kluk a ten případ s tou holkou v guláši byl myslim to nejvýraznější, co se mu za celej život přihodilo.“

Na konci ulice si stoupáme ke keři, otec z jedné strany a já z druhé.

„Kdy pudem příště na pivo?“ volám.

„Ty furt nemáš čas, tak zavolej, já mám na svý děti čas pořád... Mně už léta říkaj Čombe, to je přezdívká, a teda nemám ani tušení proč... já vim, to už jsem říkal... Ale jestlipak poznáš, co to je za keř?“

„Co?“

„Jestli víš, jak se menuje keř, do kterýho chčijem...!“

Vidím před sebou jakési chvějící se listy. Jakési větve. Jakési bobule na nich. Jakýsi nepořádný, hromadami šterku obklopený trávník. Temným skalám podobné baráky, naklánějící se nad námi ze všech stran.

„*Dřímá zámek Pamba,*

klímá Alvezura,

usnula Alhambra,

spí Estremadura...“ říkám do těch baráků.

„Co povídáš?“

„Dřímá zámek Pamba, klímá Alvezura, usnula Alhambra, spí Estremadura!“

„Já vim, ale vodkud' to je?“

„To kdybych věděl...“

„No dobře,“ kývá se otec, „a víš teda aspoň, co to je za keř?“

„Nevim.“

„To bys už moh znát, *krušina olšová* neboli *psí jahůdka*...“

„Jo tak.“

„Ta patří mezi řešetlákovitý...“

„Aha.“

„Kůra se používá jako projímadlo...“

„Hm.“

„Nojo, projímadlo je důležitá věc, sennový lusky, to je pro mě dneska nejdůležitější věc na světě! Bez toho já bych vůbec nemoh existovat...“

„Vopravdu?“

„Rozhodně... To nemáš tušení, co to je za štěstí, když se člověk důkladně vyprázdni!“

„Přesně tohle mi říkávala babička, když jsem dřepěl na nočníku pod těma tvejma plameňákama, říkala: ‚Honcku, hlavně nespěchej! Důkladně se vyprázdni!‘ No, nakonec se mi to po těch letech povedlo, poslední dobou jsem vyprázdněnej poměrně dost.“

„Aha, ty zase mluvíš vo duši...“

„Furt je potřeba mluvit vo duši! Rozhlídni se na ulici nebo v metru, chvíli se koukej a vosypeš se hrůzou!“

„Z čeho?“

„Z toho panoptika.“

„To sice vidím, ale divit se tomu nemůžu, vono jak se dá z hlediska vývoje něco na špatnou cestu, tak to po ní pokračuje už furt a neni způsob, jak to vrátit... Dyt' se podivej, co je všude jenom tělesnejch anomálií, co je všelijakejch deformací a zjevnejch mutací a vodchylek, podivej, jak dneska vypadá prezident Spojenejch států, s tímhle ksichtem by před sto lety moh nejvejš roznášet mlíko v blázinci! Tim chci říct, že když je dneska normální, že takhle vypadá tělo, co teprv jak musí vypadat *duše*! Ale jak tě znám, tys chtěl mluvit spíš vo sobě...“

„To ani ne.“

„Tak vo čem?“

„Vo tom, jak je těžký bejt při věci. Myslet.“

„Nojo, to se mění jak počasí. Ty neurony nejsou na furt, to stačí dát si dvě tři piva a už cejtíš, co je to za blamáž... Vono vůbec celý tělo je blbě vymyšlený a špatně udělaný, ale nervová soustava, to je nejhorší šmejd ze všech... A proč potřebuješ myslet? Nestačilo by jen tak dumat?“

„Dumat já vůbec nepřestávám, ale to nevede k ničemu dobrému. Dumám a dumám a úplně cejtím v kostech, jak se ze mě pomalounku polehounku stává nudnej a blbej kokot.“

„Znám mnohem horší případy, třeba ňákej Mirek Panoška, sice doktor věd, ale co je to platný, když úplně každou svojí řeč buď začíná nebo končí slovy: ‚Kunda z mechu, čurák z plechu, kulky jako z vocele, to když se dá dohromady, tak to nejde vod sebe‘, a to si představ, že tohle slyšíš padesátkrát za večer! A to je eště učiněnej filozof proti jistýmu Regušovi z Rychvaldu, ten jak si dal dva rumy, tak už pak celej večer neřek nic jinýho než: ‚Silvestr u televizoru v naruči milovane ženy? Ideální!‘, „

Říká otec a koulí očima a podivuhodně nafukuje tváře: „Nudnej, to bych neřek, že bys byl, možná zbytečně vážnej.“

„Vážnej? Já?“

„No vtip jsi nikdy žádnej neřek, co pamatuju... Eště že nemluvívaš vo Bohu jako babička, vona v jakýhosi Boha věřila, ovšem v jejím podání to byl takovej vylepšenej Jára Pospíšil nebo Charles Boyer, prostě typ, kterýmu se nestane, aby neměl vyčištěný boty.“

Říká otec a nafukuje tváře pod bílymi vousy. V přízračném světle výbojky vypadá jako zdivočelý fialový Masaryk.

„Vtipy rád nemám,“ povídám.

„A co máš rád?“

„Co mám rád, prostě příběhy, který se dějou na světě.“

„Tak mi ňákej pověz.“

„Dyť nic jinýho nedělám... Nedávno jsem byl u známejch na chatě v takovym krásnym divokym údolí za Golčovým Jeníkovem, a v tý chatě bylo vevnitř všecko strašlivě mohutný, vypočtená postel z fošen, na který by moh spát mamut, stůl, kterej by unes pečenýho nosorožce, a nad stolem na řetězech lustr z pařezu, metrákovéj samorost ve tvaru chobotnice přes půl cimry. A voni mi vysvětlili, že jsme v chatě, kterou si postavil jejich strejček, a ten strejček že byl jednak moc hodnej člověk, ale hlavně měl sto devadesát kilo...“

„To je jak my dva dohromady a basa piv k tomu!“

„A ten strejček měl ve zvyku podnikat procházky po kraji, protože nepracoval a žil z invalidního důchodu, kde by taky chtěli takovýho pašáka. A jak stárnul, tak žral a tloustnul, až mu nakonec zabralo půl dne, než vůbec vstal z postele. A to pak už chodil jenom na louku nad chalupou, jednou dvakrát jí vobešel a vrátil se. A jednou prej byl tak unavenej, že se svalil doprostřed louky, aby si vodpočinul, a když pak chtěl jít, tak zjistil, že prostě sám nevstane...“

„To je spíš smutný.“

„No počkej... Chvíli zkoušel vstát, převaloval se sem a tam a hekal, až z tý námahy tvrdě usnul. Jenže ho zezdola z cesty viděli ňáký rekreanti a šli se ze zvědavosti na vobra podívat. Strejček chrápal, až se vohejbaly divizny, ale voni měli dojem, že se pán dusí a že má ňákej hroznej záchvat, a snažili se ho křísit, jenže kdepak strejček, ten chrápal a chrčel a slintal a vodfukoval...“

„Nojo, hodnýho člověka holt nikdo v klidu nenechá!“

„Tak hysterici zavolali záchranku, ta přijela, zdravotníci vyběhli, vrhli se na strejčka a začali ho vošetřovat...“

„Lidi, no!“

„Což ho nakonec probudilo...“

„Bodejt!“

„A strejček v otevřel voči, a když kolem sebe viděl stát ten dav, tak je poprosil, jestli by mu pomohli vstát, všem poděkoval, podal jim ruku a šel domů,“ povídám. „No vidíš, směješ se!“

„Ale prosimtě, co bych se smál, dyť to byl chudák člověk! A jak skončil?“

„Nakonec umřel.“

„No vidíš, a tomu se mám smát?“

„A co teď teda děláš?“

„Šklebim se.“

„A z jakýho důvodu?“

„Jen tak. Mimický svalstvo je jediný svalstvo, který mi ještě jakž takž bez problémů funguje. Ale víš, co ti povím... Já jsem se celý život snažil chovat nenápadně, a poslední dobou mám dojem, že možná skončím na starý kolena taky u nákejš těch psychiatrů...“

„Jak to?“

„Já mívám nutkání říkat na veřejnosti věci, který se dost dobře nedaj vobhájit...“

„Co třeba?“

„Tuhle do mě třeba vrazila náká ženská ve dveřích, když jsem vycházel na Spořilově ze samošky, a začala mi nadávat, že jsem do ní strčil... Tak jsem jí vzal za uši, já nevím, co mě to napadlo, a povídám: ‚Tomu nevěřim, že by vás tady na místě zaujala zpráva, že všude na světě maj přednost lidi, který jdou zevnitř ven, vy jedna přešlechtěná *mutěního*!‘ A vona začla řvát, že to je na žalobu, a brala si za svědka nákou fuchtli, jestli prej slyšela, jak jsem jí řek *mutěního*! Zvláštní je, že to, že jsem jí předtim chyt za uši, babě nák zvlášť nevadilo.“

„To není na blázinec, to je na státní vyznamenání za rozvoj mezilidskejch vztahů!“

„Jenomže já říkám úplně neznámejm lidem i mnohem horší věci...“

„Jaký?“

„Vo tom až jindy, na to bych si musel dát ještě aspoň jednu jalovcovou... Poslouchej, ale kdes sehnal Čiňanku...? Říkals, žeš měl něco s nákou Čiňankou, neboš to neříkal...?“

„Řikal... Ale představ si, co se stalo, děti jedněch mejch známejš strčily do automatický pračky kocoura, se kterym si byly zvyklý hrát, zavřely ho tam a pustily program na vyvážku.“

„A jak jsou starý?“

„Šest a vosum.“

„To je lidstvo, no, doufám, že aspoň dostaly pořádně na prdel... Ale proč mi to vykládáš?“

„Protože to je zpráva vo stavu světa a protože se už nechci bavit vo ženskejch.“

„A proč ne, prosimtě?“

„Protože je to furt dokola,“ říkám.

A mám před očima obraz, jak sedím na nábřeží před Rudolfinem a držím před sebou knihu a nečtu a čumím kolem sebe, protože je květen, a zpoza budovy se náhle vynořuje podivné spřežení: vpředu běží tři odporne růžoví nakadeření pudlové s pestrými mašlemi kolem krku, pudlové, kteří vypadají jako předčasně zkažené školačky, za nimi kluše smyslů zbavená slintající kolie s hedvábnou zlatozelenou knížecí vestičkou na těle, a za tím všim kráčí můj otec, drží řemení a tváří se, jako by se pokoušel usnout. Mám před očima živý obraz, jak se posouvám po lavičce, abych

zůstal neviděn, jak se krčím za kmenem stromu. Mám před očima ostrý a přesný obraz. Až po létech se mi pak přiznal, že ten zvěřinec patřil nějaké exmodelce.

„To je holt lidstvo,“ opakuje otec. „Že kytovci jsou skoro vyhubení, to je každému fuk, ale že někdo znásilnil devadesátiletou bábu, což bylo dneska v novinách, to zajímá všechny... Víš prosimtebe, kolik zbejvá na celý planetě *vorvaňů*?“

„Lidi si už dávno vyráběj svojí vlastní přírodu, která jim vyhovuje víc než ta původní. Svět prostě zmizel. Kolik zbejvá *vorvaňů*?“

„To znělo, jako bys někoho citoval.“

„Cituju jakýhosi Serrese a vim pendrek, kdo to je. Kolik zbejvá těch *vorvaňů*?“

„Ty máš rád takový ty řeči, který předstíraj, že život něco znamená...“

„A neznamená?“

„Samozřejmě že ne, aspoň ne v nějakým takzvaně vyšším smyslu!“

„No dobře. A kolik zbejvá těch *vorvaňů*?“

„Ale no málo, no... Tak mi řekni jenom tohleto...“

„Co jako?“

„No jak to bylo s tou Číňankou...“

„Pár dní u mě bydlela.“

Jsmo zase v jiné ulici a potom v další ulici, kde mává do tmy otevřenými okny další řada domů. „*A na závěr večera vám nabízíme ...cký snímek z roku... odehrávající se... huh... huh... a jenom Matthew Bennell a jeho kolegyně Elizabeth si uvědomují strašné nebezpečí, mimozemšťané jsou však už všude...*“ oznamuje zarudlé obloze bezstarostný ženský hlas.

„A to byla nějaká tvoje známá nebo co?“ ptá se otec. „To mi není vůbec jasný, jak u tebe mohla bydlet Číňanka...“

„To se stane.“

„Mě na tobě mrzí jedna věc, jak si pořád vymejšíš, to teda mě na tobě mrzelo vždycky... Proč ty si furt musíš vymejšlet...“

„Já si hergot sakra už léta nic nevymejším! To je tvuj problém, že mě furt vidíš jako malýho parchanta! Tak se mě na nic neptej a je to, já vo to nestojim, vykládat někomu nějaký historky!“

„*Někomu*... Nojo, no...“

„No seš muj otec, já vim. Tak mi buď věř, nebo se neptej!“

„Tak mi snad ale můžeš vysvětlit, kdes přišel k Číňance, dyť přece všechno na světě se dá vysvětlit... Jestlipak vůbec víš, že tvuj děda původně pocházel z vesnice, která se menuje Vlčeves, to si pamatuj, kdybych umřel, stejně už dávno přesluhuju... Slušnej člověk má nejpozdějc v šedesáti dostat raka a jít... Vlčeves, to je za Tábořem... Proto taky uměl jezdit na koni... Poslyš, a kde to vůbec jsme?“

Dívám se po cedulích. „Chittussiho,“ povídám.

„To já vim, kdo byl Chittussi...“

„Tak tohle Chittussiho ulice.“

„Nojo, Chittussiho... Ale *kde*?“

„Jak, kde? Prostě Chittussiho, kousek vod hlavní.“

„Ale no to vim, krucinál, že Chittussiho... Ale v kterým jsme *městě*?“

„Přece v Praze,“ povídám.

Uplynula vteřina, možná dvě. Teprve potom ve mně pořádně hrklo.

„Nojo, tak to vidíš...“ říká otec do slepé zdi nějakého baráku, „Japonku jsem neměl, to zkrátka nevyšlo... To je tohle, nojo... V Praze, já vim, já už jsem starej dědek, já na to pokaždý zapomenu, já mám holt vokno...“

„To nevadí, tak pod' na metro...“

„Nojo, asi pudem... Poslyš, a nezlobíš se?“

„Ne.“

„A seš aspoň trochu šťastnej? Já bych si přál, abys byl aspoň trochu šťastnej...“

„Ale jo, to víš že jo.“

„Co *jo*?“

„Ale no sem šťastnej, hergot!“

„Ty seš hlavně vzteklej, jestlipak víš po kom?“

„Vim.“

„No tak vidiš... A poslyš, eště ti řeknu, že dřív se menovaly ty obchody aspoň srozumitelně, ale teď? Co to je, *Dřevo ráj? Ptákoviny?* Tam bych vůbec ani nevlez, protože bych se styděl... *Tip Top* se menuje obchod, co bych si koupil v takovém obchodě, to radši ani nechci vědět... Já už vim, my asi pudem hledat nákej taxík...“

„Tak jo.“

„A nepotřebuješ něco... Nebo nechceš něco?“

„Ne, já mám všechno.“

Třída Jugoslávských partyzánů se leskne jako vaječná skořápka. Mávám na taxík a otec nastupuje.

„Spořilov,“ povídám do okénka.

„Nojo, Spořilov, buďte tak hodnej,“ povídá otec a nešikovně za sebou přivírá dveře.

Řidič se naklání, bere za kliku, ještě jednou zabouchne a vyráží. Otec mě ještě stihne obvyklým způsobem pozdravit, to jest zdvíhá dlaň před sebe a kyne mi, jako by říkal *stále vpřed*, ale přitom se dívá někam pod palubní desku. Kdysi mě to přivádělo ve zmatek, později v zuřivost (Co to máš za fotra, kterej se neumí podívat lidem do vočí!) a až teď s úžasem vidím, že je to výraz přímo strašidelné plachosti, která nikdy nenašla způsob, jak se přiměřeným způsobem zapojit do toho chechtacího mariáše, do toho břichatého pexesa, do všech těch žoviálních her, do toho halekání a hejkání a luskání a neupřímného jódlování, rozléhajícího se napořád všude kolem.

Dívám se za světly odjíždějícího taxíku. Dívám se, jak zpoza dveří vlaje kus přivřeného bílého baloňáku. Vidím otcovu hlavu, hledící rovně dopředu. Hlavu, přiklopenou umaštěným prinzem Heinrichem.

Příště budeš hodnější..., začíná zase brebentit rarach: Budeš trpělivější...! Je to tvuj otec...! Chlap, kterej tě vychoval...! Je to na celým světě jedinej člověk, kterej má s tebou trpělivost...!

Vydávám se postranními ulicemi směrem přibližně ke Kulatáku. Cítím, že bych si někde nutně potřeboval dát kafe.

Je to tvuj *fotr*...! přikládá satanáš pod kotlem, až to hučí v trubkách: Kdoví, kolikrát ho eště uvidíš...! Hajzle...! Mizerná...! Nevděčná...!

Dívám se, jak mi nerovný povrch chodníku letí pod nohama.

Do toho se mi vybavuje událost stará taky už hodně přes třicet let. Přinesl mi tehdy odněkud krabici plnou angličáků, já jsem se pomátl štěstím a vlepil mu pusu a on zmateně zaprotestoval: „Ale no prosimtebe, to snad přeháníš, chlapi si přece pusu nedávaj, dyť už seš velkej...“ Nejspíš to myslel jen jako takovou rétoriku v rámci výchovy. Jenže to tenkrát byla poslední pusa, kterou ode mě v životě dostal. Jednu by pak býval po létech chtěl, když ležel ve špitále před operací a já nad ním stál s pytlíkem pomerančů. Ale už to nešlo.

Kafe

Když jsem procházel parčíkem směrem od Pětníku, všiml jsem si jedné zvláštní věci. V koruně stromu vedle dětského hřiště seděl vychrtlý bledý chlapík a zamyšleně plival dolů. Chtě nechtě jsem to musel vzít kolem něj. Když jsem ho míjel, trhnul hlavou, odhodil čupřinu a upřel na mě kalný zrak: „Na nic se mě neptej, proč tay sedim, nač tay sedim... Tfuuj... Šichni umíte akorát kecat, tfuuuj... Kecáte a kecáte a to je šeko, co umíte... Ser na mě a pokračuj... Tfuuj... Di doajzlu...“ hovořil ke mně a dlouhá slina mu kanula z úst na zdupaný suchý trávník.

„Jestlipak aspoň víš, jak se menuje ten strom, na kterým sedíš?“ zachtělo se mi říct, ale raději jsem mlčel. Už taky proto, že jsem to sám nevěděl; poznám dub, poznám lípu, břízu, osiku, javor, topol, tis, vrbu, většinu základních ovocných stromů, poznám, to dá rozum, smrk, modřín, jedli a borovici, někdy babyku, a kdyby o to šlo, tak snad i jinan. Ale tím to hasne.

Na rohu jsem se ohlédl. Chlapík dřepěl na větvi a v pravidelných intervalech si plival pod nohy. Nad ním se otáčela černá výlevka nebe. V dálce nad obzorem se hluše zablesklo.

Obešel jsem Kulaťák, vystoupal vzhůru Buzuluckou, otevřel jsem rohové dveře bistra Olin a usedl na lavici k oknu. Pár starších dvojic sedělo rovně proti sobě a tlumeně konverzovalo. Pingl, kterého jsem znal od vidění, se opíral o pult a sledoval televizi.

U stolku v koutě se nudila mlad'oucká holka. Potahovala z cigarety a srkala víno. Na čele měla precizně zastřiženou ofinku a pod tou ofinkou zelené a pozorné a inteligentní, zkrátka nemilosrdné oči. Najednou si dala hlavu na stranu, podívala se na mě a jemně popustila koutek pusy. Uvědomil jsem si, že na ni civím už dobrých pět minut. Pokrčil jsem rameny. Holka pokrčila rameny. Zakvrdlal jsem si malíkem v uchu. Holka našla ve vlasech ucho a zopakovala to. Zívla jsem. Holka taky zívla. Natáhl jsem krk, vycenil co nejvíc horní zuby, toporně otočil hlavu a pohlédl na ni pomalým skelným pohledem, jak mě to kdysi dávno naučil v rámci své nejslavnější role Max Schreck.

„To je ší-le-ný...“ vyjekla holka, dvacet jí ještě nemohlo být, „co to bylo?“

„Co bys řekla?“ Přece jí nebudu vykat.

„Ňákej drákula.“

„Upír,“ upřesnil jsem.

„A proč...?“

„Co proč?“

„Proč máte nahoře uraženej kus zuby?“

Máte. Aha.

„Protože jsem včas neuhnul.“

Holka se zasmála: „Musíš trénovat reakce!“

„To je pravda, to musim...“ řekl jsem a zadíval jsem se do jiskřící tmy za oknem. Zničehonic jsem si totiž vzpomněl, že už mi je těch dvačtyřicet. A že mám doma Hanku, nejlepší ženskou, jakou jsem kdy potkal a kterou si rozhodně nezasloužím.

„Zdravim tě, co si dáš?“ stanul nade mnou pingl, kterého jsem znal od vidění; nebyl ničím zvlášť nápadný ani zajímavý, až na to, že o něm bylo známo, že nosí místo trenýrek výhradně dámské kalhotky. Jinak byl údajně v pořádku. Na otázku, proč nosí dámský kalhotky, odpovídal, že je to prostě pohodlný.

„Dvojitý presu a hned ho zaplatim,“ odpověděl jsem.